

ఆంధ్ర ప్రదేశ్ పత్రిక

32527 వత్తిడినము ప్రకటింపబడును
Post Box No. 212.

Telephone No. 2544

సంపుటము ౧౭ } చెన్న పట్టణము 1930-వ సం॥ అక్టోబరు నెల 3-వ తేది శుక్ర వారము } సంచిక ౧౫౦
Vol. 17 } MADRAS, FRIDAY 3rd OCTOBER 1930. } No. 150
శ్రీ ప్రమోదాతనాపనంపత్సర ఆశ్వయుజమాన శుద్ధ ఏకాదశి

అమృతాంజనము అన్ని విధములగు నొప్పులకు సంజీవివంటిది

తలనొప్పుల మాన్పును. వాయువుపోట్ల
జాపును. పార్శ్వపునొప్పుల జారదోలును.
పోట్ల బోగొట్టును. జెఱుకుల భేదించును.
బావుల రూపుమాపును. దగ్గునుతగ్గించును.
దురదను తొలగించును.

ఈ మందును రుద్దగానే చెమట పట్టుట
వలన శరీరమందలి దుష్పదార్థములను తొల
గించును. నొప్పుల తగ్గించును. విదేశము
లలో గూడ వాడుచున్నాడు.

గొప్పగొప్పవారిచే వేలకువేలు యోగ్యతా పత్రములు పొందియున్నది

పంచభాష చీటి జాబి కొనిన
మోసము గలుగదు.
చక్కని డబ్బితో నహా సీసా 1-కి 0-10-0
డబ్బన్ 1-కి రు 6-4-0 లు.

ప్రతియింట ముఖ్యముగా నుండదగినది.

అమృతాంజనం డిపో

6, 7 తంబు శెట్టిపేథి, మద్రాసు,
తేజ

109, ఫేరిరోడ్డు, ఫోర్టు - బొంబాయి

మా ఏజెంట్లద్వారా పత్రికలను స్వీకరించు చందాదారుల కొక విజ్ఞప్తి
చందాదారు లందరూ తమ చందాధనముయొక్క పరిమితి ముగియుటకు పూర్వమే రాబోవు
మాసపు చందాను, మాయేజెంట్లకు చెల్లించనియెడల పత్రిక నిలుపుచేయుట తటస్థింపగలదు. గాన చందా
దారులు మా యేజెంట్లకుగాని లేక వారియనుమతి పొందినవారికిగాని చందాను చెల్లించి పత్రికలను
స్వీకరింప బ్రార్థితులు.

ఆంధ్రభైషజ్య రత్నా వళి 2-0-0
చరక చికిత్సాస్థానము 6-0-0
డాక్టరు శ్రీపాద కృష్ణమూర్తిశాస్త్రి, బెజవాడ.

జాం డూ గారి ఆశోకారిష్టము

(భైషజ్య రత్నా వళి)

స్త్రీలకు కలిగే సర్వవిధ దుర్బలములకు సుపయోగించు శాస్త్ర టానిక్-నంటి
దివ్యోపద్రవము. మరన్ని స్త్రీల బహిష్కారముల నన్నిటిని నివారణచేయును. కడుపు
నొప్పి, ఋతుస్రావము, రక్తస్రావము, సోమరోగములు సహా నివర్తించును.

దీని సుపయోగించుటచేత గర్భహీనతను పోగొట్టి గర్భము దరింపజేయగలదు
గాన శిశువులు పుట్టిగలవారై ప్యాథలనుండి నిర్ముక్తు లగుదురు. స్త్రీలకు ప్రసవము
నకు వెనుక అద్భుతమైన చిలము కలుగజేయును.

Manufactured by:-
THE ZANDU PHARMACEUTICAL WORKS, LTD.,
Sold everywhere Bombay 14.
Sole Agents for Madras Presidency:-

దామోదర అండు కంపెనీ,

78, చైనాబజారురోడ్డు, బి. జి. మద్రాసు.

సవ్ డిజెంట్లు:-అనంతపురం-కే. రామకృష్ణమాచార్యులు,
బళ్ళెక పోస్ట్ డివిజన్.

కాకినాడ-లక్ష్మీనారాయణ అండు కంపెనీ,
గుంటూరు-

ధర్మపురి-వైద్యం వాసుమతిరావుగారు.
నరసాపురం-వై. సత్యనారాయణగారు.

నెల్లూరు-డి ఆరియన్ ఫార్మసీ.
బెజవాడ-శ్రీ చంద్రమణిశ్యేర అండు కంపెనీ.

రాజమండ్రి-ఈశ్వరదాసు అండు కంపెనీ,
మేకల్ గోడ్డు.

తెనాలి-కృష్ణాఫాన్సిస్టాడ్సు.
ఏలూరు-చౌదరి కంపెనీ.

తణుకు-టి. పర్యవారాయగారు.

మారుతేరు-డాక్టరు న. రావిరెడ్డిగారు.

విశాఖపట్టణం-నూకల మూలయ్యగారు.

మదనపల్లి-బి. పట్టాభిరామయ్య అండు కంపెనీ.

రాజోల్-భారం బ్రహ్మన్న.

ఇందువూరు-కె.ఆర్. భాస్కరయ్య అండు బ్రహ్మన్న

నిడదవోలు-కొమ్మూరి సీతప్రయ్యగారు.

పాలకోలు-వి. వి. నారాయణ అండ్

వి. వి. ఎల్. స్వామి.

దివ్యదృష్టివలన భవిష్యత్తు తెల్పుట

శక్తి ఫలములను చెప్పేది జ్యోతిషము మున్నగు నితర
సాధనములు ఒక్కొక్కప్పుడు చెప్పేదివారి లోపముచే
నైన నేమి మహార్షినిర్ణయమందలి లోపముచే నైన

నేమి తెప్పింపుట సందర్భించును.
కాని దివ్యదృష్టివలన చెప్పే ఫలములకు
తిరుగు లేదు. ఖండఖండారతరముల
యందలి ఆర్తులు, హిందూదేశపు
గవర్నరులు, మహారాజులు, విద్యా
ధికలు, ఉద్యోగులు వమ్ములను
సంప్రదించి సంకల్పింపడి మా కిచ్చిన
యోగ్యతా పత్రములు వేలకు వేలు
గవు. ఇప్పటికి ఒకలక్షజనమునకు

వైగానే ముద్రితప్రశ్నలను జెప్పియున్నాము. ఫలికములు
మేము చెప్పినచోప్పున జరిగితిరని మా అపభాషము మీరదివ్య
త్తును గురించిన 5 ప్రశ్నలకు జవాబులు ఇచ్చి రు. 1-4-0

ప్రాధేనరు-శేఖరు గారు, బి. యె.(wash)

మెన్మరెడ్డు, ఏలూరు (పన్నెముగోదారి)

దామోదర అండు కంపెనీ ప్రత్యేకముగా నున్న సవగల తెలుసుకొని

రెంజిపు, మారుమోటు, రు. 10

అంతుముగా చెందకల నరయము

రికోటిదిని తెలుసుకొనినామిని మా

మారుమన చిట్టచుముడు, ఇదిలాం

మును, కలిగించి పెండ్లులను

పరిచి మృతికొంటుండును.

1 నీచా రు. 1. 5 నీచా రు. 2-10-0

9. 5. అచ్చలు ప్రత్యేకము.

కె.సి.ఎం.ఆండు కో, ఆయుర్వేదసమాజం, కేరిదేవీ, నెల్లూరుజిల్లా

“హనుమాన్ మంత్ర కవచమ్”

దిగంబరసాధువుంగవుని మహిమ గలది.

లోక మంత్రయు ఉద్ధరించుచున్నది!

ఎంజలో లక్షలకొలది మానవులకోర్కెలకు ఇరవైనా

ద మై దిగంబర యోగిపుంగవుని మహిమంత్రములకు ఎట్టి అసాధ్యమైన కార్యములైన

అని యెరుగనివారికి చెప్పి గర్వించెదము. బ్రహ్మరాక్షసులు, శాకినీ, దాకినీ, బాలారిష్టులు మాయమగును. దీనులకు ధన లాభము, వర్తకులకు వ్యాపార వృద్ధి, నిరుద్యోగులకు ధన వ్యోగము, చిటకాండ్రకు ఇతరము, బలహీనులకు వీర్యవలు శక్యము, విద్యార్థులకు బుద్ధి, గౌరవాంధ్రకు సంతానము, రాజులకు రాజ్యలాభము, ఏ కోర్కెలకైనను మాకు న్రాసినచో అ మహిమందే భగవంతుడు మీకు కుభము చేకూర్చును. యొక్కచ ఇర్పించుట మా కవమృతము. సందేహించువారు దురదృష్టవంతుల మని విచారించెదరు. ఈ అనకాళము ఎల్లప్పుడు చిక్కదు. రామకవచం, బంగారుది, రూ 8. మహాపురుషుడు కవచములకు తీవ్రమహిమను సమర్థుడు మానునానది చెందిది రు 8; రాగిది రు 2-8-0; బంగారు క్క తులం రు 8. దాఖలా లేదా డబ్బు వాపసిచ్చెదము; రుజువుపర్చవలెను.

మ.రా :—శిరఃస్నానం చేసి ఆర్ధర యివ్వవలెను.

పండిట్ ఆర్యవైశ్య ఆశ్రమము

నాగావలీ నది ఒడ్డున, చికాకోల్.

దుర్గా మెడికల్ హాల్

గవర్నరుపేట, బెజవాడ

గనేరియా మిక్చర్

గ్యారంటీగా 3 రోజులలో కుదుర్చును

(1) ఈ మందు సెగరోగములకు నివారించి మాత్రము శిశువును పుట్టుదు గలగు పోటు, మంట, చురుకును యింజక్షన్ లతోను పిచికారీలతోను నిమిత్తము లేకుండ తప్పక కుదుర్చును. సీసా 1-1 రు. 8-0-0.

మూర్ఖరిష్యము

(2) ఈ మందు ఎటువంటి మూర్ఖునైనను ఎన్నివేల తృణములనుండియున్న మూర్ఖులైనను గ్యారంటీగా కుదుర్చును. నెలకు సరిపోవు మందు రు. 8-0-0.

పాడలకు తైలము

(3) ఈ తైలము తైలపాడలనేగాక యితరవిధము లైన పాడలకు గూడ పోగొట్టును. ఇంకను తొమర, గజ్జ, కర్పాజీ మొదలుగాగల అన్ని విధములైన చర్మవ్యాధులను పోగొట్టి చర్మ మును మామూల కితికి మార్చును. డబ్బీ 1-1 రు. 1-0-0. ఏ జెంట్లు కావలెను.

శ్రీరామ పట్టాభిషేక నాటకము

శ్రీయుత విద్వాన్ పాతాళభేది సుబ్రహ్మణ్యకవి గారిచే రచింపబడినది. ధర రు. 1-0-0

ఆంధ్రప్రదేశ్ ఆఫీసు, తంబుచెట్టిపేటి, మద్రాసు.

మానసోల్లాసినీ మాత్రలు 30 మాత్రలు 0-10-0 (పది అణాలు) శరీరములో ఉష్ణాధికముచే కలిగిడి వైశ్యకాలకు ఈ మాత్రలు దివ్యమృతము. ఆశీర్వాదము, ఆరుచి, ఆత్మ శాంతి, అగ్నిమాంధ్యము, అతిదాహము, వెక్కిరింపు, హస్తాంగములయందు జలక్షయము, పిక్కిలు, పార్శ్వ శూలులు, శిరస్సు, క్రేస్త, ఆకులు, మొదలగు వానియందు ఉగరిగిడి నొప్పులను పోగొట్టి దేహమును మంచి ఆరోగ్య ధామమునకు చేర్చును. ఈమాత్రలు మేహవాతనొప్పులను వెంటనే మాన్పును. ఇందు ఆనేక ఓషధులు చేరినవి. ఆషధుల ఔషధ శక్తి మునుపటికంటె పరమమాంశక్రియ యని చెప్పవచ్చును. ఒక్కసారి వాడిచూచిన నిజము తెలియగలదు. ఎరువానూ:—అయుర్వేద వైద్యనిలయం, ఎలమర్ర బొట్టు, నిడుమాల, (కృష్ణాజిల్లా)

ఫోర్టు సెంటుజార్ జెట్టు

30-9-30

పబ్లికేషన్

చార్లెసు బ్యాంక్స్ కన్స్ట్రంక్షన్ గారల పోలీసు ఇన్స్ పెక్టరు జనరలుగా భూయవర్తపబడిరి.

సీలగిరిజిల్లా పోలీసు మాఫరిం పెండ్లెంటు ఎల్. బి. గాస్పికొగారు పోలీసు అసిస్టెంటు ఇన్ స్పెక్టరు జనరలుగానియ మింపబడిరి.

తెనాలి పోలీసు డిప్యూటీ మాఫరిం పెండ్లెంటు సి. కరు బాకరనాయగారు నుంబూరుజిల్లా పోలీసు మాఫరిం పెండ్లెంటుగాను, తూర్పు గోదావరి పోలీసు ఇన్స్ పెక్టరు ఎస్. సత్య నారాయణగారు తెనాలి పోలీసు డిప్యూటీ మాఫరిం పెండ్లెంటు గాను, అనంతపురం సెంట్రలు రిక్రూట్స్ మ్యూ-లు (ప్రిన్సిపాలు డి. క్రాస్టీగారు అనంతపురం జిల్లా పోలీసు మాఫరిం పెండ్లెంటు గాను, తంజావూరు పోలీసు ఇన్స్ పెక్టరు రా|| సా|| ఇ. వి. కృష్ణస్వామయ్యగారు అనంతపురం, సెంట్రలు డిక్రూట్స్ మ్యూ-లు (ప్రిన్సిపాలు గాను నియమింపబడిరి.

ఆర్. బి. మాక్స్ గారు రెవెన్యూబోర్డు రెండవ మెం బరుగాను, ఎక్స్లెం కమిషనరుగాను, సి. పి. సాటర్ గారు రెవెన్యూబోర్డు మూడవ మెంబరు గాను, లాండు రెవెన్యూ అండు సెక్రెట్రీలు కమిషనరుగాను, జి. టి. హెచ్. బ్రా కెన్ గారు చికాఫలట్టుం జిల్లా కలెక్టరు గాను, ఏ. జి. ప్లే కు గారు బిల్లారి జిల్లా హోస్పేట డివిజనుకు సబ్ కలెక్టరుగాను, నియమింపబడిరి.

స్వామిశాఖలో గవర్న మెంటు ఆండర్ సెక్రెట్రీయగు సి. గోవిందనాయగారు ఇండియా గవర్న మెంటు సెక్రె ట్రీ కులో డ్రప్పకమిటి సెక్రట్రీగా నియమింపబడిరి.

ఖజానాశాఖ

రా||సా|| ఎస్. కేకునాయగారు మద్రాసు రికార్డు ఆఫీసు అసిస్టెంటుక్లర్ గా నియమింపబడిరి.

స్వామి శాఖ

మార్కు బార్న్ బర్ గారు మదనపల్లి జెంవిమేజిస్ట్రేటు గా నియమింపబడిరి.

రా||సా|| ఆర్. అయ్యకట్టెఅయ్యంగారు కర్నూలు జిల్లాబోర్డు అధికార సరిహద్దులలో అఫీషియలు రిసీవరుగా నియ మింపబడిరి.

రిజిస్ట్రేషన్ శాఖ

కే. దుద్రయ్యగారు అన్యూరెన్సెస్ రిజిస్ట్రేషన్ గా అనంతపురమునకు నియమింపబడిరి.

స్థానిక స్వపరిపాలనము

మేజరు ఏ. ఎం. వి. హెస్టెర్ గారు మద్రాసుపబ్లిక్ హెల్త్ డైరెక్టరుగాను, ఏ. తిరుమలయ్యగారు పబ్లిక్ హెల్త్ అసిస్టెంటు డైరెక్టరుగాను, నియమింపబడిరి.

మలయచందనము గనేరియా (సెగ)కు కుతారము, 3 పూటలలో గుణము కలుగును ప్రఖ్యాతి పొందినది. వెల డబ్బీ 2-4-0 దీని కనుపానం చందనతైలం కాన్సు 8-0-0. రెండవ ఖర్చుతో 8-0-0 30-1 గంధర్వసార్వసీ, రాయవరము, గోదావరిజిల్లా.

స్వల్ప ధర! ఫలమధికము!! పూర్తి తృప్తి!! 100 కి 100 గురు సంతృప్తి చెందియున్నారు లోకామయహార కస్తూరిమాత్రలు పిల్లలు మొదలు ముసలివారివరకు అందరి మందము, మలబద్ధము, పడిసెము, దగ్గు, గురలు, శీతల మచే కాళ్ళు లొంగట, కడుపుబ్బరము, కడుపునొప్పి, పక్కలయందునొప్పి, అహారజీర్ణకాలముందు తలనొప్పి, చలిజ్వరము, జ్వరము, ప్లేగు, ఇన్ ఫ్లుయెంజా ఇంకను అనేక వ్యాధులను గుఱపరచును. శ్రీలు ప్రపంచించిన వాడు, స్నానమునాడు (కస్తూరికి బదులుగా) ఈమాత్రలు 4-5 ను, 2-8 తమలపాకులలో నులి ప్రొంగవలెను. సాంక్రామికరోగులలో నుండవలసినవారు, దినము 1-2 మాత్రలను నేనించిన ఆరోగ్యదృఢులగు లగుదురు. ఈమాత్రల సీసాలోగల అనుపానపత్రమును చూడుడు. 800, మాత్రలు గల సీసా 1-8 4 అణాలవంతున ప్రతి పావులలోపలకు దొరకును. పొట్టుమూలకముగా 6 సీసాలు రు 1-8-0, 12 సీసాలు 2-12-0, 25 సీసాలు రు 5-8-0. సారస్వతానం:—మెదడుకు బలమును కలిగించి, జ్ఞాపకశక్తిని వృద్ధిచేయును గావున, మెదడు దుర్బలమున గలిగియుండు సమస్త వ్యాధులను పరిహరించి నరములకు మంచి తోగను ర కృష్ణుని కలుగజేయును. సంగీతపాటకుల కంఠస్వరమునకు మృదుమధురత్వము నిచ్చును. పాదమపొడిను ఉ త్యాసమునింపుట, బలహీనలైన శ్రీలు నె త్తినడును (నె త్తినరు చాల మెత్తగానుండుటవలన) నూట్లాడనుగాని నడువనుకాని పిల్లలకు సందేహవంటిది 6 బెస్సెన్ల సీసా 1-8 రు 1-0-0 పోట్టుఖర్చులు ప్రత్యేకము. శ్రీసీతారాఘవ వైద్యశాల, మైసూరు

విశాఖపట్నము నిసిపలు కాన్సిలరుకు శ్రీమతి తిరునాగే క్షేరి కాగరత్నంపంకజమ్మగారును, చెన్నఛర్మారావుగారును, హోస్పేట మునిసిపలుకాన్సిలరుకు దాసరి పాపమ్మగారును, జకాబు నాగవహల్లీ పీఠసాహెబుగారును, పభ్యలుగా ప్రభు త్వమువారిచే నియమింపబడిరి. ఏ. ఎం. ఎలంజియం ముదలియంగారు సైదాపేట తాలూకాబోర్డు వైసుప్రెసిడెంటుగాను, కె. వి. మణిశ్రీ రావు నాయుడుగారు బెజవాడ తాలూకాబోర్డు వైసుప్రెసి డెంటుగాను, ఓగేటి బాలయ్యగారు తాడిపత్రి మునిసిపాలిటీ 4-వ వార్డుకు కాన్సిలరుగాను యెన్నుకొనిరి. విద్యాశాఖ ఆర్. జి. గ్రీవుగారు మద్రాసు పబ్లిక్ ఇన్స్ట్రక్షన్ డైరెక్టరుగాను, గవర్న మెంటుపరీక్షల కమిషనరుగాను నియ మింపబడిరి. బందా వియ్యన్న పంతులుగారు పశ్చిమ గోదావరి జిల్లా ఎడ్యుకేషనలు కాన్సిలు సల్యత్వమునుండి తీసివేయ బడిరి. మద్రాసు ప్రెసిడెన్సీ కాలేజిలో కెమిస్ట్రీ అడిషనలు ప్రొఫెసరు ఆగు కె. సి. వీరరాఘవయ్యగారు ప్రెసిడెన్సీ కాలేజీ ప్రిన్సిపాలునకు నాయమొనర్చు అడిషనలు ప్రొఫెసరు గా మద్రాసు ఎడ్యుకేషనలు జూనియరు సెక్రెట్రీలో నియ మింపబడిరి. జూడిషియల్ శాఖ కాపతిజిల్లా మునస్సుబోర్డుకు చోడవరం భక్తవల్లభనా యుడుగారు ప్రెసిన్సిపలు జిల్లామునస్సుగాను, కమ్మతూరు చక్ర విర్తి (మద్రాసు హైకోర్టు అడ్వొకేటు)గారు అడిషనలు జిల్లా మునస్సుగాను, నియమింపబడిరి. పబ్లికమర్చెంట్ శాఖ రామస్వామయ్యంగారు పార్లమెంటుయ్యంగారు సామ లోగ్-ట పబ్డివిజనుకును, తంజావూరు వెంకటరామయ్య కే వయ్యంగారు దుచ్చునూడెం సబ్ డివిజనుకును అసిస్టెంటు యింజనీర్లుగా నియమింపబడిరి. వైద్యశాఖ కె. వి. గోపాలకృష్ణయ్యగారు మద్రాసు గవర్న మెంటు ఆప్టాల్మిక్ ఆఫ్సర్ లో రిజిస్ట్రార్ షికి నియమింప బడిరి.

మధ రసభరితమగు మానవత్రిక 6 వ సంచిక (భాద్రపదము) వెలువడినది. మారిషత్రిక ఉచితము సం॥ చందా ౧ రూపాయి మాత్రమే 'మధ' కార్యాలయము, తపాలుపేటై 287, మదరాసు.

(ప్రతినిధి) (మొదటి సారిగా ప్రచురించబడింది)

అవిభక్త కుటుంబములలో

స్త్రీల యిబ్బందులు

మొనూరు ప్రభుత్వము, రేచర్లచివ విచారణ సంఘములవారి నివేదిక

అవిభక్త కుటుంబములు

(1)

అవిభక్త కుటుంబ పద్ధతిల పాండు సంఘమునకు చాలా మేలు చేశారు. యిప్పటివలె లా ఆర్డరు ప్రబలని పూర్వ కాలమున కుటుంబములలోని మొంబును, కుటుంబముయొక్క ఆస్తిని చెడవడ ఆది రక్షించెను. ఎంతవరకుగా నున్నను ఆస్తిని చెడవడ నట్లే పెట్టుట ఈపద్ధతి నేర్పరచినవారి ముఖ్యాభిప్రాయము. ఒకడు ప్రయోజకుడై సంపాదించిన ఆస్తిని అతని స్వంత అనుభవము నకు మాత్రమేగాక భార్య కుమారులు కుమార్తెలు ఇతర అనుచర వర్గమునకు సంప్రాప్తమగుటకు ఈపద్ధతి అనుకూలముగా నుండెను. కుటుంబమువారి విజ్ఞానము నేర్పరితనము వృద్ధిపడ్యును పరం పుత్రా నుండుటకు యది సహకరమయ్యెను.

కాని కాలములు మారినవి. లాఆర్డరు పాడుకొనుటవలన కుటుంబ మొంబున రక్షించు అవసరము లేకపోవుచున్నది. కుటుంబమున కంతటికి ఆస్తియుండవలెనని చెప్ప నీర్ధాతము అంతరించుచున్నది. వ్యక్తిస్వాతంత్ర్యము, వ్యక్తిహక్కులు, ప్రబలు చున్న కుటుంబముయొక్క వృత్తులు, విద్య, విజ్ఞానము కుటుంబకు లచ్చే ననుసరింపబడక పడుతును పలువిధములైన వృత్తులనుసరింప వలసిన యవసరము కలుగుచున్నది. కావున ప్రస్తుతకాలమున వితాత్మక సాంప్రదాయస్థితిలో అవిభక్త కుటుంబపద్ధతి పూర్తిగా మారిపోవుచున్నది.

దానిభాగ సాంప్రదాయము వర్తించు వంగదేశమున యితర ప్రాంతములకంటె అవిభక్త కుటుంబపద్ధతి మెచ్చుగా విచ్ఛన్నమయిపోయినది.

కోర్టులన్ని తీర్పులమాలకముగా నూడ నీకద్దతి కొంత విచ్ఛన్నమగుట తటస్థించినది. అవిభక్త కుటుంబములలోని యొకడు విభాగం పబడని ఆస్తిని తన యిష్టమువచ్చినట్లు చేసికొనవచ్చునని కోర్టులు తీర్పు చెప్పినవి. మరియొకటి: ఒకడు కుటుంబమునుండి విడిపోవుటకు ఉద్దేశ్యము తెల్పినప్పటినుండి తనగానే భావింపబడుచున్నాడు. విద్య విజ్ఞానములక గడించిన ఆస్తి తన స్వంతమేకాని కుటుంబ మనకు న్యాయకాన్త్రప్రకారము చెందజేరదని కోర్టులో తలచుచుండుట అవిభక్త కుటుంబపద్ధతికి మూడవ వివాదకారణము.

అవిభక్త కుటుంబపద్ధతిలన లాభము లుండి యున్నను యిష్టము నవ్వలుకూడ చాల కష్టమవుచున్నది. ప్రతివాడును కష్టపడి కుటుంబముకు బాండ్ల చేయుట కిది సమర్థము కాక పోవుచున్నది. ఈ పద్ధతిలో పెద్ద వానిపై పోషకాభారము ఆధారపడుటయు, యితర మొంబుల సోమరులై యుండుటయు తటస్థించుచున్నది. పెద్ద పెద్ద వ్యవహారములు చేయుటకు కుటుంబమునుండి ఆస్తివచ్చుట చాల కష్టమగుచున్నది. ఇట్టి లాభదాహకమున పనులను నిర్వహించుటకు నూడ మొంబులలో యిష్టలేకున్నది.

ప్రస్తుత పద్ధతులన యెరికివారేయై పూర్వమువలె భోజనాదికముల నొక్కచో చేయుట గూడ లేదు. కుటుంబములో కలహములు వృద్ధియగుచున్నవి. ఇంటి పెద్ద తన యిష్టము వచ్చినట్లు చేయవలసినచో పోలేదు. ప్రతివాడు ఆటంక పెట్టుచున్నాడు. ప్రతివాడు భాగము పంచుకొని లేచిపోయెదనని భయపడవచ్చును.

అవిభక్త కుటుంబములలో స్త్రీల హక్కులు

(2)

ఈ అవిభక్త కుటుంబపద్ధతి స్త్రీలకేమియు లాభదాయకముగా నుండుటలేదు. దీనిమూలకముగా వారి కనేక కష్టములు కలుగుచున్నవి. ఆస్తిలో వారి హక్కులకు భంగము వాటిల్లుచున్నది. అవిభక్త కుటుంబములో తమకు భాగము రావలెనని వారు కోర పోలేదు. వారు కొంత ఆస్తినిపొందినను దానికి ఆనేకవిషయములు లుండును.

భాగము స్త్రీలకు లేదు

వితాత్మక సాంప్రదాయమున భాగమునకు హక్కు పురుషులకే యున్నది. పురుషులతోబాటు భాగ మడుగుటకు స్త్రీలకు హక్కులేదు. భర్త ఆస్తిలోనుండి పోషింపబడుటకు హక్కుదారయైనను తన భర్త ఆస్తిలో భాగము స్త్రీకిలేదు తల్లి కుమారులతోపాటు భాగమడుగుటకు పోలేదు.

ఒక అవిభక్త కుటుంబములోని మొంబుల చనిపోయినచో ఆస్తిని యింక మెంబుల కంకొంగుదు. దీనివలన స్త్రీలకు చాలాకష్టములు కలుగును. ప్రతివాడును ఆస్తి పతనానికి భాగభాగములకాలే గడవలసియుండునంత తనివీటితో భాగ మామెక్కుదు. ఆమెకు దక్కువాటి భరణభరిజలు మాత్రమే ఎక్కడనైనా వా యాది వాడున్నాడా యని చూతురు గాని ఆ త కష్టమని ముఖములలో పాల్గొని, కేవల ఒక్కదేహముగా పరిగణింపబడు భార్యకు హక్కు లేదు గదా?

ఈపద్ధతివలన నింకొక కష్టము కలదు. కుటుంబము యొక్క ఆస్తిని పరిపాలించు తండ్రి పితృత్వమునుండి కుమార్తెలకు వారి యవసరములనుబట్టి డబ్బులుగాని, అలంకారములనుగాని యివ్వ పోలేదు.

(3)

స్వార్థిత్వము

అవిభక్త కుటుంబములో చేరిన యొకడు ప్రత్యేకముగా సంపాదించుకొనిన ఆస్తిని నూర్చి యిష్టము వర్తించుచున్న లా ఆంక తృప్తికరముగా లేదు.

ప్రత్యేకముగా సంపాదించుకొనిన ఆస్తి యనగా నేమి? గంభీరము ఈ క్రింది ఆస్తిని ప్రత్యేకపు ఆస్తి యని వ్రాయుచున్నాడు.

(1) తన స్వంతకష్టములై సంపాదించుకొనినది గాని, ప్రత్యేకముగా తనడబ్బును కట్టుబడి పెట్టి పొందినలాభములు గాని, అవిభక్త కుటుంబమునకు నష్టము కాకుండ గాని కుటుంబ సహాయములేకుండాగాని తన పరపతియిన నాధారపడి సంపాదించిన ఆస్తిగాని ప్రత్యేకపు ఆస్తి.

(2) చదువులన పొందిన లాభములు.

(3) వివాహవి సమయములయందు పొందిన కట్టుములు.

(4) తండ్రి, భర్తచేసికొనినవాడు, తండ్రికింద్రీ, తండ్రి తండ్రియొక్క తండ్రి నుండిగాక యితరలనుండి సుక్రమించిన ఆస్తి దానిభాగ సాంప్రదాయము ప్రకారము యెవరునుండి పొందిన ఆస్తియైనను ప్రత్యేకపు ఆస్తియే యగును.

ఈ ప్రత్యేకపు ఆస్తి స్త్రీలకేమియును కారణభూత మగుచున్నది. వితాత్మక సాంప్రదాయము ప్రకారము "కుటుంబమునకు నష్టము లేకుండ" స్వంతముగా సంపాదించుకొనిన ఆస్తి స్వంతకాస్తి, దీనికి పూర్వకాలమున చాలసంకుచితముగా వ్యాఖ్యానముచేసి యంతస్వల్పలాభము కుటుంబమునుండి పొందినను దానినుండివచ్చు ఫలితము కుటుంబమునకు చెందవలెనని చెప్పుచుండిరి. కాని యిటీవల దీనికి కొంచెము వికాలముగా వ్యాఖ్యానము చేయచున్నారు.

కుటుంబముఖర్చుపై పెద్దచదువులు చదువుకొని, దానివలన ఆర్జించిన ధనము ప్రత్యేకధనముగా పరిగణింపబడవలె నని న్యాయస్థానములు తీర్పు చెప్పుచున్నవి. ఇటీవల ఒక కేసులో బొంబాయి న్యాయస్థానమువారు "విభిన్నముగా తీర్పుచెప్పగా ప్రీక్షాస్థితివారు వ్యతిరేకముగా తీర్పుచ్చి యేదిధనము సంపాదించినచో స్త్రీయైనను సతీ అది అవిభక్త కుటుంబమునకు చెందవలెననియు, భాగస్థు లందరూ పంచుకొనవలెననియు చెప్పిరి.

కావున నిప్పుడు కోర్టు కొంచెము వికాలముగా వ్యాఖ్యానము చేయుచున్నను లా తృప్తికరముగా లేదు. స్త్రీలకు గా విద్య, విజ్ఞానముల వలన సంపాదించబడిన ఆస్తి స్వంత ఆస్తి యనియు, అది అవిభక్త కుటుంబమునకు చెంద నేరదనియు కాసమయేయుట అవసరము.

లామడలిలోపమును సవరించుటకై చాలకాలమునుండి ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. మొట్ట 1891 సంవత్సరములో సర్ వి. భాష్యమయ్యంగారు మద్రాసు కాసనధలో నొక కాసనమును ప్రతిపాదించిరి "సెలెక్ట కమిటీలో" నది సవంప జడను. కాసనధలోను దేశములోను తీవ్రచర్చవర్తించు జరిగిన పిదప 9 సంవత్సరములయిన తరువాత నది చట్టమయ్యెను. కాని హిందూసంఘము దానికి వ్యతిరేకముగా నుండుటచేత నది రద్దుచేయబడెను.

ఇటీవల యమ్, ఆర్, జయకరుగారు భారత కాసన సభలో నీ విషయమై యొక బిల్లును ప్రతిపాదించిరి. అది యామోదింపబడెను.

దీనికి చెప్పు ఆధ్యంతరములు క్రొత్తవిగావు. ఇది యామోదింపబడినచో అవిభక్త కుటుంబ పద్ధతి నాశమగుననియు, తండ్రిలు పిల్లలకు చదువుచెప్పించరనియు నైయున్నది. బిల్లును ఆమోదించినవారు ఈ రెండు వాదములను తీవ్రముగా ఖండించిరి. పిల్లలు పెద్ద వారై విద్య వలన సంపాదించు ధనమును దాచుకొందురను కారణమున తండ్రిలు పిల్లలకు విద్య చెప్పించరని చెప్పుట హిందువులగువారిపై మహా హింసైన నింక మోఘటయై యున్నది. రెండవదానిగూడ వారు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు విద్యాధికులు తాము సంపాదించిన ధనములో కొంత యితర సోదరులకుగాని తల్లిదండ్రులకుగాని యివ్వరని తలచుటకు కారణ మని తెల్పిరి.

కావున యీ విషయమై రెండుసహజాచేయుచున్నాము ఈ రెండు సహజా సహజా నా ఆభ్యుదయ శివ సైన్యములో కలవు అవి ఈ క్రిందివి: మొదటి "స్వంతకష్టము" వలనను లేచి వి తేలవలసినను చదువు సంద్యలవలనను అవిభక్త కుటుంబములో చేరించారు సంపాదించుకొనిన ఆస్తి స్వార్థితమగును. కుటుంబముయొక్క ఆస్తి సహాయముచేత సంపాదించబడవలసిదియు, ప్రత్యక్షముగా సాక్షము లేక లభించినదియుగూడ స్వార్థితమగు ప్రత్యేకాస్తియే యగును. ఈ ఆస్తిని సంపాదించు సమయమునగాని, అంతముందుగాని అవిభక్త కుటుంబమునకు జేరినవారు కుటుంబముయొక్క ఆస్తిచే పోషింపబడెనను విషయముగాని, విద్యాయుధులు గరపబడెనను విషయముగాని యిందుకు ప్రతిబంధకము కాకాలదు.

2 వైవిధ్యముగా ధనమును సంపాదించినవారుపేలునామా వ్రాయకుండ చనిపోయినచో ఆ ఆస్తిని నవారములకు, స్త్రీలకును పురుషులకును చెందును.

(4)

ఈకష్టమునుండి తొలగుటకై అవిభక్త కుటుంబమునుండి యొప్పుకు పట్టిక నప్పుడు మొంబుల తొలగిపోవచ్చును. ఈవిభాగము తన యిష్టముమీద నాధారపడియుండును గాని యితర మొంబులనువృత్తి యవసరము లేదు.

ఇట్టి ఉద్దేశ్యము గలవాడు విభాగము జరుగక ముందే చనిపోయినచో నతనిభార్య ఆస్తికి హక్కుదారకను. ఉద్దేశ్యము స్పష్టముగా తెలియజేయబడినప్పటినుండి, అతడు విభాగ మైనట్లే యని యెరుంగుట ముఖ్యము.

ఈయిష్టము ఆనేకవిధములుగా తెలియజేయవచ్చును. ఈవిషయమై లా స్పష్టముగా నుండుట యవసరముగాన సభ రిజిస్ట్రార్ కోర్టులో పైలుచేసి, ఆ నోటీసును ఇతర మొంబులకు పంపవలెనని మేము సూచించియున్నాము. ఉత్తరము రిజిస్ట్రార్ పోస్టుద్వారా పంపవలెను. ఈ విషయమై మా సలహాలు 9-వ క్లాజులో తెలుపబడినవి.

స్త్రీలబంధువులకు భాగము

పంచుకొనవచ్చును అవిభక్త కుటుంబములలో స్త్రీల హక్కు లెట్టివో యిప్పుడు విచారించవలెను.

ప్రతిపురుషుడు తనభాగమును పంచుకొనవచ్చుడై స్త్రీలకు యింతింతని యేర్పాటుచేయవచ్చును. ఈ ఆస్తిలోనుండి యితరు వివాహము కాని కుమార్తెలకు వివాహములు చేయవలెను. వితాత్మక సాంప్రదాయమున భాగమున కర్షలకు స్త్రీలు కలరు. వారు భార్య, తల్లి, నాయనమ్మ, కాని పీఠ తమభాగము నత్త దావాతెచ్చుటకు పోలేదు. విభాగము జరుగునప్పుడు భార్యకు కొడుకులంతభాగము నివ్వవలెనని యున్నది. ఆభాగమును తనభర్త కగూడ ఇవ్వకుండ ఆమె స్వయముగా అనుభవించవచ్చును. అట్లుతే తల్లి, సవతి తల్లి గూడ కొడుకు భాగముంత భాగమును పొందవచ్చురాలు. నాయనమ్మకు కుమారుని కుమారునికి వచ్చు భాగము యివ్వవలెను. ఈ ఆచారములు దక్షిణదేశమున తప్ప ఇతర చోట్ల అనులలో నున్నది. ఈవిషయము చాలముఖ్యము గాన ఎక్కువ వివరముగా చర్చించవలసి యున్నది.

పూర్వకాలమున విభాగములు జరిగినప్పుడు భార్యలకు తల్లిలకు కుమార్తెలకు ఇప్పటికంటె నుంచి యేర్పాటులు చేయబడుచుండెడివి. తండ్రి బ్రతికియుండగా విభాగము జరిగినచో ఇంటిలోని సామగ్రి భార్యసామగ్రి అతనిభార్యకు ప్రత్యేకింపబడుచుండెడివి. పురుషులు సహనముగా పంచుకొని వారి భార్యలకు ప్రత్యేకముభాగములు లేనప్పుడు సమానభాగములు వారిశివితపర్యంతము భార్యలకు గూడ ప్రత్యేకింపబడుచుండెడివి. తండ్రియనంతరము విభాగము జరిగినచో తల్లి, నాయనమ్మ కొడుకులతోపాటు సమానభాగములు పొందుచుండెడివారు. పెండ్లిగాని ఆడపిల్లలు భాగములో సాల్పనంతు పొందుచుండెడివారు. కుమారులు కలిసియుండవలసినచో నుండవచ్చును. విభాగము కావలెనని చెప్పుటకు వారిభార్యలకు న్యాయ సమర్థతమగు హక్కులేదు. వారికిపోషకమునకంటె మెచ్చునాకులే కుండెను. తండ్రికి మగ సంతానమున్నప్పుడు ఇప్పుడు యిదియేలా ఈ విషయములో వితాత్మకమున, దానిభాగ సాంప్రదాయమునను భేదము కలదు. దక్షిణదేశములో పూర్వమున్న హక్కులను పునరుద్ధరించుట యవసరము లేదా యని విచారించుట ప్రస్తుతము.

స్త్రీలకు ఆస్తిలో భాగము నిచ్చుట యవసరమని చెప్పుచు జోషీగారు రెండువిషయములను స్పష్టముచేయుచున్నారు.

(1) స్త్రీలకు భాగమును పొందు హక్కును పురకర్ష రించవలెను.

(2) ఆస్తిని కలిగి యుండుటయందు స్త్రీలకు పరి వితాధికారములే కలనను నూత్రమును పదలితేయవలెను.

జోషిగారి వాదములు

పూర్వము ఋషిశ్రేణీకరు ధర్మశాస్త్రము ప్రకారము భార్య భర్తలో రేహనుని పుష్టముగా నడచి యిష్టము వారికి భాగము లేకుండా పోయినది. వారికి ఉండు టకు, బ్రదుకుటకు భరణము తప్ప మరేదేమియు హక్కులేదు. వారడ, పిష్ట, మను, బృహస్పతి, యాజ్ఞవల్క్య మహర్షుల ప్రకారము అవివాహితలగు కుమార్తెలకు వాల్లవభాగము ఆస్తియివ్వవలెనని యున్నదని వారు తెలుపుచున్నారు. కేవలము వివాహపు ఖర్చులనిమిత్తమే యీ భాగమివ్వబడుటలేదు. ఈహక్కును పునరుద్ధరించుటచేత శ్రీలసిలి బాగుపడును. ఇష్టమువచ్చినచో బాలికలు చదువుకొనవచ్చును.

ఈ విషయములో జోషిగారు 4 సూత్రముల గావించుచున్నారు. 1. వివాహసమయమునండి భార్య భర్త ఆస్తిలో భాగస్థురాలుగా తలపడవలెననియు తన కుమారుని భాగముంతభాగము ఆమెకు యివ్వవలెననియు ఆయన కోరుచున్నాడు. కాని ఆమె భర్తజీవితకాలములో విభాగమును కోరరాదు.

2. సురక్షకాలమున అవిభక్తకుటుంబములో ఆమెభర్త భాగస్థుడైయుండి పిల్లలులేనిచో భర్త ఆస్తిలో నామెకు సగభాగము రావలెను. తక్కినభాగము అవిభక్తకుటుంబములో కలసియున్నవారికి పోవలెను.

3. భర్త కిష్ట మైనతనవారత చనిపోయి, పిల్లలులేనివాడయినచో ఆయాస్తియంతయు భార్యకు చెందవలెను.

4. కుమార్తెకు భాగముగటకు హక్కుండవలెను. అన్నలకు వచ్చుభాగములో నామెకు పాతికభాగము రావలెను.

ఆయన సూత్రాలైన శ్రీమహాసంపూర్ణమున రక్షణ యందునని ఆయన చెప్పుచున్నాడు.

మా సలహాలు

పూర్వపు సిద్ధిని సంపూర్ణముగా పునరుద్ధరించుట వీలగునని మాకు తోచును. కొంతమంది మాత్రమే కుటుంబము యొక్క ఆస్తిలో భాగ ముండవలెను. వాటిని కొన్నినియను ములతోనే యుండవలెను గాని, నియమరహితముగా నుండజాలదు.

భర్తలో కాపురము చేయు నామెకు భాగము అవసరములేదు. భర్త లేనివారికి భాగమిచ్చుట అవసరము.

భర్త బ్రతికియున్నచో లేకపోయినచో భాగముండవలెను. నాయనకుమారులు, నాయనకుమరీ ప్రతిభావహిణి భాగముండవలెను. ఇంక కుమార్తెల విషయమై తెల్పెదము. వివాహము జరుగవలసిన కుమార్తెలు చెల్లెండ్రుమాత్రమే భాగమున కర్హులు. అవివాహితలే తండ్రియిదగాని, అన్నయిదగాని ఆధారపడవలెను. వివాహమైనవారు యింకొక కుటుంబములో నికే పోయెదరు. కావున భార్య (భర్తపోయినది), తల్లి, అవివాహితయున కుమార్తె, చెల్లెలు మాత్రము భాగమున కర్హులు. అవిభక్త కుటుంబములో నొకడు చేరినను సకే, చేరకపోయినను సకే వీరు భాగమున కర్హులే. తల్లికిని, భార్యకును కుమారుని భాగములో సగముండవలెను. అవివాహితయున కుమార్తెకును చెల్లెలికిని వాల్లవభాగముండవలెను. ఈ భాగములు వారి శ్రీధనముగా పరిగణింపబడి వానిపై వారివారికి సంపూర్ణ నిర్మిరోధాధికారము లుండును. ఈసలహాలు ఆరు 10 క్లాసులలో వివరముగా పొందుపరచబడినవి.

(6)

దత్తు

దత్తు హిందూ విశేషపురుష లాభదాయకముని చెప్పువీలులేదు. దత్తు చేసికొనిన యామెకును, పిల్లవానికిని ప్రేమ లేక పోవుటవలన చాల సందర్భములలో తగాదాలు కలిగి తల్లి నష్టపడవలసి వచ్చుచున్నది.

దత్తు భర్తకేని భార్యకుండరాదు. ఇందుకుగూడ నియమములకులవు. భర్త అధికారమిచ్చినగాని భార్యచేయకొనజాలదు. ఈ అధికారము లేనప్పుడు భర్త సమీపము అధికారము నిష్పన్నులెను. వారిలో చాలయొక స్వార్థపరులగుటచే నిష్పన్ను, కావున యందు విషయమై మేము యీ సలహానుచేయుదుము. భర్త పుష్టముగ చెప్పిపోనప్పుడును, ఒకరికంటె అతనికి హెచ్చు భార్యలున్నప్పుడును పెద్ద భార్యకు చెందుకొను అధికార మన్నవనియే భావింపవలెను.

దత్తుచేసికొను నామెకును పిల్లవాడికిని తగాదాలు వచ్చి ఆమె నష్టపడకుండ కొన్ని పరసుల శిర్షగచుటగుడముఖ్యము. ఇప్పుడు వర్తించుచున్న లాహోన దత్తు జరుగగానే పిల్లవాడే ఆస్తికంతయు అధికారియగుచున్నాడు. తల్లికి భరణము తప్ప వేరుకాదుకలెపు. కాని ఒక శ్రీ దత్తుచేసికొనుటకు పూర్వము

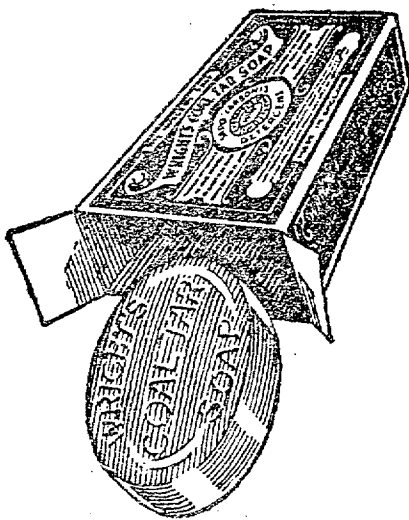

ఈ సబ్బు

మీ యాకృతిని సంరక్షించును

హిందూదేశమందు గల అత్యుష్ణమువలన కలుగు నష్టమును, శరీర యాకృతిని, స్వచ్ఛతను గాపాడగలిగి, చర్మవృద్ధి చేయగలిగినది వైట్టుకోల్ టార్ సబ్బు యొకటి మాత్రమే.

దీనియందు గల ఓషధీశక్తులవలన అంటువ్యాధులను రాకుండ గాపాడగలదు.

కాబట్టి మీ ఆరోగ్యము, యందము కొరకు ఎల్లప్పుడు వైట్టుకోల్ టార్ సబ్బునే ఉపయోగించుడు. ప్రతిపెట్టె యందును మూడు పెన్సిల్స్ లుండును.

ఉచితము! వైట్టుకోల్ టార్ సబ్బు 8

12 సబ్బు శేషమును బంపినవానికి

వైట్టుకోల్ టార్ సబ్బు 8 ప్రిక్ నును,

20 శేషమును బంపినవానికి యొక పెట్టె

మోపాపాడిన బహుగ యివ్వ

గలము. బహుల యచ్చుకేయబడిన

శేషము మాత్రమే

పోస్టాచాక్సు నెం. 760,

హిందూవానికి పంపవలెను.

పోస్టాచాక్సు ఒక అణాపెన్సిల్ సమపుడు.

WRIGHT'S

COAL TAR SOAP

బంగారువెన్నెగల సబ్బు.

పోల్ వజెంటిన్:— టి. యన్. ఆర్. గిల్లెట్,

17 ఎ, ఆర్మినియన్ స్ట్రీట్, మద్రాసు.

మసూరీలో కాంగ్రెసు

నాయకుల సమావేశము

భారత కాంగ్రెసు కార్యదర్శి

గోవిందమాలవ్యాగారు మసూరీ వెళ్లుట

అలహాబాదు, ఆక్టోబరు 2:—ఈ నెల 7 న చేసిన

లక్నోలో భారత కాంగ్రెసు కార్యసంఘసభ జరుగును గాన ఆగటికి వెళ్లుటకు ముందుగా చాలయొక కాంగ్రెసు నాయకులు మసూరీలో కలిసి ఆలోచించెదరు. అందులకు భారత కాంగ్రెసు కార్యదర్శి పండిత గోవిందకాంత మాలవ్యాగారు నేడు పునరాయన ఆలహాబాదునుండి మసూరీకి వెళ్లిరి.

అమృతసర్ డిక్టేటరు అరెస్టుగట

అమృతసర్, వెబ్స్టెంబరు 26:—స్థానిక 21 వ డిక్టేటరు

రకు బాబాచిత్ రాంగారు చరిత్రకవి బాలాభాగ్ లాల్ 10

మంటలకు ఆరెస్టుచేయబడిరి.

(ప్రీ ప్రె.)

కొన్ని పరతులు చేసికొనవచ్చును. కొన్ని పరతులు పెట్టుకొనిన ఆస్తిని దాడు ఆమెకు సంపూర్ణాధికారము లుండవు.

ఆ భాగములో నామె కుమార్తెలకు కొంతభాగమిచ్చివేయుటకు ఆమెకు హక్కులేదు. శ్రీ కొన్ని పరతుల శిర్షగచు కొనట న్యాయసమ్మతముని. శ్రీ కొన్ని పరతుల శిర్షగచు కొనట న్యాయసమ్మతముని.

కావున యీ క్రింది సలహాలు చేయుచున్నాము.

1. విశేషపు దత్తుచేసికొనినచో నామె భర్త నుండి వారసత్వమువలన పొందిన దానికంటె యితరమైన శ్రీధనము పై యామెకు సంపూర్ణాధికారము పొదు.

2. ఎప్పుడు బట్టిన నప్పుడు కుటుంబముయొక్క ఆస్తిలో తనకు మనోవి పొందుటకు హక్కుగాని లేకా శిష్టము కొడుకు ఆస్తిలో సగభాగము పొందుటకుగాని ఆమెకుగల హక్కు పొదు.

3. తన ఆస్తిని పరిపాలించు కొనుటకుగాని శిష్టము కొడుకు మెహరిటీలో అతనికి పాపకురాలుగా నుండుటకు గాని హక్కుపొదు.

4. తల్లి శ్రీధనమునకే శిష్టముకు ముందు చేసికొనిన యేర్పాటు అన్నియు చెల్లును.

కుముదవల్లి

శ్రీ వీరేశలింగ కవి సమాజము

గతనెల 28 తేదీ ఆదివారము పగలు 2 గంటలకు శ్రీ రాజా రామమోహనరావులవారి 97 వ వార్షిక సభ ఛీమవరం వాస్తవ్యులను శ్రీయుత రామసు బ్రహ్మయ్య పంతుల వారితో జనాభానుక్రింద జరుపబడినది ముట్టమొదలు ఈశ్వర ప్రార్థనతో సభ ప్రారంభమై శ్రీరాజా రామమోహన రావుల వారి జీవితచరిత్రములోని బాల్యము మొదలుకొని విద్యాభ్యాసము, రాయలవారి కుశాగ్రుణ్ణి, మాతృభావ యగు బెంగాలి, పార్సీ, సంస్కృతము మన్నన భావలలో పాండిత్యము సంపాదించి విగ్రహారాధన సమాగమము మున్నగు దురాచారములనుగొని అనేక పురాణాచార్యులతో గ్రంథములు వ్రాసియు పుష్పవాసము లిచ్చియు సమాగమ దురాచారములను నిర్మూలించిరియు మున్నగు సంకలనతో శ్రీ కందుకూరి వేంకటప్పయ్యగారు పుష్పస్థానించిరి తదుపరి బ్రాహ్మయ్య ప్రచారకులను శ్రీయుత రాజా శ్రీ టి పాను మయ్య గారు రామమోహన రావులవారి పరమార్థమును నిన్నీ దేశము చాల పాడు అపస్తల్య నున్నపుడు రాయలవారు అవతరించిరియు రామమోహనరాజు జీవితచరిత్రములు వేరు గ చూడలేదనియు యితర మతకర్తలు రాజకీయ విషయముల జోలికికిలేవరయు మతవిషయములలో మహమ్మదీయులతోను క్రైస్తవులతోను పూర్వముగ చచ్చించి వారలందరకు గురు పుగ యేర్పడిరియు ఆసయమున మహనీయులందరు రామమోహనముగనుని నేడిరియు మతసంస్కరణవిషయమై వారిమతము అర్థమతమని ప్రజలకు తెలియునట్లు ఉపనిషత్తులు మున్నగు ఉద్ధృతిభూముల అన్ని భావలలో తత్వము చేసిన మహనీయుడనియు హిందువులు ఆయన ద్వితీయ శంకరు డనియు మహమ్మదీయులు ఛెడవ మహమ్మద దరియు క్రైస్తవులు రెండవ లూథరనియు అప్పటి జరులై యు యితడే సర్వమతములవారు అనుసరించునట్లు చేసిన మతమును స్థాపించిరియు భగవంతుడు ఒక్కడు మన మంత సోదరులము అను నూత్రమును స్థాపించిన మహనీయుడనియు మున్నగు సంకలనతో దీర్ఘముగా అనేక సంగతులు రాయలవారి జీవితచరిత్రము నంది పుష్పస్థానించిరి.

పిమ్మట కలిసింది నరసింహరాజుగారు శ్రీరాజా రామమోహనరావులవారియెడ కొందరికి అమృతము గల కారణము హిందుమతమును పూర్తిగా తొలగింపక పుటయ్యెననియు ఒక పూడు హిందూమతము బోధ్యములకు రాగా రామమోహనరాజు జన్మించి హిందూమతమునాడ సమాశ్రయ మిచ్చించి అదరించి రనియు మహనీయుడగు రామమోహనరాజు మతసాంఘిక కాజకీయోది విషయములు సంస్కరించి ధర్మవ్యవస్థానియు మున్నగు సంకలనతో పుష్పస్థానించిరి. పిమ్మట అధ్యక్షులు ప్రపంచము పాకభూమియై ముగ మున్నగు భగవంతుడు మరల మరల ను ద్భవించును. సర్వవర్తన వార్ధక్యాగము వీటిలో కనపించును. కనక రామమోహనరాజు మతములలోనన్న దురాచారములను మార్చి మహాపరామయిచేసినాడనిన్నీ ఆమహనీయుడుపరమ యక్ష భావలలోనికీ ప్రపంచము తత్వము చేసినాడనియు, వీరేశ్వర పాపన, చర్మమానస బావ్యము ఉత్పాద్యమయింది రామమోహనరాజు ప్రభుత్వాధ్యక్షులై యి. తానెవ్వరును నివృత్తదానిని ఎట్టియిక్కట్టులు నిచ్చినను విముక్త పూరికతో పట్టుకొనినాడని మతము సర్వజనల అంగీకరింపకు అంతకులభమునది ఆచరణముయినది మరొకటి లేదనియు అందుచే ఆమహనీయుని నాము నిరంజరము మనము స్మరించుచుండవలెననియు పుష్పస్థానించిరి పిమ్మట అధ్యక్షులకును పుష్పవాసకులకును బంధనముతోను మంగళ సంకీర్తనలతోను సభ ముగింపబడెను.

భూపతిరాజు తిరుపతిరాజు, కార్యదర్శి.

అమృతమునకు

వి.ఆర్ బాస్కరాచార్య తయారుచేయబడిన సింగిల్ బాచర్ ట్రీవల్ డింగ్ 12 బోర్డు తుపాకులు 88" బాచర్ ధర రూ. 46. (1)
వి.ఆర్ బాస్కరాచార్య తయారుచేయబడిన డబుల్ బాచర్ ట్రీవల్ డింగ్ 12 బోర్డు చామర్ లెస్ ఎత్తర్డు తుపాకీ, 32" బాచర్ గలది ధర రూ. 110.

స్పెన్సర్ అండు కో, లిమిటెడ్, మద్రాసు.

1899. ఫాసికము. సీమవెండిసామానుకుల వీకంసి చబిల్ దాన్ అండు సన్యు

సీమకమలములు, నగలవర్తకులు
2 112, 113 చైనాబజారురోడ్డు, మద్రాసు.

మద్రాసు మార్కెట్టు రిపోర్టు

(3-10-1930)

స్వదేశీ మిల్లునూలు ధరలు.

40 నెం॥ నూలు (5 పానులకట్ట) మధుర మిల్లు	రు 4-0-0
" " " " " " " " " "	రు 4-0-0
" " " " " " " " " "	రు 4-0-0
40 నెం॥ నూలు (5 పానులకట్ట) మధుర మిల్లు	రు 3-7-0
" " " " " " " " " "	రు 3-6-0
" " " " " " " " " "	రు 3-6-0
10 1/2 నెం॥ నూలు (10 పానులకట్ట) చూర్ మిల్లు	రు 5-8-0
0 నెం॥ నూలు (10 పానులకట్ట) మధుర మిల్లు	రు 5-8-0
" " " " " " " " " "	రు 5-8-0
" " " " " " " " " "	రు 5-8-0
" " " " " " " " " "	రు 5-4-0
" " " " " " " " " "	రు 5-4-0

ఇతర, రాగి రేకుల ధరలు

4 తర్రీకములు (బాదం 1-5) "డిబ్బోవాన్"	రు 194-0-0
" " " " " " " " " "	రు 191-0-0
రాగి రేకులు (బాదం 1-5)	రు 242-0-0

సీమంతు ధరలు

1 1/2 లింగువాం ("చెయ్యి" బాండు) పీపా 1-3	రు 11-8-0
" " " " " " " " " "	రు 8-8-0
ఇలాటియన్ ("సలీ" నాటవర్) బాండు) పీపా 1-3	రు 9-4-0
" " " " " " " " " "	రు 2-7-0
జీన్స్ (పి. కే.) బాండు) పీపా 1-3	రు 10-0-0

చక్కెర ధరలు

కావా చక్కెర (రేడిరేటు) బస్తా 1-3	రు 23-12-0
" " (ఫార్వర్డురేటు) " " " "	రు 23-8-0
" " " " " " " " " "	రు 23-8-0

వేరుసెనగనూనె ధరలు

"ఎక్స్ ప్లెయిర్" (1-వ రకము) బాదం 1-3	రు 82-0-0
" " (2-వ రకము) " " " "	రు 72-0-0
"గామగ" " " " " " "	రు 92-0-0
"చిరుదునగరు" " " " " " "	రు 93-0-0

పదునుచేసిన తొల్ల ధరలు

అవుతోలు (8-8 1/2) అవకంట్రిన్	రు 0-10-9
" " (లేటిక) " " " "	రు 0-12-6
" " (8-8 1/2) తెంగుకూరు	రు 0-11-6
" " (7-7 1/2) " " " "	రు 0-12-0
" " (లేటిక) " " " "	రు 0-13-6
" " (8-8 1/2) తెజవాడ	రు 0-11-0
" " (6 1/2-7) " " " "	రు 0-11-9
" " (7-7 1/2) విజయనగరం	రు 0-11-8
" " (6-6 1/2) " " " "	రు 0-11-9
" " (7-7 1/2) ఏలూరు	రు 0-11-8
" " (5-5 1/2) " " " "	రు 0-12-6
గదతోలు	రు 0-8-9
గదమాడతోలు	రు 0-12-6
అవుమాడతోలు	రు 1-3-0

వేరుసెనగపప్పు ధరలు

బుడ్డిరకము (ఫ్రెంచి బాదం 1-3)	రు 82-8-0
రాదారకము " " " "	" " " "

వెండిబంగారముల ధరలు

సవరను 1-3 (టోపాధర)	రు 18-8-8
" " " " (చిల్లరధర)	రు 18-8-6
బంగారము కుల 1-3 (ఇంగ్లీషుబార్)	రు 21-10-0
" " " " (హింటుబార్)	రు 21-5-0
వెండి 100 కులముల బార్ 1-3	రు 48-12-0
" " కులం 1-3	రు 0-8-8

శ్రీ ధన్వంతరి సమాజము

రాజమహేంద్రవరము

పై సమాజము తరఫున ది 20-9-30 తారీఖున సాయం త్రయ పురపాలక సంఘముర్యేధ ధర్మ వైద్యశాలాధీపనమున బ్రా. శ్రీ పండిత అయిలూమయ్యుల వెంకటాశ్రీ గారి ఆధిపత్యమున సభ జరపబడెను. సమాజపథ్యులు పెక్కుమంది సభ నలంకరించిరి. సభ ప్రారంభయినతరువాత శ్రీచూన్ మేడూరి లక్ష్మణాశ్రయగారు ప్రవైద్యమునుగురించి ఆయుర్వేదకాస్త్ర పద్ధతిని అభినిపులముగా నిదానము - తద్విశిష్ట నూష్యోపాయములతో ఉపన్యసించిరి. కిదవ వైద్యరత్న, ఆయుర్వేద భిషక్ వైద్యభూషణ, డా॥ పొన్నాడ వేంకటాద్రిగారు ఈ దిగవ రీతిని మాట్లాడిరి. "ఆదిపండియు మన ధన్వంతరీ సమాజముయొక్క ఆభివృద్ధికి తోడ్పడుచుండిన తోడిసభ్యులగు శ్రీ వైద్య భూషణ పాశ్చిమ్, డి. రహింతుల్లా బేగ్ సాహేబుగారు హిందీ భాషయందుండిన ఉద్ధృతిభూమర తిట్టి అక్బర్ అను యూనానీ వైద్య కాస్త్రమును శ్రద్ధతో అధ్యక్షిరించి అంగ్రజామున కందజేసినందులకు మన మెంతయు గ్రంథకర్తను కొనియాడవలసియున్నదిగాన వైద్యలోకమునకు వెల్లిడి యుటకుగాను ఈతిగునీర్వాణమును ఉపహరించుచున్నామి" అని సభయెదుట జెట్టిరి

తీర్మానము

సుప్రసిద్ధయైన "తిట్టి అక్బర్" అను యూనానీ వైద్య గ్రంథమును హిందీభాషచుండి తెలిగించి ఆంధ్రవైద్య లోకమునకు మహాపకార మొనరించినందులకు వైద్యభూషణ పాశ్చిమ్ డి. రహింతుల్లా బేగ్ సాహేబుగారిని ఈ సభవారు కొనియాడుచు నీగ్రంథరాజమును స్వీకరించి గ్రంథకర్తకు సర్వ విధముల ప్రోత్సహించుటకు వైద్యసోదరులను యాసమాజము వారు కోరుచున్నారు.

ఉపపాదకులు: పొన్నాడ వేంకటాద్రిగారు
అమోదకులు: ఆయుర్వేదవిశారద, చావలి రామమూర్తి శాస్త్రిగారు, మర్రిని సుబ్బారావుగారు.
అసంరంజము ఆధ్యక్షులు ఆంధ్రోపన్యాస మొసంగిరి. వంద ములతో సభ ముగింపబడెను.
డా॥ పొన్నాడ వేంకటాద్రి, హెచ్. ఎం. బి. సంయుక్త కార్యదర్శి,
శ్రీధన్వంతరీసమాజం, రాజమండ్రి.

వేలముఅమృతము

అల్పిరకముల సాత్తులను సోకర్మముగా విశ్రమై కమిషనుపై విక్రయించ వీలుగలదు. కర్నూలునందు 5 10-30 ఆదివారమునాడు, 12-10-30 తేదీ ఆదివారమునాడు తెజవాడనుందు వారి స్వత ఏలక హాలునందు వేలము జరుగును.
బి. కాసేరామ్,
మేనేజరు.
వి. ఆర్. జాధన్,
ఇన్చీజ్ ఆక్స నీరు.

స్వ దేశీ బట్టలు

పందలపాకమిల్లు తెలుపు ఎరువుచూలుతో చేతిముగ్గుములమీద తయారుచేయబడిన 20 1/2 నెం. 40 నెం. 1 1/2 బట్టలు మా దగ్గర చౌకగా అమ్మబడును. పూర్తివివరములకు వ్రాయుడు.
(M. P.) శ్రీ వీరాస్వామికంవెనీ,
కాకినాడ.

జాతకము

జాతకచక్రము నకలుగాని జననకాల ఘడియలు లేక ఘంటలుగాని ఉత్తరము వ్రాయుకాలముగాని మాకు కంపి నతో జాతకనియొక్క-రూపము, స్వభావము, ధనము, భూమి, నిద్ర, సంశాసము, కళత్రము, ఆయుర్దాయము, ఉద్యోగము, జీవనము మొదలుగాగల 28 విషయములు వ్రాసి యా. 2-4-0 లకు బి. పి. గా పంపెదము. కార్యకర్తకు రీడింగుతో ఒక సంర ఫలం. 1-4-0.
అకర్ణ వేంకటాశ్రీ,
గోపాలపురం, కొత్తపేటపాట్లు, గోదావరిపట్నా.

సానికవార్తలు

చెన్నపురియందు దీక్షకులు వెళ్లిన కాలము
శ్రీ పుణ్యము 4 వ తేది సాయం 6-27 గం.
అదివారము 5-27 తేది సాయం 6-27 గం.

దేశీయ ప్రార్థనసమాజము:— శ్రీ పుణ్యము
8 గంటలకు చాకలపేటలో వావిళ్ల వారి ముద్రాలయమున దైవ
ప్రార్థన సలుపబడును.
3-10-1930 కార్యదర్శి.

ఎం. ఎన్. ఎ. తైల్వే యువోగల యూని
యను:— పెరలూరు శాఖయొక్క సాధారణసభ్యుల సమా
వేశము యీ నెల 6 వ తేది సాయంత్రము సాయంకాలం 4-45
గంటలకు జరుగును.

మద్రాసు అటవీపంచాయతల సమావేశము:
అక్టోబరు 4-వ తేది శనివారం ఉదయం 11 గంటలకు మైలా
పూరునందున్న పి. ఎస్. హైస్కూలు హాలులో (బాడీను
లోడు) జరుగును. శ్రీయుత పి. రామదాసు పంతులుగారు
అధ్యక్షత వహింతురు.

మద్రాసు నగరములో గతపాఠపు మరణ
ము:— సెప్టెంబరు 27 వ తేదితో అంతిమయిన
వా. పి. సోమలింగం మరణముల సంఖ్య సంవత్సర సగటున
101 కి 87.8 మరణములను 2, చిన్నమైవారులను 2,
ఎంబర్లికు జ్వరములను 2, మలేరియాను 8, యికర జ్వర
ములను 25, మరణములు సంభవించెను.

మద్రాసు కార్మికరేషన్ రేడియో
సంగీత కార్యక్రమము
3వో బా సాయంకాలము 5-30 గంటలనుండి 7 గం. వరకు
తిరువల్లి కే.టి. సమద్రవీరమున
శ్రీ పుణ్యము ప్రా. సాంబమూర్తి అయ్యగారు
దక్షిణ ఇండియా సంగీతము (కావ్యకావ్య కీర్తనలూర్పి గోష్ఠి)
5-10-30 తేదిని శ్రీ జి. నారాయణస్వామి అయ్యగారు
గారు-దక్షిణ ఇండియా సంగీతము (కావ్యకావ్య)

అఖిల భారత స్వదేశీ ప్రదర్శనము:— బొంబాయి
నగరమందు నవంబరు 22 వ తేది జరుపబడును. ఈ ప్రదర్శన
ము బొంబాయి రాష్ట్ర యంత్రసంఘమువారిచే ఏర్పాటుచేయ
బడుచున్నది. ప్రదర్శనకాలంకొరకు దేశమందలి వివిధప్రాంత
ములనుండియు వెళ్ళు-దరఖాస్తులు చేరుచున్నందున యీ ప్రద
ర్శనము అక్టోబరు మాసమందుగాక నవంబరు మాసమున జరుప
బడుటకు నిశ్చయింపబడినది. ప్రదర్శనకాలంకొరకు దరఖాస్తు
లు అక్టోబరు 15 వ తేదివరకు రిజిస్ట్రీ చేయబడును. అటుపిమ్మ
ట చేరు దరఖాస్తులు అంగీకరింపబడకాలవు.

చెన్నపురి చెరసాలలో నిరాహారదీక్ష
విచారణ జరుగుట
మదరాసు, అక్టోబరు 2:— చెన్నపురి చెరసాలలో
కున్న సి. క్లాసు రాజకీయై దీటు పచ్చిలియ్యమును మజ్జిగను
యియ్యగండుటవలన ఒక వైదీ తిండి మానివేసెనని చెరసాల
పైని అధికారులుగల గవర్నమెంటు మెంబరుకు కొంతమంది
ప్రముఖులు తెలియజేసిరి. దీనినిగించి విచారణచేసి వెంటనే
దొరతనమువారికి తెలియజేయవలెనని చెరసాల యంత్రులు
జనరలుకు దొరతనము వ్రాసిన తెలియచున్నది. (హిందు)

అఖిల భారత సాధుసంఘ సమావేశము:— ఈ
సభవారి యాజమాన్యమున దీక్షనరాత్రి పూజలు, భజనలు,
విల్లి గొల్లను ఉచితపతనమందగునందు ప్రతిసాయంకాలము
జరుపబడును. మత విషయ కోస న్యాసము
లు గూడ జరుపబడును. మంగళవారము సాయంకాలమున బ్ర
హ్మశ్రీ ఎం. సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు (దివ్యజ్ఞాన సంఘసభ్యులు)
గారు ధర్మముగూర్చి యుపదేశించిరి. ఆసమయమున డి. బి.
ఆర్. రామచంద్రయ్యగారు అధ్యక్షత వహించిరి: కడప
టి దివమున శ్రీయుత పి. రామచంద్ర స్వామిగారు (అడ
యారు కాస్త్రవ్యులు) మరణానంతర జీవితము గూర్చి యుపదేశ
సించిరి. ఆసమయమున స్వామి లక్ష్మణానందగారు అధ్యక్షత
వహించిరి.

పూజల అంత్యదినమున వీధులకు గడుపునంద భోజనము
పట్టబడును.

రాకపోకలు:— వెళ్ళుట:— గోరూరు నేమడ
యమున మద్రాసు వచ్చిరి.
అస్సాము లేబరబోర్డుకున్న శ్రీ జి. బోయప్పగారు
ఉదకమండలమునుండి నేమడకును మద్రాసు వచ్చి తిరిగి
గ్రాండుట్రంకు ఎక్కువెక్కు బూస అస్సామున వెనలికి.

గవర్నరుగారి పి. డి. సి. యగు కె. పుటాపాటిగారు
మై. లేడి మేరీ క్యాంపెట్ గారు నేమడకును మద్రాసు
వచ్చి తిరిగి బొంబాయి ఎక్కువెక్కు బొంబాయికి వెనలికి.
లేడి మేరీ క్యాంపెట్ గారు బొంబాయినుండి 4-వ తేదిన ఇం
గ్లాంకును వెడలెదరు.

తెల్లవెంటు కర్నూల్ తెల్లగు గారు ఉదకమండలమునుండి
నేమడకును మద్రాసువచ్చిరి.

వ్యవసాయ అసిస్టెంటు డైరెక్టరు ఆర్. ఎన్. కె.
సుందరంగారు రాజమండ్రినుండియు, కొల్లెంగోడు రాజా సర్
వాసుదేవరాజుగారు కొల్లెంగోడునుండియు నేడుయమున
మద్రాసువచ్చిరి.

ఇంజనీరులు బ్యాంకు గవర్నరు ఆర్. ఎన్. కె. సర్ మాణి
కృషి దానాభాయిగారు గతరాత్రి మద్రాసువిడిచి తిరుప్పూరు
కు వెడలిరి.

వ్యవసాయ డయిరెక్టరు జి. ఆర్. కాల్యుగారు వ్యవసాయ
డిప్యూటీ డైరెక్టరు ఆర్. ఎన్. కె. డబ్ల్యు. విజితపుడుగారు
గతరాత్రి మద్రాసు విడిచి బరంపురమునకు వెడలిరి.

సర్ జను సెట్టిశిశిభాయిగారు నేమడకును మద్రాసు
విడిచి పూనాకు వెడలిరి

కె. రామలింగస్వామిగారు నేమడకును మద్రాసు వి
డిచి సిమ్లాకు వెడలిరి.

మిల్టాపురం జమీందారుగారు గతరాత్రి మద్రాసువిడిచి
మిల్టాపురమునకు వెడలిరి.

డి. బి. ఎ. రామస్వామిమొదటి గారు గాంధీపేటికో
సభకు హాజరుటలుగాను గతరాత్రి మద్రాసు విడిచి బొంబాయి
కి వెడలిరి. అప్పటినుండి 4 వ తేదిన ఇంగ్లాండుకు వెడలె
దరు.

సి. ఇ. పుడుగు గారు గాంధీపేటికో సభకు హాజరుటలు
గాను గతరాత్రి మద్రాసు విడిచి బొంబాయికి వెడలిరి.

మహాత్మా గాంధీజన దినోత్సవము మద్రాసు పోటీల ఫలితములు నూలుపడుకు పోటీలు

రాట్నముపై పురుషులు:— (1) కే. వణ్ణుగం, (2) యస్. నరదాచారి, కే. యస్. శిరామన్ గారికి ప్రత్యేక బహుమతి.

స్త్రీల పోటీలు:— (1) దయయంతి, (2) సత్యవతి. నూర్యకాంతం అనునామెకు ప్రత్యేక బహుమతి.

బాల బాలికలకు:— (1) పి. రామదాస్, (2) జ్ఞానా బాల్. టి. ఆర్. కొమలవల్లి అమ్మకు ప్రత్యేక బహుమతి. చి. చిహను మరియొక ప్రత్యేక బహుమతి.

తల్లి పురుషుల పోటీ:— (1) ఆర్. పన్నవభక్త్, (2) సుబ్బయ్య గణపతిగార్. పి. సుబ్రహ్మణ్య శాస్త్రికి ప్రత్యేక బహుమతి.

స్త్రీల పోటీలు (1) రమాబాయి, (2) కే. సి. కమలమ్మ, ఆంధ్రాశిల్పిగార్.

బాల బాలికల పోటీ:— (1) ఆర్. స్వామినాథన్, (2) జానకిరామన్, ప్రత్యేక బహుమతులు: సులూదక, సుబ్రహ్మణ్యం.

భారతీ కీర్తనల గాయకపోటీలు

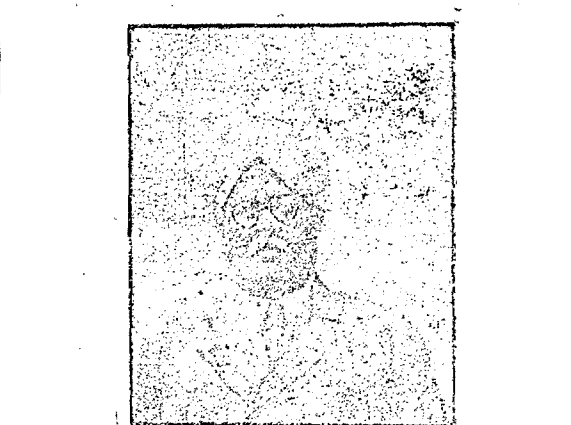
పురుషులు:— (1) టి. ఎ. సెంకట్రామన్ (2) వి. జి. రాజు.

బాల బాలికలు:— (1) సంధ్యారాణి కన్య. (2) పల్ల మూర్తి, సరోజినీకన్యలు. ప్రత్యేక బహుమతి, చి. చిత్తంజ ననకు.

స్త్రీలయొక్క భారతీ కీర్తనల గాయకపోటీ యీనెల యందు చెన్ననగర మహిళాసంఘ స్వదేశీసంఘభవనమున జరు గును. ఈ పోటీకుందు పాల్గొనదలచు స్త్రీలు తమ ఆభిప్రాయ మును సంఘకార్యదర్శికి ముందుగా తెలుపవలెను.

దివ్యద్రష్ట ప్రా. అమర్ గారు

దివ్యద్రష్ట ప్రా. అమర్ గారు (లండన్, యు. యస్. ఏ) రాష్ట్రపు 5 వ తేదినుండి 11 వ తేదివరకు మైసూరునందలి కార్లటను హోటలనుందును అక్టోబరు 13 వ తేదినుండి 16 వ తేదివరకు బెంగళూరులో కల్పనహోటలుందును ఉండె దరు. ఆమర్ గారిని ప్రత్యేక ఆదనగ నుద్దేశించుటకు యీపై తేదిలందు పై తల్లిబడిన స్థానముందు అడుగవేయును.

కీ|| శే|| రా|| బి. డి. లక్ష్మీనారాయణగారు

నాగపూరు, అక్టోబరు 1:— లక్ష్మీనారాయణగారు, జిల్లాకాన్సిలు అధ్యక్షులు, స్టేటుకాన్సిలు సభ్యులు నిన్న మధ్యాహ్నము కంప్లియంతు పరమపదించిరని సామాన్యత్రిక విలేఖరి ఆ పత్రికకు వ్రాసెను.

వీరు మధ్యరాష్ట్రమున సుప్రసిద్ధులగు శాంధ్యప్రభులు లలో నొకరు. శ్రీగుంటులపట్టణములో విద్యావ్యాసగారు వాడ నుండిరి. మధ్యరాష్ట్రముల రాసనస్థలలోను స్టేటుకాన్సిలులోను సభ్యులుగానుండిరి. జిల్లాబోర్డు ప్రెసిడెంటుగా నుండిరి. ఆంధ్రవిశ్వవిద్యాలయమునకు కెంతులపేట రూపాయల నెలగల గ్రంథపంచము నొసగిరి. వీరి అకాలవరణమునకు మిక్కిలి చింతిలుచున్నాము.

గుంటూరు (ప్రత్యేక విలేఖరి)

విద్యార్థి సేవ

గుంటూరు, 31-9-30:— ఎస్. వి. ఎస్. నరసింహ రావు బి.ఎ. తరగతి విద్యార్థిపై క్రి. లా. స. చట్టము 17 నెక్స్ నుప్రకారము లేబడికేసు నలుపేజిస్తీలు గారు నేడు తల్లిగి విచారింఁది. గతవాయిదానాడు (26 తే) కాశీవిశ్వవిద్యాలయము విద్యార్థి కే. హనుమంతరావుగారు, తిరిగి కాశీబోధులు తొందర పడుచున్నందున ప్రాసిక్యూటరువారి కోరికపై వారిని ముంబయి విచారింఁచియుండిరి. ఈతను ప్రాసిక్యూటరు తరపున సాక్ష్య మొసగుచు, డెక్కా విద్యార్థి యగు భట్టాచారి బోధకువారి లాఠీచార్జీలన మృతినొందుటచే వారి గౌరవాల్గు గుంటూరు కాలేజీ విద్యార్థులు ఒక దినము హత్రాలో ఆడు వ వ తె నరి శిక్షి యింటికేపోయి తిరిగి జూలయి 29 వ తేదీన కాలేజీకి వచ్చి విద్యార్థులకు జ్ఞాపకము చేయుగా వారు బహుటపవచ్చిరి. తాను బహుమతి రాగానే హోటలువారు ఆరెక్కజేసిరి. మద్రాసుని సాక్షి అనాడు మానలేదు. సాక్షిని జూలయి 29 నుండి ఆగ స్టు 15 వ తేదీవరకు నిర్బంధ మనందుంచి, తుమాపణకొరవని చెప్పగ జామీనుపై విడుదలచేసి 22 వ తేదీన జూలైలో 582 నెక్స్ నుప్రకారము విడుదలచేసిరి. జామీనుపై విడుదలటకు పూర్వము విద్యారోజలనుండి ఆతడు మరగనుట జన్మతో బాధపడుచుండెననినూడ తెలిపెను. అతని బాధగను ముగిసిన సిమ్మల కాశీ బోధులు అనుమతికొనెను. తిరిగి ఆరెక్క అవసర మునునపు సముదనస్పెక్టరు చెప్పించున అతడు బోధుల కను మతింపక కేసు 31 వ తేదీన వాయిదా వేయబడినది.

నేడు ఒక ప్రాసిక్యూటరుసాక్షి హాజరయ్యెనున యితరులకొరకు యింకను వాయిదా వేయవలెననూడని ప్రాసిక్యూటరువారు రనిరి.

మద్రాసుతిరుపు వకేసు పి. రామబ్రహ్మంగారు ఆక్షే పడచెలిరి. నేడు వచ్చిన సాక్షి కేసు 6 వ తేదీన వాయిదా వేయబడినందున నేడే విచారింఁచుట వీల అతేదిన యు సామల చ ప్రాసిక్యూటరు వారి కడకు ల మ గ సాక్ష్యము చెప్పించుటకై యిట్లునాయిదాల వేయించుచున్నా రని ముద్రాయకి అనునానము కలుగుచున్నదియను నకేసు తెలి పెను. మెజిస్ట్రేటుగారు ఆక్షేపణని నిరాకరించిరి. అంతట పై కోర్టులో రివిజను పిటిషనుకొరకు యింకను నొసగవలెనని వకేసు కోరగ కేసు 11-10-31 తేదీకి వాయిదా వేయబడినది.

కె. హనుమంతరావు కాశీపోయి కాలేజీలో చేరెనన సంతకము చదువు చేసిపోవునని, అందుచే అనుచుతి నొసగ. వలెనని నేరొక అర్జీ దాఖలు చేసెను. ఆయినను 11 వ తేది హాజరు కావలెనని కోరిరి. అర్జీపై మెజిస్ట్రేటుగారు ఉత్తరువు జరుపలే నొసంగెద ననిరి.

అసిబి సెంటుగారి జన్మదినము

డా|| అసిబి సెంటుగారి 34 వ జన్మదినము సానిక దివ్య జ్ఞాన సమాజముందెరుము జరిగెను. సుబ్రహ్మణ్య పి. శివసూర్యపు పంతులుగారు ఆమె ఆధ్యక్షులుగూర్చి శాసనమిచ్చిరి. పంతుల పంతులెట్లుదెను. వి. భానునాథా, కె. శేషభంకర్, నాగపతి హనుమంతరావు, కె. వి. నువతిరావు, డి. నల్లరావు పంతులు, పుండరీకాచారిగార్లు, కొందరు స్త్రీలుగూడ పాల్గొని వచ్చిరి. (ప్రత్యేక విలేఖరి)

స.భ జరుగుట

సాక్షికోపి.క | పదానము

నిన్నటిలో నాన చెన్నపురిలో శ్రీ గాంధీ సహాయుని
 కిది నా జన్మదినోత్సవము వేదముగా జరుపబడినది. ఉదయ
 మాన తెలుగు కేంద్రములో జాతీయ గీతములతో యూరేగింపు జరి
 గెను. ప్రైవేటులో డి. ఎస్. హైస్కూలు విద్యార్థులు
 సామంతిలము యూరేగింపు జరిపిరి. సాయంకాలము చెన
 బజారునందు (ఆలికవలము) నుండి స్త్రీల స్వదేశీసంఘమువారు
 గోఖలేపాఠశాలకు సూరేగింపు జరిపిరి. గుజరాతీ స్త్రీలు పెళ్ళి
 ముద్రలను, చాల బాలికలను, యితర ప్రజలు నుమారు విడువం
 దులకు సూరేగింపుగా పాల్గొనిరి. గోఖలేపాఠశాల నిది 5-10
 మామలకు జేరెను. పిమ్మట నోకాయ ర x o ట నే పు
 కాగి పులులు హిందీ, గుజరాతీ, తెలుగు మున్నగు
 భాషలలో జాతీయ గీతములను పాడిరి. 5-80 ఘంటలకు సభ
 ప్రారంభ ముగిసినకి గోఖలేపాఠశాల ప్రజలతో పూర్తిగా నిండి
 పోయెను. చిత్తానాథము మిస్సు ముఖైను. (ఈసభ చెన్నపురి
 స్వదేశీసంఘ, స్త్రీల స్వదేశీసంఘ యొజనసంఘముల యొజ
 నాధ్యక్షులను జరిగెను.) డాక్టరు మత్తలక్ష్మీరెడ్డిగారు సభకర్త
 లు. అందుచేరి, అందు పాల్గొనినవారిలో ముఖ్యులు:—శ్రీ
 రంగరావు డి. కంగస్వామి శయ్యంగారావు, సి. ఎస్. మత్తురంగ
 రావులనాథు, జువోర్ బహన్మదీ సయ్యద్, ఎం. భక్తవల్సల
 నిలుదొండరావు, డి. ఎస్. భామయ్యచెట్టి, సి. ఎస్. గోవిందరాజ
 మొదలగువారు, ఎం. ఎస్. నర్రామ్మయ్యర్, ఆర్. చిన్న
 సామన్యంగారావు, ప్రేమకులు కదన్నసలి, అంబుజమ్మారో,
 జ్ఞానమ్మారో, లక్ష్మణరావుసలి, స్వామినాథకర్తసలి, మాధవ
 రావు సలిగారు.

శివకవి నాంజీనాథస్వామి చిత్రముంచబడి, పూలమాల
లతో అలంకరింపబడినది.

భక్తవంశస్థుఁ డెందలిపాదముగారి కుమార్తెదిరువురను, సుగం
 దుని ను బాల్యమున బాలియగీతముల బాడుటతో నభిప్రా
 సాదించుకొన్నను, భక్తవంశమున గాంధీనుకోట్రుని జన్మదినోత్సవ
 మునభక్తవంశ జరిగిన చక్కా, పట్టిలిమిద నూఁబడుటకు పోటీ
 గీతములును, బాలియగీతముల బరీక్ష చేయింపను నుత్తీర్ణుల
 యను ప్రత్యేకముభయము, బాలబాలికలను అధ్యక్షులు బహు
 ముఖముల బంక్కి పెట్టిరి. బహుముఖులను పొందినవారిపేర్లు యీ
 మనవికాంతమున గనవచ్చును.

మొదటి భాగము ముద్రణకు కట్టిగాదు తమ ప్రారంభోప
సాహసమును పోషించిరి.

అధ్యక్షులు

ప్రభువే చాచి చిత్తవత్సీనాద ప్రభుమనున దుపన్య
సంభాషణ ప్రపంచమనందు జీవించుచున్న మహాపురుషుల
అత్యుత్తమమైన గాంధీమహాత్ముని 62 వ జన్మదినోత్సవమును
నేను సేతుపురుషామనియు, మన యభ్యాసకమున వారు
నేను జన సమక్షమున లేక క్షారాగారవాస మొనరించుచు
స్థిరమియు, గాంధీమహాత్ము డిట్లు నిఖిలజన వంద్యుడును,
సర్వజన సమ్మాన్యతుడైన యులకులకు అతని జీవకారణము,
సర్వజనాభావము, నిర్మలత మను దేఖాభిమానము, దీనజనో
త్థరణములే ప్రబలహేతువులనియు, వారి విశ్వసామ్రాజ్యత్వ
మునుండి నేను సాంఘిక, మత, రాజకీయ సంస్కరణ
లపకాభిలంకర యత్న జరిపినవనియు, వారి నిరం
తాత్మిక, త్యాగపరిత్యజతవైఖరే వారిని భారతజాతీయనా
యకులజేగడ, నిరదేవునిగను యొనర్చిననియు, సత్య, ప్రేమ
లాభలక్ష్యంబు మా ప్రధానవిధానమనియు, వారిమార్గముల
నుచే సత్యము, అహింసయను ఉదాత్తగుణములచే వారు
విశ్వపురుషులను జయింపజాలియున్నారనియు, వారి
అహింసజాతిని సాత్వికనిరోధముచే నిదివరలో పెక్కుదే
హినియు, సులహదులు అనేకసమస్యలలో విజయమునుగాం
విజాలవనియు, అత్యుత్తమ, బుద్ధిగవానము, వైభవ్యము
అధిగమించు భారతపురుషుల కిత డెందును తీసిపోజాలడనియు,
అర్హులము పనులు ముగించెను అత్యుత్తమమును,
సర్వసాధకముని ప్రపంచమున కంతయు చాటి జన రుజుమార్గ
ప్రదర్శనచే అత్యుపసాధికత్వము నిరూపించిన మహనీయుడు
గాంధీ మహాత్ముడైచనియు, గాంధీమహాత్ముడు నేను ప్రపంచ
జనములకుఁబోయి నిరంగములకై ఏకమక్తిను కొరతవేయ
బడినందున, నేను గాంధీమహాత్ముడు అఖిలభారతవర్షము
నింతగాక లోకావ్యాప్తపండుమందును పురుషోత్తముడని పూజిం
చబడుచున్నాఁడనియు, అట్టి మహానామని జన్మదినోత్సవము
ను సాన్నిధ్యము పురస్కారములను ని లభింపజాలదని
చాచి పట్టించి.

[illegible]

తీయలు ననుగ్రహింప వేడుచున్నామనియు, మహాత్ముడు భారతీయ దాస్యవిముక్తికి యేర నవభయించు చున్నాడనియు, మహాత్మునిపై భక్తిని ప్రకటింపదలచినచో వారి మార్గమునవలంబించుట తప్ప వారి గుణగణములను కీర్తించి యారాధకుండైన ప్రయోజనములేదనియు పట్కిరి. రాష్ట్ర ప్రయత్నములు విఫలమగుటకు బ్రిటిషు భారత ప్రభుత్వములే బాధ్యులుగ నుండరాజప్రతినిధిగారు కాంగ్రెసువారిని ఇంచులకు బాధ్యులనుట పాడిగాదు. కాంగ్రెసే దేశమునందు నిజమగు పలుకుబడిగల ప్రతినిధి సభయని సర్వజనలచే నంగీకరింపబడి యుండగా కాంగ్రెసువారిచే బహిష్కరింపబడిన రౌండుటేబిలు సమావేశమున కరిగిడి భారత సభ్యులు ప్రజాప్రతినిధు లెన్నటికిని కాబాలరు. గాంధీమహాత్ముడు సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్య సారమును కోరియుండెను. అధినివేశము లనభయించు స్వాతంత్ర్య మిద్దయే. అట్టివోదీని కంగీకరించుట బ్రిటిషు ప్రభుత్వమునకు కనీస ధర్మము. కావున రవుండుటేదని సభ విఫలమైనచో అందుల మనము చింతింప బనిలేదు. ఏమనగా అప్పుడు భారతీయులెల్లడును ఏకగ్రీవముగా స్వాతంత్ర్యమునే వాంఛించురు. సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యము భారతవర్షమునందచిరకాలముగానే నుద్రుతిపితము కాగలదు. ఈదినములందు బాలభాతికలు, యువకులలో జనించు యుత్సాహమును బాచినచో పెద్దవారసమధ్యులైనను యువకులు భారత స్వాతంత్ర్యలక్ష్యిని చేపట్టగలరు విశ్వాసము తమకు దృఢముగా నేర్పదినదని నుడివీరి, కుడుకు ప్రజలెల్లరును వదేశ వస్త్రధరిపాపాకర మొనరించి, ఖడ్గ సుదేశవస్త్రముల ధరింపవలెనని కోరిరి. శ్రీమతి రుక్మిణిబేనగారు నీజరాతి భాష యందు మహాత్ముని లోకమృత్యువృత్తను కీర్తించి, ఖడ్గ భారణావశ్యకతను నొక్కి చెప్పిరి.

శ్రీ వ. రంగస్వామి అయ్యంగారు

'హింసా' పత్రికా సంపాదకులను శ్రీ రంగస్వామి
 అయ్యంగారు మట్టాడుచు గాంధీమహాత్ముని 62 వ జన్మదినో
 త్సవము భారతదేశమున దీర్ఘ కాలము స్మరింపబడగలదని పత్రికా
 రి భారతదేశ స్వాతంత్ర్యోద్యమమును బట్టి యాలోచించిన
 భారతదేశచరిత్రయం దీజన్మదినోత్సవము నుపరవర్ధింపై యుండ
 గలదు. గాంధీమహాత్ముని కొలదివారముల క్రితమే సంద
 ర్శించు యాసామాన్యభాగ్యము నాకల్పిస్తది. ఈ దేశము
 యొక్క భావిభాగ్యోదయమును గూర్చియు, మహాత్ముల
 దేశమగూర్చియు, గాంధీమహాత్ముల కేపుడు పూర్వమునందు
 కంటెను అత్యధికమును విశ్వాసముగలదు ఇదిర రాచకీయ
 నాయకులపతెగాక గాంధీమహాత్ముని యాలోగ్య విపుడు
 మిక్కిలి చక్కగానన్నది. హరిని సందర్శించెడివార లందర
 ఖను వారియందును సంతోషోత్సాహములు అంటువ్యాధి
 పతె వ్యాపించుచున్నవి. గాంధీ మహాత్మునకు చెన్నరాష్ట్ర
 ప్రజలయం దమితముగు విశ్వాసము గలదు. తమిళులు దక్షి
 ణాఫ్రికాయందు తమ కంతయు తోడ్పడిగనియు, వారియందు
 తమ కఘటితవిశ్వాసము కలదనియు మహాత్ముడు నాతో
 పలంకూరలు నుడివియుండెను, ఇదియే మహాత్ముడు తమిళుల
 కొపంగిన సందేశము. ఈ సందేశముతో నేనంతయు ఉత్సాహ
 పూరితుడ నె తిని.

గాంధీమహాత్ముడు సంపూర్ణాశోగ్యముతో పెక్కు-సంవత్సరములు పరీక్షింపబడ్డను, వారి దివ్యాదర్శములను మన మనుసరింపగలుగునట్లు, శక్తియుసంగవలసినదిగ ఈశ్వరుని ప్రార్థించుచున్నాను. ఈ దేశమున మనము గాంధీమహాత్ముని గూర్చి తలపోయునపుడు 'శేవలము వారి సాంఘిక రాజకీయ నేపాత్మ్యములనేగాక, మహాత్మాపుర్రజీవితాదర్శములను, వారి నిష్కళంక పరిపూర్ణ జీవితమునగూడ మనములక్ష్యముగైకొనుచున్నాము. తమశులభో మహాత్మునకు గల విశ్వాసమున కర్హులమని మన ప్రవరనచే రుజువుచేయదగును" అని చెల్లిరి.

శ్రీమతి పాపాయమ్మగారు:—యిట్లును ట్లాడిరి. “ఈ రోజు చునకు పరమపవిత్రమైనదివము. నేడు కారాగారానికి ననుభవించుచున్న గాంధీమహాత్ముని 62 వ జన్మదినోత్సవమును మనము సజువుచున్నాము. కాని ఈసభ సలంకరించిన మీలో ఖద్దర వస్త్రధారణ లభిస్తున్నమానుష్యము. గాంధీమహాత్మునిపై ఎవరికేదియు ఆభిమాన సాదభూతులండినచో వానిని ప్రకటించుటకు ఖద్దరవస్త్రధారణమే ప్రధానసాధనము. ప్రతి వారును దినమునకోగంట వడికినచో ఖద్దర ప్రేమయును నాటంకముండజాలరు. కావున మీరెల్లరు మహాత్మునిపై యభిమానముంచి ఖద్దర వస్త్రధారణ దీక్షను గైకొనవలెను” అనిరి.

శ్రీ ఘోష యన్. సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారు. — మాట్లాడుచు గాంధీజీతో కృత్రిమ ప్రశంసించుటలనను, హర్ష ధ్యానముల వలన ప్రయోజన మానతయు లేదనియు, ధన ప్రాణములను గొల్గొప్పయి త్యాగ మొనరింప జాలకున్నను ఉడుతలేకైవలె కుదకు అదరుణెన ధరింపవలెననిరి.

శ్రీమతి కజిమ్మ సలిగారు :—మాట్లాడుచు తమ జీవితముందు ఆత్మ్యతమ శుభసమయములం దిదియొకటియని పత్రికారి, జగమునందెల్ల భువనాత్మముడని నెఱడబడితి గాంధీ

మహాత్ముని జన్మస్థానోత్సవమును పరీక్షింపజేసినవగరము తనస్వతంత్రము ప్రకటించుకొనునది.

సర్వప్రపంచముందును గాంధీమహాత్ముడు విఖ్యాత పూత
చారితుడుగను, మూర్తిభవించిన పవిత్రతగను పరిగణింపబడు
చున్నాడు. మహాత్ముడు సర్వస్వతంత్రుడు కావుననే సర్వ
ప్రపంచ విముక్తికై సాటుబడుచున్నాడు, ఆత్మకై, జ్ఞానిం
సలయొక్క అధిశ్ఠితులను ప్రపంచమున కంతయు చాటిన తపో
ధనుడు, ఈతడు నెలకొల్పిన ఈయత్సృష్టాదర్శములు ప్రపంచ
మును శతాబ్దములగ ఆవరించి యున్న అజ్ఞాన తినుసమునుండి
విడిపడ జేసినవి, కడచిన ఆరు నెలలందు ఎల్ల భారతవర్ష మి
కొంతకాలము మహాత్ముని యడుగుదముల ననుసరించిన పక్ష
మున భారతవర్షము పాశ్చాత్య నాగ
రికతకు, గమస్త ప్రపంచమునకును
గొప్పనిజాపారము గలపజాలును.

స్వాధీన భారతవర్ష జన్మదినము

గాంధీమహాత్ముని 62 వ జన్మదినోత్సవము సలపుటలో
స్వాధీన భారతవర్షపు ప్రభువుజన్మదినవ మహోత్సవమును సలు
పుచున్నారము. (సార్వ భ్యములు) స్వాధీన భారతవర్ష మేర్పడుట
కు భారతీయు లెల్లరును పారతంత్ర్యభావముల విడిచివెను, కడ
చిన 9 మాసములలో గాంధీమహాత్ముని స్వాతంత్ర్యోద్యమము
అంతమపూర్వము పెక్కుకతాబ్దిములనుండియు సాగ్యము కాజూ
లని దివ్యమబోధమును భారతీ నారీవంశులందు జనింపజేసినిది.
వేలకొలది భారతరచుణ్ణిలూసులు జాతీయోద్యమ ముందు
పాల్గొని తమ పూర్వపు శ్రేణులుములనుండి విడిపడుట గాంచిన
ఏభారతీయుని హృదయ ముప్పొంగదు? కాంతి, ప్రేమలును
ఆత్మశక్తియు దేసియుల మనములందు తాండవమాచుచున్నవి.
భారత ప్రేమ పురుషుల కిప్పుడు సంపూర్ణప్రేమ్యము, పురుషత్వ
ములన్నిచందున ఇంతకంటెను పరమపరిత్రసమయ ముండబోదు.

ముప్పదివేల భారత స్త్రీపురుషులు కారాగారము లందలి
యున్నారు. వాకొనబడిన దోషము చేతభక్తిని గలిగి
యుండుట, చేతమున నేవించుట నే నిదివరకు ఇంగ్లండుదేశమున
విరిఘ స్వాతంత్ర్యము న కై కారాగృహ
శిక్ష న ను భ విం చి తిని. ఈదేశముకొరకు
మరల కాకాగృహమున కేగుటకు నైతము నిద్రముగానున్నాను.
(వినుడు, వినుడు) కాని అది నేను తలచినపుడు జరుగునేకాని
ప్రభుత్వము తల పెట్టునపుడు కాబాలదు. ఈదేశమునందు రాచ
కీయ జై దీనిని వారి భాగ్యవీణినిబట్టి నేర్యరు తరగతులగు
విభజించు పద్ధతి కేవల మన్యాయము. ఈ పద్ధతి సురే దేశముం
దైనను సహింపబడజాలదు. అంగ్ల జాతివా రిట్టి ప్రవర్తన కెం
తయు సిగ్గుపడవలెను. స్వాతంత్ర్యముకొరకై పొరాదిన జాతికి
చెందినదాననై నే నీ దేశమున స్వాతంత్ర్యోద్యమముం దేశభ
వింపకుండజాలనై తిని. 20 లక్షల విరిఘ స్త్రీలు భారతీయులకు
తమ సానుభూతిని నా ద్వారా అందజేయు
చున్నారు. విరిఘ స్త్రీ పురుషులే
గాక అంగ్ల దేశీయులం దధిక సంఖ్యాకులను, అమెరికామున్న
గు దేశీయులారందరును తమ సానుభూతిని భారతీయుల పట్ల
వెల్లడించుచు నేయున్నారు. ప్రపంచాధిపాయ విట్లు అను
కూలన గనుండగా భారతవర్ష మునకు స్వాతంత్ర్యము లభింప
నిది ఈ యుద్యమ మంతరింపజాలదు. చెన్నపురివాసులం తమ
నాకా ప్రంత్ర్యమును గాపాడుకొనవలెనని పత్తిరి

పి. ఎస్. భాష్యం చెట్టిగారు

పిమ్మట సుపన్యాసించుచు, యుపన్యాసమువలన కేమియు లాభము కలుగనేరదని తాము కారాగృహమున దెలియజాతితిమని బలిగొరి. తామును, తమ్ము బోలిన మరెకొందఱును తమ విధ్యుక్తధర్మమును నిర్వహించియుండిరి. సభాసదుల కసిన ధర్మమేమన, ఖడ్గకును ధరించుటయే. ఆమాత్రమైనను వారు కేయ దలపనినో, తమ్మేల (యుపన్యాసముల) బ్రతుకనివ్వవలయును. (యిచ్చలు సుపన్యాసములు భావోద్దేకముచే యశ్రుపూరితలోచనలయ్యి.) ఆనాడేవిలక్కపచ్చునో, ఏమి బల్కరాదో, దమకు దోచుటలేదు. తాము మరల కారాగృహమున కేగిన సదుల కేమిలాభము, తమకేమి లాభము?

ఇంకనూ నువ్వన్నీంపున భావ్యం చెట్టిగారు తాము
కారాగృహవాసమును ఖులాసాగానే గడపితిమని నడిచిరి. తమ
యదృష్టమువలన, తమ్ము మొదటితరగతి బ్రాహ్మణ పరిగణించుట
యు, తత్ఫలితముగా మహాపురుషుల సహవాసము కారాగృహ
మునందు తమకు లభించుటయు జరిగెను. తిరుచినాళ్ళ కారాగృ
హమునందు బొంబాయినుండి దీసికొనిరాబడిన రాజకీయ నిర్బం
ధితులతో తమకు పరిచయభాగ్యవచ్చియుండెను. అధ్యక్షులగు
మత్తుల ట్టి రెడ్డి గారు వేలూరు జైలులు నకు
వచ్చినపుడా మెతమ్ము జూచియుండిరి. ఆ మెతము
కాననపభా సభ్యత్వమునకు రాజీనామా నొసంగినందులకు తమ
కెంతయో సంతోషముగ నుండెను. (కరతాళధ్వనులు).

మేలె రత్ననభాపతి ముదలియూరుగాను

పిమ్మట నవవ్యసించుచు, ద్రవిడ దేశమున చుట్టకంచి
న భక్తాగ్రేసరుల బోధలను గాంధీమహాత్ము డాచరణలో కట్టు
చుండెనని వక్కాల్గించిరి. భగవద్గీతను దినము బొందుచుండిన
హైందువులే బ్రాహ్మణులయి యెక్కుడుపిసిగిరిగయ్యునని, వా

రి మతవిశ్వాసముల నాచరణలో భేదములు. దేశభక్తియే ప్రజల జీవితములో ముఖ్యస్థానము వహించిన స్వాతంత్ర్య ప్రాప్తి నిశ్చయముగా గాంధీమహాత్ముడు యాభిక్షాంతిని సాధించినందున ఎచ్చటి పాపమునాడు విశేషమైనది. కాబట్టి చూచు బహిష్కారంపరచుటను యువస్వామిలు స్వభిక్షులకు హెచ్చరించిరి.

అధ్యక్షుల యంత్రోపన్యాసము

సభకు ముగించుచు, ముఖ్యులక్ష్యరేఖలను తమిళ భాషలో నువ్వనించిరి. వారి యువస్వామిసంగ్రహము - నేడు బహుముఖము. బాంధవ్యము దేశముయొక్క భావ్యభివృద్ధికి దోహదపడుచున్నది. మనము గాంధీమహాత్ముని సిద్ధాంతములను బ్రచారము గావించవలయును. 24 సంవత్సరముల తరువాత నేటివరకు మహాత్ముడు స్వార్థ విరహితమైన మానవ సేవను గావించుచుండెను. ఆరేణి బాధాభవమునకు లోనయ్యెను? స్వాతంత్ర్యము ముఖ్యముగా చిక్కనేరదని యెరింగియే. విలైండునందే గాక, ఇంకాండ్రును, అమెరికాయందును గూడ భారతదేశమునకు విశ్రాంతి లక్షలు గలరు.

ఎల్లరును హిందీ భాషను సేవ్యమును ధైర్యమును బూని, బీదలను బలపరచుట, సామ్యముల యందలియు వ్యాపారములను విధిపరచుట, ఈ ప్రపంచములో భాగస్వామిగా బ్రతికి ప్రయోజనములేదు.

గాంధీమహాత్మునికి ప్రతికూలముగ ప్రచారము

కారాగృహమునందేను లండన్, సర్వోదయములను కాంక్షించుటయు, గాంధీమహాత్మునికి వ్యతిరేకముగ ప్రచారము సాగించుటయు పాపకృత్యమే యగును. అట్లు బ్రచారముచేయువారు దేశమునకు మేలుగావింపజోరు. మనముగూడ ప్రచారము జరుపవలయును. దేశసేవను గావించుటకు గల యానేకమార్గములలో నేదో యొకదానిపై ననుసరింపవలయును.

ఏ. ఆర్. ఓ. ఆచార్యగారు అధ్యక్షులకును, పోటీ పరిక్షాధికారులకును కృతజ్ఞతాపత్రములను సమర్పించినదన, జాతీయ గీతముతో గాంధీమహాత్ముని జన్మదినోత్సవము 7-15 ఘంటలకు ముగిసెను

నూలుపడుకు పోటీలు

బహుముఖుల నొందినవారి పేర్లు

భారతీయగీతముల పాఠనములకు చిన్నవారిలో చిరంజీవి, పూర్ణానంద, పట్టాభి, సరోజిని, చిత్రరంజనదాసులకును, టి. ఏ. వెంకట్రామ్, రాజమలకును, తల్లి పోటీలందు ఆర్. స్వామినాథన్, జానకిరాం, సులీచన, సుబ్రహ్మణ్యములకును, రాబువు పోటీలందు శ్రీ ఏ. రామదాసు, జానాంబాల్, కమలవల్లిగార్లకును, శ్రీమతి తల్లి పోటీలందు శ్రీ రామబాయి, కమలమ్మ, ఆంధ్రామ్మగార్లకును, శ్రీమతి రాబువు పోటీలందు శ్రీమతి దుయ్యంబి, సత్యవతి, సూర్యకాంతంగార్లకును పురుషుల తల్లి పోటీలందు ఆర్. పద్మనాభం, సుబ్బయ్య ఘనపాణి, సుబ్రహ్మణ్యశాస్త్రి గార్లకును, పురుషుల రాబువు పోటీలందు శ్రీ పద్మగంగ, వరదాచారి, శివరామ్, సీమయ్య 4 సంల బాలునకును బహుముఖులలోనగబడెను.

దేశమునందు పలుస్థలముల జరుపబడుట

కాకినాడ, ఆక్టోబరు 2. - గాంధీగారి 62-వ జన్మదినోత్సవము నేడు జరుపబడెను. ఉదయమున దివ్యజ్ఞాన సభాజనందినములో సభ యొకటి జరిగెను. (ఆ. ప్రె.)

తిరుచినాపల్లిలో సన్నదానము

తిరుచినాపల్లి, ఆక్టోబరు 2. - మహాత్మాజీయొక్క జన్మదినోత్సవ విచలజరుపబడెను. దేవాలయములో సభిషేకమును ఆరంభము జరిగెను. సుమారు 800 మందికి అన్నదానము గావింపబడెను. శ్రీ. ప్రా. కో. 144 క్రింద సభలుమొదలగునానిని నిషేధించుచు బాధించేయబడిన ధర్మింకను నమలులోనున్నది గాన సభ జరుప వీలులేకుండెను. (శ్రీ. ప్రె.)

ము సీ రి

ముసీరి, ఆక్టోబరు 2. - తమిళనాడు కాంగ్రెసు సంఘమువారు నిర్ణయించిన విధమున గాంధీమహాత్ముని జన్మదినోత్సవ విచల జరుపబడెను. శ్రీయుతి జంబులింగ పడయాచ్యుగారు ఏర్పాట్ల నన్నిటిని గావించిరి. (శ్రీ. ప్రె.)

ద్ర వి డ రా ష్ట్ర ము

సాత్తూరు కాంగ్రెసుసంఘసభ

విరుదుగూరు, ఆక్టోబరు 2. - సాత్తూరులో శ్రాంతకాంగ్రెసు కార్యాలయమున యీ నెల 8-వ తేది సాయంకాలమున ఓ. టి. పి. రామయ్య నాదార్గారి అధ్యక్షతక్రింద సాత్తూరు కాంగ్రెసుసంఘసభ జరుగెను. ఆ సభలో కాంగ్రెసుసంఘ కార్యదర్శి సత్యగ్రహమునుగూర్చి కొన్ని తీర్మానముల నుపపాదించునని తెలియుచున్నది. (శ్రీ. ప్రె.)

కే. ఎం. మున్నీ, కన్జీమాప్టరుగార్లను విడుదలచేయుట

నాసిక చెరసాలనుండి నేడుపుడయమున

విముక్తు లగుట

బొంబాయి, ఆక్టోబరు 2. - కే. ఎం. మున్నీగారిని కంజీమాప్టరుగారిని నేడుపుడయమున నాసిక చెరసాలనుండి వదలిరి. వెంటనే వారు నాసికనుండి బ్రెయినులో బయలుదేరి నేడు మధ్యాహ్నమునకు బొంబాయిచేరిరి. విజ్ఞాపనము లెరినను బ్రెయిన్ నువద్ద కేలకొంది ప్రజలు వారికి ఘనముగా స్వాగతమొసగిరి. గొప్ప పూరేగింపుతో మాండ్వికాంగ్రెసు కార్యాలయమునకు వారిని తోడ్కొనివెళ్లిరి.

పంజాబు రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘాధ్యక్షుడు

బొంబాయి వచ్చుట

పంజాబురాష్ట్రీయ కాంగ్రెసుసంఘాధ్యక్షుడు మాలా నాఅబ్దుల్లాఖాదిన్ కనూరిగారుగూడ నేడే (2వ తేది) బొంబాయికి వచ్చిరి.

కాంగ్రెసు యోధదళమునకు యోధసాధన

కాంగ్రెసు యోధదళము సేర్వరులుటకు ప్రాథమిక ప్రయత్నముగా నేడు బొంబాయి కాంగ్రెసుసంఘమువారు రిం మంది వలంటీరులను ప్రత్యేకించిరి. నేడు వారికి యోధసాధన ప్రారంభింపబడెను. రాత్రులు ఎయిరుఫోర్సునందు తెప్పి నెంబుగానుండి యిటీవలనే ఆ పదవిని త్యజించిన పట్టర్నసుగారిని ఉపదేష్టగా నియమించిరి. (ఆ. ప్రె.)

బొంబాయిలో కాంగ్రెసు ఖిలాఫతు పక్షములకు చేరిన మహమ్మదీయులకు ప్రబలమగు స్పర్ధ కలుగుట

పలువురు ప్రముఖులు తాత్కాలికముగ

సమాధానమును కుదుర్చుట

బొంబాయి, ఆక్టోబరు 2. - కాంగ్రెసుపక్షమున నిరసింపబడున ఆ సభకు వెస్ట్ బెట్లీ మహమ్మదీయులకు నిరసింపబడున నేడు సాయంకాలము మహమ్మదీయుల బహిష్కారసభ జరుగునని యొక ప్రకటన చేయబడెను. దానిపై బొంబాయి క్రానికలు పత్రిక సంపాదకుడు ఎస్. ఏ. ప్రేమ్చంద్రుడు, ఎం. సి. చల్లాగారును మరి 50 మంది ప్రముఖులును సంకేతములచేసిరి. ఈ సభకు పోటీగా మరియొకసభను జరుపుటకు ఖిలాఫతు పక్షమువారు, ప్రత్యేక పుర్యోగాలు చేసిరి వారము రోజులనుండియు రెండుపక్షములవారును తీవ్రముగా ప్రచారము చేయ నారంభించిరి.

ఖిలాఫతు పక్షమువారు నిన్నటినుండి ఉరుడు, గుజరాతి భాషలలో కొట్లాట కరపత్రములను పంపి తెట్ట నారంభించిరి. కడపటి నిర్ణయము అనుకూలకరణ ఒక కరపత్రమునందు "మహమ్మదీయులను కాశ్యతముగా వశపరచుకొనుటకే హిందువులు సత్యాగ్రహమును ప్రారంభించిరి" అని వ్రాయబడెను

నేటిసభనుగూర్చి కాంగ్రెసుసంఘమువారును కాంగ్రెసు మహమ్మదీయ పక్షమువారుగూడ యెట్టి ప్రకటనను చేయక పోయినను రెండుపక్షములవారిలోను ఉద్దేయ చాల ప్రబలినది. నేడు సాయంకాలము ఎప్పుడో నేడుమొదలైన జరుగునన్న సభలో ప్రబలముగ గలభా జరుగనను నదంతులు మిక్కిలి హెచ్చుగానుండుటవలన పోలీసువారు మిక్కిలి హెచ్చుగానే అచటికి వచ్చిరి. అచట 20000 మంది ప్రజలు చేరిరి. వారిలో 20000 మంది ఖిలాఫతు పక్షమువారుండిరి. ఖిలాఫతు పక్షమువారిని మోటారులారీలలో నవటికి గొనివచ్చుచుండిరి. అల్లాహ్ ఆక్బరు షాకతాల్ జిందుబాదు మున్నగు కేకలను వేయసాగిరి.

సమాధానమును కుదుర్చుట

సభ ముగియక అట్లాంటిక్ ప్రారంభమునగా బొంబాయి మేజరు మున్నేసుభాయిలాట్ గారును సర్దారు సులేమాను గారినివిదా గారును వేదికపైకి వచ్చి రెండుపక్షముల వారికిని సమాధానము కలిగినదని తెలిపిరి. "మహమ్మదీయులలో రెండు కక్ష లేర్పడకుండ చేయుటకును నగరమున కాంతికి భంగము కలుగకుండుటకు నేడును లేవును యెల్లండి శనివారమునాడును యీ మూడు రోజులును బొంబాయిలో రెండుపక్షములసభకు అనుకూలముగను ప్రతిపక్షముగను గూడ నెట్టి సభలును ఉండ గింపులును జరుపకుండుటకు నిశ్చయింపబడిన" దని వ్రాయబడిన ప్రకటనను మున్నేసుభాయి లాట్ గారు చదివిరి. దానిపైని మున్నేసుభాయి లాట్, సర్దారు సులేమాను కాసిం మొహతా

ఎం. సి. చల్లా, ఎస్. ఏ. ప్రేమ్చంద్రులు, మహిమారు మహిమారు అహిమారుగార్లు మున్నేసుభాయి చాలమంది సంకేతములు చేసిరి. ఈ ప్రకటన చదువబడిన పిమ్మట సభకు తద్విశ్రాంతి గలదగు ప్రముఖుగా వెలిసిపోయిరి. (ఆ. ప్రె.)

కాంగ్రెసు యోధదళము

వరచందుమాగారు యోధపాఠశాలను ప్రారంభించుట

బొంబాయి, ఆక్టోబరు 2. - బొంబాయిలో మహిమారు భాగు శివరమన్ నేడు సాయంకాలము 5-వ తేది సాయంకాలము ప్రారంభించిరి. "మన దేశమున మూడు నెలలు సాగిన చేసినంత మాత్రముననే దేశములు యోధవిద్యలో ప్రావీణ్యమును బహుభుగనుదురు. 50 యేండ్లకై నను సేవలో కేవలము భారతీయులనే నియమించుట అసంభవములు మహిమారు, అలీషా గారు చదివిరి. తెప్పనెంబు ఏ. డి. పట్టర్నసుగారు యీ పాఠశాలకు ఆచార్యుడుగా నియమింపబడిరి. పట్టర్నసుగారు దేశక రణరంగమున పరిచేసియుండెను. అచట గుండ్ల దెబ్బలను యిటీవల ఢిల్లీలో లాటి దెబ్బలనుగూడ చవిచూచియుండెను. తుపాకులను గురి పెట్టి కాలిచ్చుట మున్నగు పకల విషయములును సేర్పబడును. (శ్రీ. ప్రె.)

గుజరాతు

రాన్పూరులో ఉప్పు తయారుచేయుట

రాన్పూరు, ఆక్టోబరు 2. - నేడుపుడయమున చాలమంది ఉప్పు తయారుచేయుటకు గొప్ప పూరేగింపుతో బయలుదేరిరి. పోలీసువారు వారిని నిరోధించి 40 మంది వలంటీరులకు సాధ్యమైనంత వరకు చెదరగొట్టిరి. వెంటనే రెండవతరగారు సంసిద్ధులై పుష్కలముగలలోనుండి పుష్కలమిదిరి. మార్చెంటులో 10 మణులపుష్కలము వలంటీరులు విక్రయించిరి.

నిన్న సాయంకాలము రాన్పూరు సత్యాగ్రహ శివరమన్ దుబాబునందు నుబేదారు (రాన్పూరు భవన) గారిని అరెస్టు చేసిరి.

నేడు విజయదశమియగుటచే నేడు వివిధకావ్యోత్సవములను జరుపవలెనని ధోలీరా సత్యాగ్రహ సంఘమువారు ప్రకటించినందున పోలీసువారు నట్టి యోచనలను చేసిరి. (శ్రీ. ప్రె.)

అఫవాలో పన్నుల నిరాకరణము

పోలీసువారు గ్రామమును చుట్టుముట్టుట

సూరతు, ఆక్టోబరు 2. - అఫవా గ్రామమునందలి ప్రజలు భూమికిమును చేల్లింపనందున పోలీసువారు గ్రామమును చుట్టుచేసిరి. రాకపోకలను నిరోధించిరి. కొందరిని కొట్టిరి అని తెలియుచున్నది. (శ్రీ. ప్రె.)

ఆసాము రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు మొదటి పట్టణమును అరెస్టు చేయుట

గోవాలో, ఆక్టోబరు 2. - ఆసాము రాష్ట్రీయ కాంగ్రెసు సంఘము మొదటి పట్టణమును చుట్టుచేసిరి. కాకరా నా గారిని పిలిచి 157 నెక్కునక్రింద పోలీసులను అరెస్టుచేసిరి. (శ్రీ. ప్రె.)

మధ్యరాష్ట్రము

నాగపూరు, ఆక్టోబరు 2. - నాగపూరు మేజర్ గియ పంపిన వారంటు ప్రకారము నాగపూరు లెఫ్టనెంట్ మునిమ్ సత్యాగ్రహసంఘాధ్యక్షుడు డి. ప్రాథేసు ఎం. డి. గురజాడ గారికి 8 నెలలు కఠినశిక్షయును 200 జైల్ కాలమును, చెల్లింపనియో మరీ రెండునెలలు కఠినశిక్షయును విధింపబడినది.

నిన్ను సాయంకాలమునందు గున్వ మొట్ట పోలీ గోదామునందు పిలిచిరి చేసినందులకు 20 మంది వలంటీరులను అరెస్టుచేసిరి. (ఆ. ప్రె.)

రఘుపతి వేంకటరత్నం నాయుడుగారి

జన్మదినోత్సవము

పితాపురములో నూరేగింపు

కాకినాడ, ఆక్టోబరు 2. - సర్ ఆర్. వేంకటరత్నం నాయుడుగారి 68 వ జన్మదినోత్సవము నిన్న జరిగెను. పితాపురములో జరుపబడెను. పెద్దయూరేగిం పోకటి సభలు నందలి పలువీధులగుండా, శ్రీ నాయుడుగారి యంత్రోపన్యాసము వైశ్ణవ. అచట దైవప్రార్థన జరిగెను. అంతిమోపన్యాసము పురజనసభయందే జరిగెను. (ఆ. ప్రె.)

24 ఘంటలలో 8868 గజములనూలు పడుట

బొంబాయి, ఆక్టోబరు 2. - నేడు రాత్రి 12-వ తేది నాడు నాసిక చెరసాలలో 24 ఘంటలలో 8868 గజములనూలు పడుట జరిగెను. (శ్రీ. ప్రె.)

పైమనుకమిషను రిపోర్టు:

నర్ పి. యస్. శివస్వామి అయ్యరుగారు

నర్ పి. యస్. శివస్వామి అయ్యరుగారు రిపోర్టు చేసిన పైమనుకమిషన్‌ను సంబంధించిన భాగమును కడు సహేతుకంగా విమర్శించి, అందులనిస్సారతను చక్కగ నిరూపించిరి. రాబోవు త్రివేణి సంచికకు వీరు పైమనుకమిషన్‌రీపోర్టు నంతను పూర్తిగా విమర్శించి, ఇయ్యది హిందూదేశపుభావవృద్ధి కైటుల ప్రబలప్రతిబంధకమో కరతలామలకము గావించిరి. శివస్వామి అయ్యరుగారు కడుంగడు మితవాదాలని పేరొందిరి. వీరు కాంగ్రెసు పక్షమునకు సంబంధించినవారు గారు. మద్రాసు ప్రభుత్వసభ్యులుగను, అడ్వకేటు జనరలుగను, బనిచేసిన శివస్వామి అయ్యరుగారు పైమనుకమిషను రిపోర్టును నిష్కారణముగ నిరసించెదరని తలంచుట కేమాత్రమే వీలుకడు. ఏకారణముచే నయిన నేమి, శివస్వామి అయ్యరుగారు రౌండుటేబులసభకు ప్రతినిధిగ నూడ ఆహ్వానింపబడ రయిరి. అంత మాత్రముచే వారికి గలిగెడి లోపెద్దయు నుండదు. శివస్వామి అయ్యరుగారు తమ వ్యాసమునం దిటుల తెలిపిరి:—

“బ్రిటీషు ప్రజలలో ప్రబోధముగలిగించుట నిరుపయోగమని తలంచు రాజకీయకక్షతో నాకు సంబంధములేదు. నా కింకను బ్రిటీషు ప్రజలవై విశ్వాసము గలదు.”

పైవాక్యములబట్టి పైమనుకమిషన్‌రీపోర్టులో ముంచిని గ్రహించుటకు వీరు విశేషప్రయత్నముల నలిపి, విఫలమనోరథు లయినటుల యూహింప నవతాళము గలదు.

ఈ రిపోర్టునందు అసాధారణ సామర్థ్యము గాని, రాజ్యాంగ కోవిదత్వముగాని, పరిశీలన జ్ఞానముగాని, శివస్వామి అయ్యరుగారి కేమూలను గనుపింపలేదు. మొదటి నాపుటకూ, దేశసేతిని తిన్నగ గ్రహించుటకూ, వీరికి దోషము. భూరహితులు, సరికావారు లని కొందరు చెప్పు కృత్రిమవిభాగమును పైమనుకమిషనువారు పరిశీలనలేకుండ అంగీకరించిరి. భారతీయ శౌర్యదైర్ఘ్యములు పరునగ సంతరించుటకు గల నిజకారణమును కమిషనువారు పరిశీలించ రయిరి. ఇటులనే సంస్థానములకును సార్వభౌమమునకును నరానరి సంబంధము గల దను సిద్ధాంతమును కమిషను వారంగీకరించిరి. సంస్కారణముల కాధారముగ నుండవలసిన మూలసూత్రములను, వీరు నిరాకరించిరి. రాష్ట్రములకు బ్రిటీషు పార్లమెంటరీ వ్యవస్థని సూచించుచు, కేంద్ర ప్రభుత్వమున కివ్వవలసివచ్చునని, హిందూదేశ

గమ్యస్థానమును జేరుట కెంతకాలమువట్టునో, కమిషనువారు కొన్నిగ నయినను సూచించ రయిరి. సంస్థానములన్నియు ఘడరేవనులోజేరుటకు బ్రిటీషు ఇండియాగూడ వేచియుండవలెననిన, గమ్యస్థానము నెన్నటికి జేర వీలుండదను విమర్శమునందు అతిశయోక్తి గనుపింపదు. కేంద్ర శాసనసభ పరోక్షపు ఎన్నికలను సూచించుట, ఉన్న హక్కును గూడ తీసివేయుటకు హేతుభూత మగును. శివస్వామి అయ్యరుగారు సూచించినటుల, పైమనుకమిషనువారు సూచించినవిధానము బాధ్యతతో గూడిన ప్రభుత్వమునకు విరుద్ధ మగుచున్నది.

స్వపరిపాలనము సాధ్యమగునంతవరకు హిందూదేశమునకు శాశ్వతముగ లభింపకుండుటకుగాను పైమనుకమిషనువారు ఏర్పాటులను సూచించిరిని, శివస్వామి అయ్యరుగారు తెలిపి, యిరిపోర్టునందు వివేకము గాని, బుద్ధిసూక్ష్మత గాని, దూరదృష్టి గాని, రాజనీతి గాని ఏమాత్రము గనుపింప వని చాటిరి. అయ్యరుగారు నిరాధారముగ కమిషను రిపోర్టును ఖండించియుండలేదు. తాము గావింపదలచిన ప్రతినిర్వహణమునకును, ఆధారములను పూర్తిగా నుదాహరించిరి. వాని నన్నిటిని నిట నుదాహరించుటకు స్థలముచాలదు గాని, పాఠకులు వ్యాసమునంతను జదివి నత్యమును గ్రహించుట మేలగును. ఇంగ్లండులో కొందరు, అంగీకరించిన పైమను రిపోర్టు నంతను అంగీకరింపుడు, లేనియెడల, అంతను నిరాకరింపుడని చెప్పుచున్నారు. ఇట్టిపంచెమునేవైచుచో, భారతీయులు రిపోర్టుసూచనల నన్నిటిని తిరస్కరించెదరు గాని, ప్రభాససూచనల నంగీకరింపజాలరని, శివస్వామి అయ్యరుగారు ఖండితముగ తెలిపిరి.

“పైమనుకమిషనువారు సూచించినవిధానము అంగీకారయోగ్యము గాదని, మేము భావించుచున్నాము. అయ్యది జాతీయశయములను తృప్తిపరుపజాలదనుటయ గాక, మూలసూత్రమే అక్రమమనియు, హిందూదేశక్షేమమునకు భంగకరమనియు, మా యుద్దేశ్యము” అని శివస్వామి అయ్యరుగారు సూచించిరి.

1917 సంవత్సరమున మాంటాగూగారు గౌరవించిన ప్రకటనమున పైమనుకమిషనువారు మూలాధారముగ నైకొనిరి. కాని, బ్రిటీషు ఇండియాకు స్వపరిపాలన మిచ్చుటచో, యీ ప్రకటనయొక్క ముఖ్యోద్దేశ్యముగాని, సంస్థానములతోగూడిన ఇండియాకంతకును గాదని, శివస్వామి అయ్యరుగారు తేటపరచిరి. పైమనుకమిషనువారు దీనికి అపార్థము గావించి, సంస్థానము లన్నియు బ్రిటీషు ఇండియాతో గలసిన సమాఖ్యలో జేరువరకు, హిందూదేశమునకు స్వేచ్ఛనొనగ వీలులేదని, చాటిరి. ఏతీయ నయినను సంస్థానసమన్వయ హిందూదేశభావ్యభివృద్ధికి అడ్డుగ పెట్టవలయు నని, వీరు తలపెట్టిరి. సంస్థానములు బ్రిటీషు ఇండియాతో గలసిన సమాఖ్యగ నేర్పడిన సంతసమే. కాని, సంస్థానము లందుకు సంసిద్ధము గానిచో, బ్రిటీషు ఇండియాయభివృద్ధి గూడ ప్రభింపవలయుననుట సరిగాదని, శివస్వామి అయ్యరుగారు యుద్దేశ్యము. సంస్థానములు కలసి రాసి, రాకపోసి, బ్రిటీషు ఇండియా గమ్యస్థానము జేరుట కాటంక ముండగూడదనియే, మాంటాగూ గారు ద్వేషించిరి, అయ్యరుగారు తేటపరచిరి. భావి గమ్యస్థానము ఘడరలే విధానమయినను, లేక అధి

నివేశస్వాతంత్ర్యమయినను, బాధ్యతతోగూడిన పరిపాలనము దేనికయినను మూలాధారముగ నుండవలయును. పైమనుకమిషనువారు రటుల గావింపక, ఘడరలే విధానమును గమ్యస్థానముగ సూచించి, బాధ్యతతో గూడిన పరిపాలనమును దీని కాధారభూతముగ గావింపరయిరి.

మాంటాగూధర్మిపోర్టు, కాంగ్రెసు లిగువిధానము నందు బాధ్యత లేదను కారణముచే, వెనుక దానిని నిరాకరించెను. బ్రిటీషు రాజ్యాంగవిధానమునకు బాధ్యత ముఖ్యమని గూడ, సూచించెను. పైమనుకమిషన్‌రీపోర్టు, బ్రిటీషు రాజ్యాంగవిధానము హిందూదేశమునకు బనికొరదని చెప్పి, బాధ్యతలేని విధానము నిపుడు సూచించియుండెను. ఇంత కన్నను విరుద్ధము వేరుండునా? ఘడరలే విధానము నిమిత్తము, పైమనుకమిషనువారు కేంద్రప్రభుత్వమునకు బాధ్యత నొనగ వీలులేదని చెప్పిరి. భారతీయులు గోరునది స్వపరిపాలనము. అది లేని విధాన మేదియయినను, నీరు లేని తటాకమువలె నుండును. ఘడరేవను అన నేమియో, పైమనుకమిషనువారు సూచించినవద్దతి దేనిలోజేరునో, శివస్వామి అయ్యరుగారు సమగ్రముగ చర్చించిరి. అమెరికా సంయుక్త రాష్ట్రములలోను, ఆస్ట్రేలియాలోను, కెనడాలోను గూడ, ఘడరేవకా ఏర్పాటు గలదు. జర్మనీలో గూడ పూర్వ ముండెడిది. స్వీటుజరులెండులో ఇట్టి విధానము గలదు. కాని పైమనుకమిషనువారు సూచించిన విధానము ఏనిలో దేనియందును జేరకున్నది. హిందూదేశముకొరకు, వీ రొక క్రొత్త మాదిరిని తయారుజేసిరి పైమనుకమిషనువారు ప్రాత జర్మనుసమాఖ్యను, నానారాష్ట్రసంఘమును నిదర్శనములుగ జూపిరి. కాని, ఈ రెండునిదర్శనములను ఎటుల నిరర్థకమో అయ్యరుగారు సూచించిరి. నానారాష్ట్రసంఘము ఒక రాజ్యాంగము కానేకాదు. దీనియందు వివిధజాతులును జేరియున్నవి. ఈ జాతులవారు తమ పరిపాలనాధికారమును నానారాష్ట్రసంఘమునిమిత్తము తగ్గించుకొనలేదు.

నానారాష్ట్రసంఘ తీర్మానములు, వివిధరాష్ట్ర ప్రభుత్వములచే నంగీకరింపబడినగాని, వారిని బంధించవు. నానారాష్ట్రసంఘము, వివిధరాజ్యములకన్న నెక్కువదియనిగాని, సర్వాధికారము గలదనిగాని, ఎవడును భావించుటలేదు. బ్రిటీషు ఇండియాకును సంస్థానములకును, పైమనుకమిషనువారు నానారాష్ట్రసంఘము బోలు ఏర్పాటులను గావింపదలచుటకన్నను వ్యర్థప్రయత్నము వేరుండదు. ప్రాత జర్మను సమాఖ్య గూడ ఏక రాజ్యాంగసంస్థగ పరిగణింపబడి యుండలేదు. ఈ సంగతి యటుండ, ఘడరలే విధానమునకును పరోక్షపు ఎన్నికలకును సంబంధము గనుపింపదు. అమెరికాలో ప్రజాస్వామ్య పరిపాలన ముండుటచే, ఘడరలే విధాన మక్కడ కొనసాగుచున్నది. అధ్యక్షుడు ఎప్పటికప్పుడు ఎన్నికొనబడుచుండును. రాజపరిపాలనముక్రింద నుండు హిందూదేశమున కిది పనికిరాదని, శివస్వామి అయ్యరుగారు తేటపరచిరి. ఇంతియగాక ఘడరలే విధానము లన్నిటికిని, బాధ్యతతో గూడిన పరిపాలనమే మూలాధారముగనున్నది. పైమనుకమిషనువారు సూచించిన విధానమునకు మాత్రము అట్టి ఆధారము లేకున్నది. దీనిని వీరు హిందూదేశము కొరకు ప్రత్యేకముగ నేర్పాటుజేసిరి. నిజ మగు

ఫెడరల్ విధానము నయినను కమిషనువారు రనున రించిన బాగుండెడిది. వాకు అంతుకు బూనుకొనక స్వచ్ఛందవ్యాఖ్యాతమునకు పాల్పడిరి.

ఫెడరల్ విధానమునందు రాష్ట్రములకు పూర్ణ స్వేచ్ఛ యుండును. పైమను కమిషనువారు రాష్ట్రములపై కేంద్రప్రభుత్వమునకు పూర్ణాధికార మిచ్చి, మూలసూత్రమునకే మోసము, దెచ్చిరి. ఏతరున నయినను స్వపరిపాలనము లభింపకుండు టెటు లను ప్రశ్నయే, పైమను కమిషనువారిని తేధించినటుల గనుపించును. ఫెడరల్ విధానమునందు, స్వదేశసంస్థానప్రజలనంగిల్చి కనుగొనకుండ, కేవలము సంస్థానాధీశుల విషయమును మాత్ర మాలోచించుట వ్యర్థమని, శివస్వామి అయ్యరుగారి తలంపు. బ్రిటీషు ప్రజలతోబాటు, సంస్థానప్రజలు గూడ బాధ్యతతో గూడిన పరిపాలనము ననుభవించునపుడే, నిజమగు సమాఖ్య ఏర్పడగలదు. ఆకారముచేతనే ఫెడరల్ విధానమునకు ప్రజల బాధ్యత మూలాధారముగ నుండవలయునని, శివస్వామి అయ్యరుగారు తెలిపియుండుట వింతగాదు. సంస్థానప్రజలకు బాధ్యత లభించు లోపల ఏర్పడవలసిన తాత్కాలికపు ఏర్పాటులను గూడ అయ్యరుగారు సూచించిరి. కాని కమిషను వారు సూచించిన తాత్కాలికపు ఏర్పాటులు మాత్రము బాధ్యత ఎన్నటికిని లభింపకుండ జేయ గలవు. శివస్వామి అయ్యరుగారు తెలిపినటుల, "పైమను కమిషను సూచనలు గమ్యస్థానము జేరుటకు సత్వరమార్గమును జూపుటకు మారుగ, ఎన్నటి కిని దానిని జేరవీల లేనిమార్గమును జూపెను. ఇందు వలన కేంద్రప్రభుత్వమునందు బాధ్యత నెన్నటికిని ప్రవేశపెట్ట వీలుండదు."

బ్రిటీషు పార్లమెంటరీ విధానము హిందూ దేశమునకు పనికిరాదని, పైమను కమిషనువారు ఎంచినపుడు, రాష్ట్రములకు మాత్ర మెటుల బనికి వచ్చునని, శివస్వామి అయ్యరుగారు ప్రశ్నించిరి. రాష్ట్రముల కిది పనికివచ్చినపుడు, కేంద్రప్రభుత్వమున కేల పనికిరా దను ప్రశ్నకు పైమను కమిషను వారు జవాబు చెప్పజాలరు. ఇండియామంత్రి కార్యస్థానమును రద్దుజేయవలయునని, హిందూదేశము సం దన్నిశతములవారును చిరకాలమునుండియు గోరుచుండ, పైమను కమిషనువారు రిట్టి స్వల్ప సంస్కరణమును గూడ అంగీకరింపరయిరి. సర్ శంకరకృష్ణనాయరుగారు "కంటెంపరరీ రివ్యూ"కు వ్యాసమును వ్రాయుచు, సెంట్రలు కమిటీ, రిపోర్టు కన్న పైమను కమిషను సూచనలు అధ్వాన్నముగ నున్నవని, సూచించిరి. రాష్ట్రములలో ద్వంద్వవిధానమును తొలగింపగోరుచు, దానిస్థానమున నిరంకుశవిధానమును పైమను కమిషనువారు ప్రవేశపెట్టదలచి రని, నాయరుగారు తేటపరచిరి. ప్రజాపరిపాలనాభివృద్ధికి గాని, ప్రజల పలుకుబడి పెరుగుటకుగాని, పైమను కమిషను సూచనలు తోడ్పడ వని, నాయరుగారు తెలిపిరి. పైమను కమిషను బహిష్కారార్థమును, వీరు తిన్నగ గ్రహింపలేదని, నాయరుగారి యుద్దేశ్యము. రాజ్యాంగవిధాననిర్మాణమును భారతీయులు విదేశీయుల పరము జేయజాల రనియు, పైమను కమిషను సూచనలవలన ప్రజలలో మరింత అశాంతి పెరుగుట దప్ప వేరు లాభము గలుగదనియు, నాయరుగారు తేటపరచిరి.

న రియొక రహస్యమును గూడ నాయరు గారు బయల్పరచిరి. పైమను కమిషనువారు తమ సూచనలను కావించకముందు, సెంట్రలు కమిటీ వారితో నసలే యోచింపలేదట. శంకరకృష్ణనాయరు గారు, పైమను కమిషనుకు తోడ్పడిన సెంట్రలు కమిటీ కధ్యక్షు లని తెలిపినవిషయమే. శివస్వామి అయ్యరుగారివలె గాక, శంకరకృష్ణనాయరుగారు ప్రజాభిప్రాయమునకు విరుద్ధముగ పైమను కమిషనుకు మనఃస్ఫూర్తిగ తోడ్పడిరి. దీనివలన ఏదియో లాభము చేకూరునని ఎంచిరి. కాని, రిపోర్టును ఇరు సంఘములును కలిసి తయారుజేయు యోగ్యత లేక పోయెను. తుదకు సెంట్రలు కమిటీవారితో పైమను కమిషనువారు యోచింపనయినను యోచింపలేదు. ఇట్టి రిపోర్టు కెట్టివిలువ యుండునో యూహించవచ్చును. రాజోపు రాండుటేబిలు సమావేశమునందు పైమను కమిషను రిపోర్టు ప్రధానస్థాన మాక్రమింపక మానదు. కాంగ్రెసుప్రతినిధులు హాజరు గాక జూపుటచే, తుద కిదియే స్వల్పపు మార్పులతో నామోదింపబడిన వింత యుండదు. స్వరాజ్యము నొనగని రాజ్యాంగవిధానమును ప్రజల నామోదింపుట కల్ల. రాండుటేబిలు సమావేశమును వీక్షింప నెలవరకు ఆపివైచుటకు ప్రయత్నములు జరుగుచున్నటుల, ప్రీ ప్రెస్సువార్తలు చెబుచున్నవి. ఇది నిజ మగుచో, నిరర్థకముగు రాండుటేబిలు సమావేశము ఆగినందుల కెవరను చింతింపబోరు.

ఇండియన్ సమావేశము : ఇండియా

ఇండియన్ సమావేశము కడచిన బుధవారము నాడు ప్రారంభమయ్యెను. బ్రిటీషు ప్రధానమంత్రి యగు మాక్డనాల్డుగారు ప్రారంభోపన్యాసము గావించిరి. ఈసమావేశము, ఐరన్వర రాజ్యాంగసంబంధమును నిర్ణయించుటకును, విదేశరాజ్యములతో గల సంబంధమును నిర్ణయించుటకును, ఆర్థికసమస్యలను పరిష్కరించుటకును గూడుచున్నదని, ప్రధానమంత్రిగారు తెలిపిరి. సామ్రాజ్యమునందలి వివిధభాగములును స్వపరిపాలనము ననుభవించుచున్నవి. ఇవి యన్నియు సమానస్థానము నాక్రమించుచున్నవి. హిందూదేశమునకు ఇండియన్ సమావేశమునందు స్థాన మున్నను, సామ్రాజ్యమునందలి మిగిలినభాగములతో నిది సమానస్థానము నాక్రమించుట లేదు. ఈదేశ మింకను స్వేచ్ఛను బడయలేదు. అందుచే, హిందూదేశము తన యభిప్రాయములను ఈ సమావేశమునందు స్వేచ్ఛగ చెలుపజాలదని తెలుపనక్కరలేదు. కాని ఆర్థికముగ సామ్రాజ్యమునందలి వివిధభాగముల వాడును ఎట్టి యొడంబడిక గావించుకొననను, హిందూదేశముపై గూడ దానిని బాంధవ్యమును ప్రయత్నము జరుగును. హిందూదేశము నిస్సహాయురాలగుటచే, నిట్టి ప్రయత్నమును నిరోధింపజాలదు. బిక్సెరు మహారాజుగారు, హిందూదేశముతరపున ముచ్చటించుచు, హిందూదేశ రాజకీయసమస్యను తృప్తికరముగ పరిష్కరింపవలసిన యవసరమును తెలిపిరి. హిందూదేశము సామ్రాజ్యమును విడచి పోవ దని, అభయ మొనగిరి. కాని, ఇండియన్ సమావేశమువారికి హిందూదేశ రాజ్యాంగసమస్యతో సంబంధములేదు. దీనికిపిమ్మట జరిగెడి రాండు

టేబిలు సమావేశముగాని, ఈసమస్యతో జోక్యము కలుగజేసికొనదు. ఇండియన్ సమావేశమునందు హిందూదేశమునకు గల స్థానము, కేవలము అలంకారము మాత్రమే. దీనివలన హిందూదేశమునకు ఎంచదగిన మేలు జరుగకపోయినను, క్రొత్తబరువులు మీదబడుటకు మాత్రము అవకాశ మొత్తేగలదు.

దివాను చమన్లాలుగారి నిరాకరణము

కార్మికప్రతినిధు లగు దివాను చమన్లాల్ గారు రాండుటేబిలునభ కాహ్వానింపబడియు, ఆహ్వానమును నిరాకరించినందులకు గల కారణములను తేటపరచిరి. అధినివేశ రాజ్యస్వాతంత్ర్యము హిందూదేశమున కొనగబడు ననుబాద్ధానము లేకుండను, రాజకీయనిర్బంధితుల విడుదల జరుగకుండను నుండు నంత కాలము, రాండుటేబిలుసమావేశమునకు హాజరై లాభము లేదని, చమన్లాల్ గారు భావించుచున్నారు. వీరు తెలిపిన హేతువులను, రాండుటేబిలుసమావేశమునకు వెడలువా రందరును అంగీకరింపక మానరు. కాంగ్రెసునాయకులు గోదినవాద్ధాన మిదియే. దీనిని గావించుట యసంభవ మని, రాజప్రతినిధిగారు స్పష్టపరచిరి. సందర్భము తెలుసున్నను ఎట్టియాశ లేకున్నను, ఈసమావేశమునకు వెడలుచున్న వారియార్యాటముల గాంచిన వింత యగును.

లండను : మహాత్ముని జన్మదినోత్సవము

లండనులో గూడ గాంధీమహాత్ముని జన్మదినోత్సవము నిన్నటిదినము జరుపబడినటుల, చూటరు వార్తలు చెబుచున్నవి. శాకాహారభోజనము జరిగెను. ఈరోజున ఉపవాసమే బాగుండునని, బ్రాక్వే గారు సూచించిరి. స్వచ్ఛమునకు జూపవలసిన విధేయతకన్నను, హిందూదేశస్వేచ్ఛయే తమకు ముఖ్యమని, బ్రాక్వేగారు తెలిపిరి. బ్రిటీషుహృదయము మార్పు జెందవలె నని హానుమెనుగారు చెప్పి, హిందూదేశము అహింసాసాధనవ్యాసా స్వేచ్ఛ బడయుచో ప్రపంచమున కంతకును లాభము గలుగునని జెప్పిరి. రొమెయిక్ రోలెండు, బర్నార్డ్ శూ మెన్నగు ప్రముఖులు సభకు సందేశముల నంపిరి. బర్నార్డ్ శూమెగారు గాంధీమహాత్ముని కట్టి తమకు సానుభూతిగలదని తెలిపిరి. బ్రిటీషువిక్రతులు, మహాత్ముని జన్మదినోత్సవమును జరుపుటలో జూపిన యుత్సాహమును, హిందూదేశ సమస్యపరిష్కారమునకు తోడ్పడుటకు గూడ జూపుచో, ఇంగ్లండుకును ఇండియాకును గూడ మేలుచేసినవారగుదురు.

మహిళాసంఘమువారి నిశ్చయము

రాండుటేబిలు సమావేశసందర్భమున స్త్రీల హక్కులవిషయమున ఏమయినసూచనలను గావించెదరా యని, సుబ్రహ్మణ్యనతిగా రమగగ, హిందూదేశపు అధినివేశస్వాతంత్ర్యపు హక్కు గుర్తించబడనంతవరకు, తాము ఎట్టి సూచనల గావించజని, మద్రాసు మహిళాసంఘమువారు జవాబిచ్చి, అత్యగౌరవమును నిలుపుకొనిరి. పురుషులతోబాటు స్త్రీలుగూడ ఈసమయమున దృఢనిశ్చయము గవబడుట ఎంచదగిన విషయము.

క్రొత్తనేరము

విదేశవస్తువులను అమ్మని వర్తకుల నందరిని ఇక్కింపవలయు నని, లండనులో ప్రయోగపరచెడి

“నాకే ఎప్పుడెప్పుడు” వ్రాత ఎచ్చరించుచున్నది. సామాన్యులకు వ్రాతవిధానము గావించి నిర్బంధ సూచనలు జమియి చేయవలెనని ముఖ్యమంత్రిగారు, “నాకే ఎప్పుడెప్పుడు” వ్రాత గావించిన సూచన నాడ అనుబంధానికి వచ్చిన వివరములు ఉన్నవి.

మొనూరు వ్యవసాయశాస్త్రశాఖ :

దివానుగారి వ్యవసాయము

నేటిదినుము మైసూరు ప్రజాప్రతినిధిసభలో, తాత్కాలిక ప్రతినిధిగారు ఉపన్యసించుచు, సంస్థానమునకు సంబంధించిన సెక్యులర్ విషయములను గూర్చి ముచ్చటించిరి. వీరి ఉపన్యాసముగూర్చి మరి తెలిపకవరకు వ్యాఖ్యానము గావించెదము.

రాండుటేబిల్ సభ

ప్రస్తుతము జరుపబడుచున్న ఆలోచనలు

1931 ఏప్రిల్ లో జరుపుటనుగూర్చి ప్రయత్నించుట కలకత్తా, అక్టోబరు 2—నవంబరు నెలలో యింగ్లండులో రాండుటేబిల్ సభను జరిపినచో ఆ సభకు వెల్లెడువారి ఆలోచనలు చెప్పివేసిన సూచనలు చాల మెచ్చుగా నందుటచే ఆ సభకు యితరుల నెరిపి 1931 ఏప్రిల్ లో జరుపుట ఆలోచనలు జరుగుచున్నవి. అందులకు గొప్ప ప్రచారము జరుగుచున్నది. (శ్రీ. పే.)

జిన్నా గారి అభిప్రాయము

“రాండుటేబిల్ సభలో పాల్గొనకుండుట గొప్పతప్ప”

సింధ్ కాతేజీ విద్యార్థులు జిన్నా గారిచర్యను నిరసించుట

కరాచీ, అక్టోబరు 2—నర్ మనవాజ్, భట్టో, యం. పి. జిన్నా గారు నేడు సాయంత్రము బొంబాయి నుండి రాండుటేబిల్ సభకు బయలుదేరిరి. బయలుదేరుటకు కొంతముందుగా జిన్నా గారు రాండుటేబిల్ సభనుగూర్చి యాక్రింది యభిప్రాయములను చెప్పిరి.

కాంగ్రెసువారి గొప్పతప్ప

“ఇండియన్ మొదట ముందుగానే వైస్రాయిగారు గాని, బ్రిటిష్ ప్రభుత్వమువారుగాని కొన్ని కొన్ని విషయములలో రహస్యముగా చాటినందుల నీయవలసియుండునని సామంత కాంగ్రెసువారు లండన్ సభలో పాల్గొనటకు నిరాకరించిరి. ఇది గొప్ప తప్పు. ఇట్టి సంభర్షణ తమ సంభర్షణ పరిష్కారించుటకు లక్ష్యాన్ని పెట్టిన బ్రిటిష్ ప్రతినిధులు ఈ క్రింది యభిప్రాయముతో వెళ్ళియుండిరి. బ్రిటిష్ సామ్రాజ్యమును పేరుతో నున్న ఆంగ్లేయ జాతుల సమరాయముతో కలిసియుండుట బరిష్ట ప్రజల జాతీయోద్యమములతో ఎంతవరకు పరిపది యుండగలదో నీర్మల పరచుకొనినందున.” దీనిని బట్టి అప్పుడు బరిష్ట ప్రతినిధులను, బ్రిటిష్ ప్రభుత్వమువారికిని జరిగిన సంభర్షణలను ఎట్టి ప్రయత్నముగాని లేక స్వతంత్రముగా నుండెనని తెలియగలను. ఇట్టి సందర్భముల మనకు గలుగవచ్చును. బహుశా సమయము ప్రాప్తిగా విమోచించుకొనుట యొక్క బిరుదు మనకు లభించునని భావింపవలయును. ఆక్రంద మనకు విజయము లభించినచో భారతదేశమున కుత్సాహము మనకు ప్రేరేపకములగుదును.

సామంతుల ప్రధానములు

“భారతదేశ సామాన్యులకు పూర్తిగా మనసులోనుండు విధానము, నిర్ణయములు, స్వేచ్ఛాభావముతో ప్రధానములగు సామంతులములకు పరిష్కారమునకు దిగినచో సంభర్షణ కలకత్తా సభ మాత్రమే మొదలుపెట్టవలెనని సూచనలు చేయవలెను. బ్రిటిష్ ప్రభుత్వమువారు స్వదేశసంస్థాన ప్రభుత్వములవారు హిందువుల మహమ్మదీయులు— వీరే యీ సాయన పక్షములకు చెందినవారు. భారతదేశ సామాన్యులను నేను పరిష్కరించుకొని భావించుకొందును. నాదేశమువల్ల నావిధిని నిర్వహించుటలో నన్ను పరచ గలదేదయ్యును.”

విద్యార్థుల సభ

ఇదికాక గతరాత్రి జిన్నా గారు సింధ్ కాతేజీ విద్యార్థులసభలో తమ రాండుటేబిల్ సభ ప్రయోజనమునకు గల కారణములనుగూర్చి యుపన్యసించుచు నిట్లుచెప్పిరి. “భారతదేశమునకు నాదేశమునకు ప్రతిపక్షి కావలెనని నన్ను బ్రిటిష్ సార్లు మెరుపు

వారి కాసనమువలననే అది రాగలదు. మనము సభకు వెళ్ళకపోయినచో బుద్ధివంతులముగ నట్లు చేసితిమని మనమే నేరము కావలెను. సభలో మాకు జయము తప్పక కలుగునని నేను చెప్పను. కాని జయము కలుగవలెనని ఆశించెదను. తమ కంగీకారముగాని యేయంశమునైనను సభ అచ్చట భారతీయ ప్రతినిధులు తిరస్కరింపబడుచు ఇంతేకాక సభకు వెళ్ళటవల్ల మనము బ్రిటిష్ వారు ఏదోయొక స్పష్టమైనపద్ధతి కట్టుబడియుండవలెనని నేననిచుచున్నాను.”

సభలో ప్రతినిధుల ప్రదర్శనము

అటుపై బి. టి. మహానీ ఆసు విద్యార్థి జిన్నా గారికి సమాధాన మియ్యగోరెను. కాని అధ్యక్షుడు దండ్రుకు నిరాకరించెను. అందుపై విద్యార్థులు చాలమంది వెంటనే కాతేజీ బయట నొకసభ గావించి జిన్నా గారి చర్యలను తీవ్రముగా నిరసించిరి. గాంధీజీ వండిత జవహర్లాల్ నెహ్రూ మున్నగు నిజమైన నాయకులు కైలులో నుండగా జిన్నా గారిసంబంధములకు సభకుబోవుట తప్పనియు, దేశద్రోహమునియు, ఖడ్గదళము ధరించి స్వదేశీగౌరవమును నిలుపకలనైన జిన్నా గారు యూరపియన్ వేషములో వచ్చినందులు ఆశ్చర్యించిరి.

ముస్లిం విద్యార్థుల ఆగ్రహము

ఇందుపై జిన్నా గారి యుపన్యాసమున కేర్పాట్లు గావించిన మహమ్మదీయ విద్యార్థులకు చాలకొపము వచ్చెను. వారందరూ మరెయ్యక బహిరంగసభ జరిపి తమ కఠినిగా వచ్చిన జిన్నా గారిని చిన్న బుచ్చినందుకు మహానీగారిని నిరసించుచు తీర్మానము గావించిరి (అ. పే.)

మాలానా మహమ్మదాలీగారు బొంబాయి వచ్చుట

బొంబాయి, అక్టోబరు 2:—రాండుటేబిల్ సభకు వెళ్ళుటకు మాలానా మహమ్మదాలీగారు నేడు బొంబాయివచ్చిరి. సౌకతాలీగారు భిల్వారకు పంపియింపబడు స్వాగత మొసగిరి. (అ. పే.)

రాండుటేబిల్ సభాబహిష్కారము

భారతమహిళాసమితి సుబ్బరాయణ్ సతికి

వాసినలేఖ

వరరాను, అక్టోబరు 2:—భారతమహిళాసమితి కార్యసంఘమువారు, హిందూదేశ భావిరాజ్యాంగ నిర్మాణమున కై మాడవన్న రాండుటేబిల్ సమావేశ భారత స్త్రీలను గూర్చి యెట్టి యభిప్రాయములైనను తనకు తెలుపవలసినదిగా నుబ్బరాయణ్ సతిగా రొకలేఖ వ్రాసిరి. దానిపై సంఘమువారు నెవ్వరినె 30వ తేదీనీ ఈ క్రింది జవాబునంపిరి.

26 వ తేదీనీ మీరు వ్రాసినలేఖకు ప్రత్యుత్తరము మేము 1930 ఏప్రిల్ మాసమునందే రాండుటేబిల్ సమావేశమును ప్రాతినిధ్యమునుగూర్చి మా యభిప్రాయమును లండన్ లోని మా ప్రతినిధులకు తెలియింపము. ఎట్టి మిషనరీయపులును లేని అధినివేశస్వాతంత్ర్యమునకు హిందూదేశమునకు గల హక్కు నంగీకరించుచు ముందుగానే యొక ప్రకటన గావించవలసినదనియు ఆ హక్కును సాధకపరచుటకే రాండుటేబిల్ సమావేశమును జరపవలెననియు మేము తీర్మానించుచుంటిమి. భారతమహిళాసమితి యా జమాన్యమున గొఖలేఖనమునను, రనదేవనమున జరిగిన సభలందుగూడ, హిందూదేశమున కాంతిసాహిత్యముల నెలకొల్పుటకు మొదటి మెట్టుగా హిందూదేశమున అధినివేశపరిపాలనా రాజ్యాంగ నిర్మాణమే రాండుటేబిల్ సభాకర్తవ్యమని ప్రకటించుట తత్వపరమని వైస్రాయిని కోరుచు తీర్మానింపబడినది.

లండనులోని మా ప్రతినిధుల కిదివరకే తెలుపబడిన వైస్రాయిముల ననుసరించియు, రాండుటేబిల్ సభ సమకూర్చబడిన పరిస్థితుల నుపలక్షించియు, దేశములో సభాసంఖ్యాకుల బలముగల పక్షమునకు చెందిన నాయకులు స్త్రీపురుషులెవ్వరును లేకుండుటకు గమనించియు, మేముకోరిన ప్రకటనను వైస్రాయిగారు గావించుచున్నారని, రాజ్యాంగముకు నిర్మించుట కాని మీరు నూచించినందుల కారాముగా వాగ్దానము మన్నయగుటచేతను ఈ సంఘమువారు మీద్యారాగాని, మరియే భారతవారిమణి ద్వారాగాని తమ యభిప్రాయములను పంపజలచుకొనలేదు.”

(నం) డా॥ ముత్తులక్ష్మిరెడ్డి

(ఉపాధ్యక్షురాలు)

నర్ నదానినయ్యగారి సతి

అమ్మనామినాధకాసతి

(కోశాధికారిణి)

దాదాభాయి సతి

మార్గరెటకజిన్నసతి

(కార్యదర్శినులు)

వ్యాపార క్రీడలు - క్రికెట్టు

బెంగ్లూరులో పచ్చయప్ప కళాశాల

జట్టు

విజయనగరం జట్టుతో క్రికెట్ పోటీ

సి. ఆర్. నాయుడుగారు 100 పరుగులు చేయుట

బెంగ్లూరు, నెవ్వరినె 30:—చెన్నపురినుండి వచ్చిన పచ్చయప్ప కళాశాల జట్టువారు మొదటిపోటీ విజయనగరం జట్టుతో ఆడిరి. పచ్చయప్ప కళాశాల జట్టులో బాసగ ఆడునట్టి ఆటగాండు యానగరమునకు యింకను రానందున యా జట్టునందు కొంచము లోపము కాన్పించెను. విజయనగరం జట్టువారు మొదట తమ ఇన్నింగసు ఆడిరి. వీరు మువ్వరు ఆవుటుఅయ 199 పరుగులు చేయగల్గిరి. సి. ఆర్. నాయుడుగారు 101 పరుగులును, సి. యస్. నాయుడుగారు 46 పరుగులును, ముస్తాఫ్ అలీగారు 25 పరుగులును చేసిరి.

పచ్చయప్ప కళాశాల జట్టువారు తమ ఇన్నింగసు మధ్యాహ్నము 4 గం. ప్రారంభించి ఆట ముగియుకాలమునకు 7 గంట 64 పరుగులుమాత్రమే చేయగల్గిరి.

* * * * *

మద్రాసునందు క్రికెట్ పోటీలు

బర్మాపెల్ జట్టు యం. యు. సి. జట్టును ఓడించుట

మదరాసు, అక్టోబరు 2:—నిన్నటి రోజున పచ్చయప్ప కాతేజీ వ్యాపార క్రీడాస్థలముందు బర్మాపెల్ కంపెనీ జట్టుకు ను. యు. సి. జట్టుకు క్రికెట్ పోటీ జరిగెను. ఈపోటీయందు యం. యు. సి. జట్టువారు ఓడింపబడిరి. యం. యు. సి. జట్టువారు మొదట ఆడి అందరు కలిసి 78 పరుగులు మాత్రమే చేయగల్గిరి. గోపాలగారు తన ఎదిరి జట్టు ఆటగాండు 31 పరుగులు మాత్రమే నోసగి 7 గంట అవుటు గావించిరి. సి. పి. బాకాప్తనగారు మువ్వరు ఆవుటు గావించిరి. బర్మాపెల్ జట్టువారు 9 గంట 112 పరుగులు చేసిరి. గోపాలగారు 45 మిల్లరుగారు 28 వాసుగారు 22 పరుగులు చేసిరి.

యస్. వి. ఏ. ఏ. జట్టు ఇమాన్యుయల్ జట్టును ఓడించుట

యస్. వి. ఏ. ఏ. జట్టువారు ఇమాన్యుయల్ జట్టుతో క్రికెటుపోటీ ఆడి సులభముగా ఇమాన్యుయల్ జట్టును ఓడించిరి. ఇమాన్యుయల్ జట్టు తమ ఇన్నింగసునందు 68 పరుగులు మాత్రమే చేయగల్గిరి. యస్. వి. ఏ. జట్టువారు 6 గంట 187 పరుగులు చేసి పోటీయందు విజయము గాంచిరి.

జమీందారుసభ్యులకు విందు

(స్వకీయవిలేజు)

బరంపురం, అక్టోబరు 2:—చీకటి జమీందారుగారు, కాసనసభకు ఎన్నుకొనబడిన పర్లాకిమిడి కల్లికోటరాజుల గౌరవార్థము విందు గత 30 వ తేదీ సాయంత్రము 4-80 గంటలకు ఏర్పాటుచేసిరి. పర్లాకిమిడి రాజుగారు స్వస్థతలనందున రాజులను తిండినంపిరి. కల్లికోట రాజుగారు వచ్చిరి. శ్రీ గౌరవంధ్రదేవు మైనరు జమీందారుగారు అతిథులందరిని ద్వారము కడనే సన్మానించి ప్రత్యేకముగ నిర్మించబడిన పందిరిలోనికి గొంపోయిరి. పందిరియంతయు రంగులబందాలతోను పువ్వులతోను ప్రత్యేక దుస్తులను ధరించిన నౌకరులతోను బాసగ నలంకరించబడినది. యూరోపియనులకు చేకియులకు చేకవేయవలెనని యేర్పాటులు కలకత్తా కంపెనీవారిచే చేయబడినది. గౌరవనీయులగు అతిథులలో కల్లికోట రాజువారు, మేజరు కారికుగారు, పతి, స్త్రీలిగారు, పతి, రాఘవనాగారు వి. సి. ఎస్. రావుబాబాగారు సత్యనారాయణ చర్యగారు, (ఇంజనీరు) శివరామరథోగారు, రామకృష్ణరథోగారు, తాడేపల్లి పట్టాభి రామయ్యగారు (పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూటరు) గ. సీతారామయ్యగారు, ఆ. వెం. నుబ్బరాయగారు, ఉన్నవ వెంకటరామలింగం గారు, మ. సీతారామస్వామిగారు (మునిసిపలు అధ్యక్షులు) యర్రవిల్లి శ్రీరామమూర్తిగారు ఆడిటరు రావుగారు మున్నగు వారు గలరు. కలకంనుండి వాద్యపరికరములు రప్పించబడినది. అప్పల్యామి రెడ్డిగారు, బరంపురం యశ్వీణిద్వాంసుడు అతిథులకు వినోదమొనగూర్చు ప్రదర్శనము గావించిరి. అతిథులందరూ జమీందారుగారి సోదరులకు శ్రీ శరత్చంద్రదేవు, శ్రీ ఉదయచంద్ర విసంకరాయ దేవుగారు గావించిన చక్కని యేర్పాటులకు సంకలించి వారి నభినందించిరి. విందు అత్యంత వైభవముగ ముగిసెను. (తంలి)

నైపుననివేదిక నిమగ్నము

నర్. పి. యస్. శివస్వామి అయ్యరుగారి
ద్వితీయవ్యాసము

రాజోపు త్రివేణినందికలో ప్రకటించబడుచున్నది

నర్. పి. యస్. శివస్వామి అయ్యరుగారు నైపుననివేదికను వివరించుచు రాజోపు త్రివేణి పత్రికలో ప్రకటించబడుటకు ప్రాసియ్యిన యీ వ్యాసమును ముగించుచు తమ యభిప్రాయములను యీ క్రిందికిగా (క్రొడీకరించి):—

నిరంతర ప్రచారప్రభావములను నైపుననివేదికను బ్రతుకు దేశములో పెక్కుమంది హర్షించుచున్నారు. అచటి ప్రతిభాధిపతులు యీ నివేదికను ఆమోదించిరి. ఇదివర కెన్నఁడు ఏరాయలు కమిషను వారు ఇంత సామర్థ్యముతో నివేదికను తయారుచేసి యుండలేదనియు, చరిత్రప్రసిద్ధమైన గొప్ప యధికారప్రమాణత్రయముగా వెలయుననియు కొని యాడిరి.

ఇంగ్లాండులోని మితవాదులు కూడ యీ నివేదికయె డల అనుమతిభావంత్రయముననున్నది. ఈ నివేదికను పూర్వపు ముచ్చటల భిన్నమైనాటిక తయారుచేయుటకు యీ నివేదిక యొక్క ప్రమాణముగా నుండగలదని కోరుచుచున్నారు. ఇట్టి వాదనలో స్వభావవిరుద్ధమైన దేదీయ లేదు. ఎందువల్ల ననగా ఎదిరవత్తువారి యభిప్రాయము లేదనియు బ్రిటిషు వారు వినియుండలేదు.

కాని, బ్రిటిష్ ప్రజలకు మన మొరలను మన విజ్ఞాపనలను భోధపరచి పోకరణ మొనర్చుకొనుటకు సామర్థ్యమునందు వృద్ధా శ్రమయనియు మనదేశములోని రాజకీయనాయకులు కొందర తలచుచున్నారు అట్టివారిలో నే నేకభవించను. అంగ్లేయులు పరమలెండి విశ్వాసము నాకింకను కలదు. నైపుననివేదికకు భారతీయసోదరులు సక్రమముగా పరిశీలించి విమర్శించియుండిన మొదల సదరు నివేదిక సాదరణభావముతో తయారుచేయ బడినది. ను విషయమును భారతీయులు గ్రహించగల్గియుండెడి వారని నైపునకుమిటివారు తెలియజేసియుండిరి. నేను యీ నివేదికను పెక్కుమార్లు పరిశీలించితిని. కాని, భారతీయుల యెడ వారి కి వెల్లివిరియుచున్న అభిమానాదరణభావము లేవి యు నాకం. ఇలా కన్పించలేదు. మీరుమిక్కిలి అనివేదికయం దు అసాధారణ ప్రజ్ఞ గాని, విచక్షణాశూన్యముగాని, రాజకీయ ధారాధర్మముగా ని నాకు కన్పించలేదు. ఈ నివేదికలోని ప్రధ మభాగ మంతయు ప్రస్తుత భారతదేశపరిస్థితుల పర్యాలోకన మై యున్నది. కా. కి యీ భాగమంతయు సర్వజనవిదితమైన నామాన్వయములతోను మొండిసిద్ధాంతములతోను విష యవిమర్శవారహితమైన నిర్వచనములతో నిండియున్నది. నైపునకుమిటివారికి : న్నవింపబడిన విషయములను వారు ప్రక్షేప చేసిలోబడినట్లు స్వీకరించినకాని ఆయావిషయ ముల సత్యావస్థలను సంగ్రహింపవలయునని సరిగా పరిశో ఢించలేదు. ఇందుల కొక్క శీర్షికము చాలును. భారతదేశము లో కొన్ని జాతులవారు యోధుత్వగుణమునిగ్గు లనియు మరి కొన్ని జాతులవారు యోధుత్వగుణ విరహితులనియుసామాన్య వ్యా పకముగా కల్పించబడిన విధి జనులను వీరుకూడ ఆమోదించి ఆభిజనలనే సక్రమమైనవిగా స్వీకరించి తదాధారముగా తమ నిర్ణయములను నిజేదించిరి. కాని, శిశుబ్రతులమండియు గవర్న మెంటువారి ప్రజల శార్యసాహసము లను ఏ రీతిగా అణచివేసి రో ఆ వీర్యవాళన విధానమును నైపునకుమిటివారు పరిశీలించ గ్రహించలేరి. కొన్ని తెగలవారికే యోధుత్వగుణములు కలవ నెడి వాదమును పూర్వపుతము చేయుటకు ఇటీవల మోడరన్ రెవ్యూ పత్రికలో కాలై నెవ్వెంబరు సంచికలో వేసర గారు వ్రాసిన ముప్రకృష్ట వ్యాస మొక్కటియే. చాలును. అంగ్లేయ సార్యభామునితోడనే తమకు స్వయముగా సంధి జడంబడికలు కలవనియు సార్య భాముని తోడ నేను తమకు అధికార బాంధవ్యము కలదనియు స్వదేశ సంస్థానా ధిపతులను, బట్టకు కమిటివారును చేసిన సిద్ధాంతమునే నైపునకు కమిటివారు నిర్వివాదాంశముగా స్వీకరించి యుండిరి.

తమ రాజ్యాంగ సంస్కరణ ప్రణాళికను తయారు చేయుటలో తాము ఆసలంబించి దలంచిన ప్రధాన సూత్ర ములను కొన్నింటిని వట్టి అరంభములో పేర్కొని యుండిరి గాని తమ ప్రణాళికను తయారు చేయుటలో తాము నిర్వ చించిన రాజకీయ సూత్రములను తామే విడనాడి యుండిరి. ఇప్పుడున్న కేంద్ర ప్రభుత్వ విధానమును విచ్ఛిన్నముచేసి క్రొత్త విధానమును అమలుపరచవలసియున్న దని వారు సహా నిచ్చిరి. కాని, ప్రస్తుత కేంద్ర ప్రభుత్వవిధానము ఇదివర కెట్టి చిరకాలము గత సాంప్రదాయముల ననుసరించి విర్వహపడెనో, యీ ప్రస్తుత విధానమునల్ల అనుభవకవేద్యమైన విశేషాంశము లేదనియో వారు గమనించ లేదు. కాలాపసరములనుబట్టి రాజ్యాంగవిధానము కానింపబడు చుండవలెనని వీరు సిద్ధాంతిరించిరి. అందువలన భారతీయులలో వోటింగునాకున్న క్రమేణా అందరికిని వ్యాపిభవశేయంబయినవి

యు 15 సంవత్సరములైనవారు ప్రజలలో నూటికి 20 మందికి వోటింగు అధికారము లభింపజేసిన వచ్చుననియు నూచించిరి (ప్రజలు తమంతటాను స్వతంత్ర రాజకీయాధికారాభివృద్ధికోం దుటకు అసకాళములు కల్పించబడవలె నని ముందుగా నొకరాజ కీయ సూత్రమును ప్రకటించిరి. కాని కేంద్రప్రభుత్వమునందు బా ధ్యతాయంత పరిపాలన మేర్పడుట కెట్టియపకాళమును వారు కల్పించలేదు. పరిపాలనాధికారమును విభజించి కొంత ప్రభుత్వా యత్నము కొంత ప్రజాయత్నము చేయుట భావ్యముకాదని నిర్వచించిరి. కాని, దేశపరిపాలనకు ప్రాణా ధారమైనట్టి దేశసంరక్షణాధికారమును కేంద్ర శాసనసభా పతముచేయక ప్రభుత్వా యత్నముగానే యుంచిరి. రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములకు బ్రిటిష్ పార్లమెంటు పద్ధతులే ఆచరణీయము లని వాదించిరి కాని, కేంద్రప్రభుత్వమునకు ఆపద్ధతి పనికి రాదని నిరాకరించిరి.

భారతదేశము సంపూర్ణ బాధ్యతాయంత స్వపరిపాలన పరమావధిని ఎప్పుడు చేరగలదో యీ నివేదికయందు కొంచెమే నను నూచింపలేదు. స్వదేశసంస్థానము లన్నియు యీ అధినివేత సమాఖ్యతో చేరుటకు అంగీకరించువరకును భారతదేశము అధిని వేతస్వాతంత్ర్యమునకై యున్విష్టాచుండవలసినదేనా? లేక అట్టి పరమావధి ఎన్నటికిని లభింపజాలదా? ఈ అధినివేత సమాఖ్య లో స్వదేశ సంస్థానాధిపతులచేరట కెట్టి ప్రతిబంధకములు కల వో నైపునకు సభ్యులు గ్రహించినట్లుగా తోచెను. ఈ నైపునకు కమిటివారు తమ మూడు ముఖ్య విషయములను కనిపెట్టితిమని గొప్పగా చెప్పుకొనుచున్నారు. ఆవేనగా (కేంద్ర శాసన సభలకు ప్రతినిధులను ప్రజలస్వయముగా ఎన్నుకొనుపద్ధతి రద్దు చేసి ప రోక్ష ము గా రాష్ట్రీయ శాసన సభల ద్వారా ఎన్నుకొను పద్ధతి నూచించిరి. భవిష్యద్భారతదేశపరిపాలనాధికారము ఒక్క కేంద్ర శాసన సభయందే ఉండవలయుననియు, యీ కేంద్ర శాసనసభ భిన్న రాష్ట్ర ప్రతినిధుల సమాఖ్యగా యుండవలెననియు నూచించిరి. అంతర్జాతీయ సమితివలెను ప్రాత జర్మనీ రాజ్యాంగవిధానము వలెను ఉండవలెనని యీ విధానము నూచించిరి. మూడవవిష యమేమనగా అధినివేత స్వాతంత్ర్యమున కడ్డుదగులనున్న నైనికాధికారవిషయము ఇండియా గవర్న మెంటువారి పత ము నండి తొలగించవలెనని నూచించిరి.

వీరు నూచించిన రాజ్యాంగ ప్రణాళికకంటెకును ప్రాణాధార మైన విషయము ఏదనగా, కేంద్రశాసనసభలకు ప్రజాప్రతినిధు ల ఎన్నికలు ప్రత్యక్షముగా ప్రజలవల్ల గాక పరోక్షముగా రా ష్రీయ శాసనసభలవల్ల జరుపబడుటయే కాబట్టి సంపూర్ణ బా ధ్యతాయంత ప్రభుత్వపద్ధతికి వీరు నూచించిన ప్రణాళిక యా వత్తును అసంబద్ధముగా నున్నది. ఇండియా కార్యదర్శికి ఉండవ లసినదిగా వీరు నూచించిరి అధికారాసకాళములు ప్రజాహిత విరుద్ధములై దేశాభివృద్ధి ప్రతిబంధకములై యున్నవి. అందువల్ల సంపూర్ణ బాధ్యతాయంత ప్రభుత్వమును మరింత దుర్బలముగా చేయుచున్నది.

ప్రపంచము నిప్పుడు వ్యాపించియున్న రాజకీయకైక్తి ప్రభావములను వీరు గమనించినట్లుగాలేదు. ఆ రాజకీయకైక్తి ప్రభావము భారతదేశమునకు కూడ సోకుననుట నిశ్చయము. దేశములో ప్రజ్వలించుచున్న జాతీయభిమానము గులభముగా చల్లారదనియు, తాత్కాలికముగా కొలదికాలము నిగుడగప్పిన నిప్పువలెనన్నను క్రమాభివృద్ధినింద జాబ్యల్యమాన్వయముగా వ్యా పించి నలంబెనల ముట్టడించునని వీరు గ్రహించినట్లు గాలేదు ఈ దేశములో స్త్రీలుకూడ రాజకీయరంగములోను ప్రజాహిత కార్యములందును చేరి కృషి పలుకుట యం దు గల ప్రభావమును ఆంధ్ర రాష్ట్రము ను వీరు గమనించలేదు. కూరితిగా యీ దేశములో నిదివర కెన్నడు ను స్త్రీలు బాహుళ్యముగా బడుటకువచ్చి కార్యకూరత్వము గనుపరచియుండలేదు. ఈ దేశములో పెరిగి తెంపించుచున్న క్రొత్తతరమువారు రాజకీయదాస్యవిముక్తికై నిరంతర దీక్షా నిమగ్నులై యున్నారు. వీరు సమాధాన వాక్యములకు కవి యొగ్గులలేదు. ఈయనకలలో కొందరియందు బోల్లి విక్ర- భావములు కూడ నాటుకొనియున్నవి. ప్రజల దారిద్ర్యమునకు తోడు రాజకీయ సత్కీర్ణము చేసినయెడల బ్రహ్మాండమైన ప్రజావిప్లవము కలుగవచ్చును. కాని, మన దురదృష్టవశమున యీ నైపునకు కమిటి వారు యీ జాతీయభిమానాన్ని సక్రమమైన మార్గములందు విని దొగించి దేశక్షేమకరకార్య వ్యవహారములందు వర్తింపజేయు నట్లుగా అవకాళములను కల్పింపలేరి. ఈ దేశములో బ్రిటిష్ పరిపాలనను బ్రిటిష్ వ్యాపారలాభము స్థిరస్థాయిగా శతాబ్దము పర్యంతము నిర్భయముగా వెలయునట్లు ఏర్పాటుచేయవలెనెడి సంకల్పమే యీ నైపునకు నివేదికయందుండుట మూర్ఖవించి యున్నదని భారతీయు లనేకులు తలచుచున్నారనుటలో ప్రకృతివిరుద్ధమేమి యు లేదు. రాజ్యాంగ వివేకమును కప్పిపుచ్చునలెనని చేసెడి ప్రయత్నము లకు యీ నివేదిక ప్రబల తార్కాణము. ఊహలోచనా రాహిత్యమున, పరిశీలనాస్పృహతోపమున, రాజ్యాంగ నిర్మాణసామర్థ్యలోపమును ప్రసర్పించుటకే నివేదిక ప్రత్యక్ష నిదర్శనము.

ఇండియా ప్రభుత్వమునాయుడు ఫెడరేషన్ కార్యదర్శి రాక

మద్రాసు నేతపనివారల యూనియనులకార్యదర్శి ఇట్లు ప్రకటించుచున్నారు

ఇండియా ప్రభుత్వమునాయుడు ఫెడరేషన్ కార్యద ర్శియగు ఆర్. ఆర్. బట్టెలుగారు బెంగళూరునుండి తేడటి ఉదయమున 6-20 గంటల మద్రాసున కే తెంచుచున్నారు. వీరికి సెంట్రలు స్టేషనులో ఘనముగ స్వాగత మొసగుటకు కార్మిక ప్రముఖు లెల్లరును ఆసదయతోను సెంట్రలు స్టేషనులో హాజర నుదురు గాక.

శ్రీ ప్రకాశంపంతులుగారు 5 ఏండ్లవరకు ఎన్నికలందు ఆభ్యర్థిగా నిలువకూడను

ఇండియా ప్రభుత్వమువారి ఉత్తరవు

మార్కుగోవావరి, పశ్చిమగోవావరి కృష్ణాజిల్లాల మహమ్మ దీయేతర నియోజకవర్గమునుండి, సామాజ్యకాసనసభ్యులుగా త్రియుత బంసటూరి ప్రకాశంపంతులుగారు ఎన్నుకోబడి సిర్జీతకాలములోగా ఎన్నిక భర్త్యులవట్టిని చాటుచుచేయక పోవుటచే, రి సంవత్సరములవరకు మరల ఎన్నికలందు ఆభ్యర్థిగా నిలుచుటకు అర్హత వారికి లేదని ఇండియా ప్రభుత్వమువారు ఇండియా గెజెటులో ప్రకటించిరి.

సర్దార్ మాకాసింగుగారు జైలులో మరణించుట

లాహోరు, అక్టోబరు 12:—సర్దార్ మాకాసింగు గండవ మహిడిజిల్లాలో కూడ అరెస్టుచేయబడి, కనూర్ జైలులో శిక్ష ననుభవించుచున్న సర్దార్ మాకాసింగు గారు మారువారములు రోగబడితులై యుండి మరణించి రిని తెలియజేయుచున్నది. (ప్ర. తె.)

నారోజి మనుమరాలికి శిక్ష

అహమ్మదాబాదు, అక్టోబరు 12:—కన్యా బర్హ దుబెను నారోజిగారు నేను ఒక సెల విడిచెటై ఆ, 25 బరిమానా చెల్లింపనిదో యింకొక నెలకై యింకొక బరిచెడి. ఆ ఆరగతిలో చేర్చబడిరి. (అ. తె.)

లండనుచభకు వయసము

బొంబాయిలో హత్రాత్

బొంబాయి, అక్టోబరు 12:—రాండుచేటిలసభ ప్రతిని ధులు 22 డా|| సెప్టె, జయకం, జిన్నా, మహమ్మదాలి గార్లు సహా శేపు "జై సాయి" స్టేషనుపై పోసెనున్నారు. శేపువద్ద ప్రతికూలపక్షాధ్యమచేయు కాంగ్రెసు యేర్పాటులు మహమ్మదీయులలో రెండు తెగలవారి రాశీనడకలించి నిలిపి జేయబడును. శేపు బొంబాయిపురమంతయు మార్తాపు జరిపి సాయంకాలము బహిరంగపర జనపుటకు వారు కాన్సిలువాద నిశ్చయించిరి. (అ. తె. స్పెషలు.)

నరసారావువేట, బరంపురం చందాదారుల కొక విజ్ఞప్తి

నరసారావు వేటలో శ్రీయుత యామర్తి సూర్యప్రకాశరావు గారికి బరలుగా శ్రీయుత పాటిమల్ల స్వామిగారిని, బరంపురంలో శ్రీయుత జి. బలరామదాసు గారికి బరలుగా శ్రీయుత నిప్పల కృష్ణమూర్తిగారిని మాయేజెంట్లుగా 1-10-30 నుండి నివామించి యున్నాము గాన, వారికి గాని వారియనుమతి పొందినవారికి గాని చందాలను చెల్లించి ప్రకృత స్వీకరింప ప్రార్థితులు. వ్యవస్థాపకుడు.

వధువు కావలెను

వెలనాడు బ్రాహ్మణులలో కాండొల్లపగోత్రమునకు చెంద నట్టియూ, 14 సంవత్సరముల వయస్సుగల కన్యకలునాడు బ్రాహ్మణుడు, 80 సంవత్సరములలోపు వయస్సుగల, యవ కుని నెంటనే పరిణయమాడుటకు కావలెను. దీనివకుటకు నకిల, ధన గౌరవ కుటుంబమునకు చెందినాడు. వెలకు 800 రూపాయలకు తక్కువగాని ప్రాప్తి కలదు. ఆత్మప్రత్యక్ష త్తరములు రహస్యముగా నంబువకును. పరిణయము నెంటనే జరుగవలెను. వలయునాడు భోజోగ్రావుడు, వారకరావు యీ చిరునామాకు సంపదలెను.

M. Co. అంధ్రవత్రిక
ఫోన్ 212 మద్రాసు.

జూబులు

హిందీవర్తలు

(హిందీకుటీరము, కాకినాడ)

ఇదివరలో ప్రకటించినవిధమున ప్రమాణ హిందీ సాహిత్యసమ్మేళనమువారి పరీక్షలు 11-9-10-30 సం॥ ఉదయము 7 గంటలకు గురువారమున పై హిందీకుటీరమున ప్రారంభించబడవలయున్నది. పరీక్షార్థులయొక్క పరీక్షాప్రశ్నపత్రములు ఆసమయముననే ఇయ్యబడగలవు.

కావున పరీక్షార్థులు సకాలమున రాఁ బ్రార్థింతులు. కే. ఎం. కృష్ణమాచారి, వికారద్, పరీక్షావ్యవస్థాపకుడు.

అంగలూరు

కడలూరువందు, సెప్టెంబరు 18 తారీఖున వ్రాయబడిన యాత్రము సెప్టెంబరు 20 తారీఖున నేనవారమునాడంగలూరు గ్రామమునకు జేరినది.

4419 నెంబరు ఆరెకపూడి రామస్వామిగారి కుమారులయిన మ-రా-రా-శ్రీ ఆరెకపూడి కోటయ్యగారు ఆక్టోబరు 15-న తారీఖున కడలూరు జైలునుండి విడుదలయ్యెదరు.

సెప్టెంబరు 28-న తారీఖునండి ప్రతినిధులు కర్నూరుకి రమ్మయ్యనది.

కౌదపూరుపూడి

స్వస్తి శ్రీ చాంద్రమాన ప్రమోదూతనామ సంవత్సర ఆశ్వజ శుద్ధపాడ్యమి జనువారము మొదలు నవమి బుధవారము వరకు గుడివాడ తాలూకా పెదపాడుపూడి గ్రామమున శ్రీచేపి నవరాత్రువారోత్సవ వత్సంభవభవంతీ జరిగెను. దినమునకు రెండుకథలు చొప్పున నామినజను ప్రసిద్ధులయిన పూరిదాసులచే విరికథలు చెప్పబడెను. పెదపాడుపూడి గ్రామస్థులు మట్టు ప్రక్కలవారు, నీ తొమ్మిదిరోజు లానందసాగరమున నోల లాడిరి.

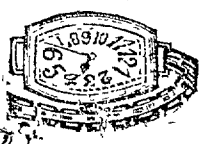
కో. దుర్గామల్లికార్జునరావు
అ. వేంకట్రామయ్య.

కాళహస్తి

కాళహస్తి, సెప్టెంబరు 27:—కాళహస్తిలోని ప్రొఫెసర్ ఆఫ్ యిండియా యిండస్ట్రియల్ జనరల్ అన్యూరన్సు కమిషని లోని 1879 నెంబరు పాలసిదారు గలించినందున ఆమె వార్షిక గానుడు ౬ శాతము మనీస్టామి అనువారికి యీనె 20 లేదా నాడు 500 అయిదవందలు రూప్యములు యివ్వబడినది. ఈ మొత్తమును బహిరంగముగ మేళతాళములతో పురీకరణయిదు, కనుపరచుచు పురవాసుల కెల్లర కానందోత్సాహములు ప్రబలుతుండ కడువిభవముతో ప్రచురణపరచుచు పురమునంద స్త్రీయెలిపెంటరి పాఠశాలలో పలువురు పురప్రముఖుల సహాయమున తిలపతిశ్రద్ధ పక్షిలుగారగు శ్రీయుత వెన్నెలకంటి ముని కృష్ణయ్యగారి యాధిపత్యమున బహిరంగసభలో రూప్యములు ౭ కొనబడెను. ఈ కొనబడియొక్క సహాయస్థాన్యమునుగించి శ్రీయుత పి. కృష్ణసామయ్యగారును, పభాధిపతి మునికృష్ణయ్యగారును కడువిభలముగ యెల్లరకు విశేషికిరించినందున-పుర వాసులసేవలు ఈ సంస్థకుండు ఆత్మంతాభిప్రాయాలై యుండునటుల తెలియుచున్నది. ఈ యూరియందు యీ సంస్థపరిపాలనయందు దత్త్యంతశ్రద్ధ వహించిన నాగరాజు రావుగారి శెంతయు ప్రవీణియులు. తొమ్మిదిరూప్యములు కట్టి గలించిన వారి వారసులకు అయిదు వందలు రూప్యములు జెందుటయందు గల ఉత్సాహము పురవాసులను పారకలును ఎరుంగ గోరెదను. సర్వజనులను ఈ సంస్థయందు ఆభిమాన ముండున దిన కుటుంబములకు సహాయకారిగా నుండు ననుట ముఖ్యాభిప్రాయము.

కొండపి సుబ్బారావు,

దసరా బహుమానము

లోక ప్రసిద్ధిచెందిన "జమిందారు రిప్ట గెసియరము" చాల అందమైనదియు, చాల మేలైనదియు, మంచిపనితనముగల శ్రాత్రుషేపు. కోల్లంగోల్లు బంగారుపూత, 5 సంవత్సరములు గ్యారంటీ. జమిందారులు ధనవంతులు తీసి అనుభవించిన దానిని అందరున్న తీయుటకు చాలా తక్కువ ధరకై యిచ్చుచున్నాము. కోల్లంగోల్లు చెయినతో ధర రు 6. 8 గజియరము లొక్కసారి రూ. 15-12-0. మాణిక్యం కంపెనీ, 18 బీటు సాపుకార్ పేజీ, మదరాసు.

అఖిలభారత మహిళాసహసభ

ఆంధ్ర సోదరీ మణులకు విజ్ఞప్తి

అయిదవ అఖిలభారత మహిళాసభ (విద్యాంఘ్రి 4 సమావేశము) ఈ సంవత్సరము లాహోరులో జనవరినెల మొదటి వారములో జరుపబడును.

ఆంధ్రదేశమునుండి ప్రతి సంవత్సరము చాలామంది స్త్రీలు సభలో పాల్గొనుచున్నారు. లాహోరులో జరుగునభివ ప్రతినిధులకు పంపవలసియున్నది.

రాష్ట్రీయ సమావేశము నవంబరునెలలో ఏలూరులో జరుపబడును. కాబట్టి అంతకుముందుగానే ప్రతి జిల్లావారు తమతమ జిల్లాలనుండి ఆక్టోబరు నెలాఖరులోపుగా సభలు జరిపి సభానివేదికలకు నాకు పంపించ ప్రార్థించుచున్నాను.

నవంబరులో జరుపబడు రాష్ట్రీయసభకు కూడ చాల మంది ప్రతినిధులు రాగలందులకు వేసుచున్నాను. స్త్రీలువిద్యా పాంఘిక విషయములలో తగినంత శ్రద్ధవహించి ఈసభలో పాల్గొని జనుప్రభుగా జరుపవలెను. విద్యాభిమానులైన స్త్రీలు ఎక్కువ శ్రద్ధనకుని స్త్రీ యభివృద్ధికై తోడ్పడెదరని నమ్ముచున్నాను. పాఠశాలలలో ఉపాధ్యాయులుగా నున్న వారు ఈ మహాసభలో ఎక్కువ శ్రద్ధతీసికొని పనిచేయవలసిన బాధ్యత యున్నది. కావున ఆసోదరీమణులను ఈసభలు రాష్ట్రీయ సభకు ప్రతినిధులుగా రాగలందులకు కోరుచున్నాను.

ఏదైన వివరములు కావలయుచున్న ఈ క్రింది చిరునామాకు వ్రాయవలెను.

పెద్దాడ కామేశ్వరయ్య బి. ఎ.

రాజమండ్రి 1-10-30 స్థానసంఘసభ్యురాలి
అఖిలభారత మహిళాసభ.

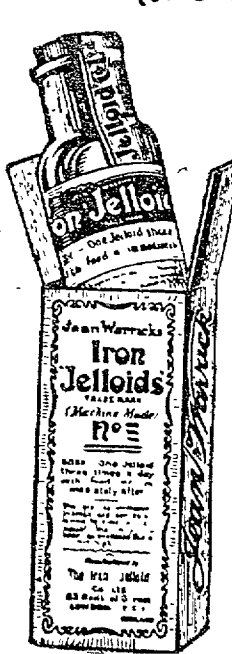
శరీరావ్యాసమును భరించుట ఎట్లు

ఉష్ణప్రదేశములందలి జీవితము పనిచేయుచున్నవారు లేక గృహమునందున్నవారు సదా బడలికచేతను, అనారోగ్యము చేతను గడవవలసి యుండును. తమ శక్తియును ఆరోగ్యము గాన, పరిశుభ్రముగా నుంచుకొనిన బుద్ధిమంతులు మాత్రము ఆరోగ్యముగానే యుండురు.

ఇది ముఖ్యముగా చేయబడుచున్నది. నరముల బలహీనత లేక మనోదుర్బలత్వము లేక స్వాయత్వ నిస్పృహ మున్నవనని హెచ్చుగాక మునుపే తత్వము ఇది చేయబడవలెను.

ఐరన్ జెల్లాయిడులను

నేనించుట వలన

రక్తనాళములను పరిశుద్ధమైన రక్తముతో నింపి, బోగొట్టుకొనిన బలమును మరల గలిగించును. మనస్సును నిర్మలముగా నుంచి, దినము నందు చేయవలసిన పనులు జనుప్రభుగా నెరవేర్చుటకు తోడ్పడును.

ఇంత ముఖ్యముగా అంత మార్పు గలుగుట ఆరుదు. అయితే ప్రజలు నమ్ముచుండిన ఇంద్రజాలవశంకలకు శాస్త్రమునందు గల అద్భుతములు విక్రీలి హెచ్చుగా నున్నవి. ఐరన్ జెల్లాయిడులు శాస్త్రసంబంధ మైన బౌద్ధధము.

4 రకములుగా తయారుచేయబడుచున్నది. (నెం 4)

నెం 1 పనేసిల్లలకు నెం 2 స్త్రీ పురుషులకు నెం 2 A పురుషులకు మాత్రమే. నెం 8 మిక్కిలి ఖూటు గలది. 14 దినములకు సరిపోవు బౌద్ధధము ధర రు 1. (40 దినములకు సరిపోవు) పూర్తి నైజా బుడ్డి 18 ధర రు 2-12-0

శుక్లబంధు

ఎంత దుర్బలమైన వీర్యమునైనను గట్టిపరచి ఒక్క-గంటలోనే అద్భుతమైన ప్రభావమును చూపును. శుక్లనర్జనును కట్టుటలో చేరుపొంది, స్త్రీపురుషులకు నిరతికయ్యవేమున కలిగించుటకు దీనిని వినియోగపడవలెను. 25 మా. 2-8-0 కట్టానుఉంచితము.

17-3 త్రిపురసుందరీ వైద్యశాల, మహేంద్రవాడ-రామచంద్రపురంపాట్లు, గోదావరిజిల్లా.

అమృత శౌర్యప్రదర్శనము

కొల్లాపురం, సెప్టెంబరు 27:—శ్రీ శ్రీ రాజా ఇనుగంటి వేంకట కృష్ణారావు బహద్దరుగారు (తిరుపత్తురు జమిందారులు) జమిందారుల సంస్థానముగా చేరిన అరణ్య ప్రాంతమున, యూసు పెద్దపులలకు ఒక సమయమున, 26-9-30 తారీఖున, సంహరించిరి. ఇది వారి పరాక్రమమున గణింపదగిన ప్రభువసంగతి. నేటికి వారిచే సంహరింప బడిన పెద్దపులల మొత్తం ఇరువదిఒకటి. తదానందర విత పద్ధంబులు శ్రీ లక్ష్మీరాయ మిడిల్ నూలు కొల్లాపురం భవనములో జరిగిన మిటింగులో చదువబడినవి.

ఉ. శ్రీకర్! కృష్ణరాయస్వపశేఖర! నేడుగదా త్వదియన (త్యాగకౌర్యధైర్యగుణతత్వము కీర్తియులంబునయ్యె, సస్తాకబలాధ్యతనోదనిమితో, యలవ్యాధుములకీక్షణంబులతో నీకె, జయంబుగల్గుక, నునీషులు హెచ్చునట్లుగకో. ఆలములోన వీరుడు జయంబులుగాంచెమరీతి, మూడు శార్దూలములన్ నిమేష మనద్రుంచి యశోబులుగాంచి శౌర్యమున్ మేలుగజూపి వీర్యమును మించిన మేటివృథాలు కీపు, యెవ్వల శ్రేయమే కలుగు నిశుర ధైర్యనిధానమూర్తికె.

రామసుబ్బారాయుడు, బి. యె., హెడ్ మాస్టరు, శ్రీలక్ష్మీరాయ మిడిల్ నూలు, కొల్లాపురం.

బూరుగుపూడి

బూరుగుపూడి, సెప్టెంబరు 28:—వీటిలపార్టీ సభ పెద్దాపురం తాలూకా జగంకేట ఫీల్డలోగల బూరుగుపూడి గ్రామమునందు సాయంకాలము బోర్డు ఎలిపెంటరి గరబు నూలునందు జరిగెను. మహారాజశ్రీ కలగ శీతారామయ్య నాయుడుగారు అగ్రాసనాధిపత్యము వహించిరి. చుట్టుపట్ల గ్రామాదులనుండి 300 ప్రజలు సభకు హాజరైరి. శ్రీయుతులు కట్టాకి ఉమామహేశ్వరం, మామికిపల్లి కృష్ణమూర్తి హేమాద్రిపట్ల వేంకటేశ్వరుగారు, ప్రప్రథమున ప్రజలకు పక్షుల యొక్క ఆశీర్వాదము తెలియపరచుచు విటిపాపరిపాలనలోగల లాభితులవిషయమై ప్రశంసించిరి సభ జయప్రథముగా జరిగెను.

నల్లచెర్వు

పెద్దాపురం తాలూకా వీటిల్లుపార్టీ సమావేశము ఈనెల 30 వ తేదీని యీసభ పెద్దాపురం తాలూకా నల్లచెర్వుపల్ల పెద్దరాయవరం కాపురములకు సుహారాజశ్రీ గోలి సల్లిరాజుగారి ఆధిపత్యమున సమావేశమయెను. సభకు పెద్దాపురం తహసీల్దారుగారు శ్రీయుత ఎలిరాజునాయుడుగారున్నూ పరిగ్రామాదులనుండి కొంతమంది రైతులున్నూ మునుప 500 మంది హాజరైరి. మహారాజశ్రీ పంపిర్ల రెడ్డినాయుడుగారు ప్రస్తుత రాజకీయపరిస్థితుల విషయమై ఉపన్యసించిరి. సభ జయప్రథముగా జరిగెను.

వై. వీరరాఘవులు, పెద్దాపురం, 21-9-30.

నోటీసు

మహారాజశ్రీ అమలాపురం

సబార్డినేటు జడ్జి కోర్టులో

E. P. 32 of 1930 O. S. 42 of 1925.

వాది:—నంబూరి నాగరాజుగారు, సా॥ అమలాపురం.

ప్రతివాదులు:—బ్రహ్మేశ్వరపు రామశాస్త్రిలుగారు వగైరాలు, సా॥ బోడసర్కుర్రు.

యీ నెంబరు ప్రతివాదులపయిన వాది వాదించిన తన ఖాడిక్రీని లట్టి సదరు ప్రతివాదుల తాలూకు బోడసర్కుర్రుగ్రామం తాలూకు తినఖా స్థిరాస్తులు అమలాపురం సమకొద్దవద్ద 81-10-1930 తేదీని పగలు 11 గంటలకు వేలం కాన్వె యున్నవి గనుక సదరు వేలములో ఎవరయినా పాడుకొనేరెయెడల వేలం పాటమొత్తం 1 వంతుసామ్మి ధరావత్తు కట్టుటకు సామ్మి తెచ్చుకొని పాడుకోవచ్చును. సదరు వేలపు ఆస్తివిషయము యేమయినా తనిఖీలు కావలసినయెడల ఆస్తివారు వాడి స్పీడికగావైన మ-రా-శ్రీ మంత్రిత్రగడ కవులుట్టుయ్యగారి అఫీసువద్దకు అమలాపురం వచ్చి తెలుసుకొనవలెను. సదరు వేలంలో వాదిమాదా పాడుకొనుటకు పిటిషను చాఖలుచేసి నాడు. సదరు పిటిషనుపయిన ప్రతివాదులకు శోదీసునిమిత్తము 81-10-1930 తేదీకి వాయిదా వేయబడినది. సదరు వేలములో వాది పాడుకొనుటకు ప్రతివాదులకు ఏమయినా అక్షేపాలు ఉన్నయెడల వాయిదాకోజాన కోర్టువారితో మనవిచేసుకొనవలెను.

ఎం. కవులుట్టుయ్య, వాడిస్పీడిక.

నాటక తాను బంధము

ఆంధ్ర నాటకరంగము - ప్రేక్షకులు

(శ్రీ ప్రతివాద భయంకరం - రంగాచార్యులుగారు)

నటక ప్రేక్షకుల పరస్పర సంబంధము

నాటక ప్రదర్శనము జయప్రదంగా కొనసాగి వలెనంటే ఆంధ్రుల నటకుల నటన ప్రావీణ్య మెంత అవసరమో ప్రేక్షకుల నాటక ప్రదర్శనము పట్లగల సాసభూతికూడా అంత అవసరము. ప్రదర్శన మెంత సరసముగా ఉన్నప్పటికీ ప్రేక్షకులంత రసములు కాకపోయినప్పుడు వారిలో కొంత వివర పుట్టించును. అవివరములు ఓరిమిమాలిన ప్రేక్షకులలో స్వల్పముగా రూపాయో రెండు రూపాయలలో స్వల్పపరచుకొన్నాముగా అనేక చాత్రాలపం ఒకటిపట్టి అది వారిమునకులలో అణగి ఉండకుండా వైకి ఏమనగా రూపాయలలో కొంత కొంత వ్యాపారా వానికి కొంత ఆటంకము కలిగించవచ్చు. దీనినిబట్టి అసలు సరసమే విశదమైనప్పటికీ ప్రదర్శనం కొంతవరకు తన ఆందంపోగట్టుకొని విరసము కావచ్చును. ఇది ప్రేక్షకుల అరసికత వలన కలిగే ఊహనలక్షణం. ఇట్లు కాక ప్రేక్షకులంత రసములే నటన పుట్టికీ ఓరిమిగల వారే వివర పుట్టికీ నటకులు నాటక పరిజ్ఞానము కలవారు కాకపోయినప్పుడూ రంగస్థలములో పరిచయము లేనివారై నప్పుడూ కూడా ప్రదర్శనము జయప్రదముగా ఉండదు. అయితే, మొదటి ప్రక్షాళన నటకులు కొంత ఓరిమి చేసింది ఓట్టుదలతో ప్రదర్శనము సాగించుటకూ అవకాశమున్నది. రెండవ ప్రక్షాళనలో ప్రేక్షకులూ నటకులూ పట్ల కొంచె మెక్కువ జోదార్యం కనబరచు ప్రదర్శనం నిర్వహించడానికి వారికి అనుకూలమైన పరిస్థితులను కల్పించడానికి అవకాశమున్నది. కాని సిరిగతులు మరీవివరితం కానప్పుడు మాత్రమే ప్రేక్షకులకు ఉంటుంది. అంటే ప్రేక్షకులూ విధంగా అరసికత చూపినప్పుడు పట్టుదల వీడక ప్రదర్శన గౌరవాన్ని నటకులు కాపాడవచ్చు. అట్లే ప్రదర్శన మొకవిధంగా విరసమే వివర పుట్టికీ ప్రేక్షకులు నటకుల పట్ల కొంచె మెక్కువ సాసభూతితో ఓరిమి చేసింది ఉంటే ప్రదర్శనము నటకుల విరసత కొంతవరకు జాబిల్ల తగ్గవచ్చు. ఇట్లు కాక ప్రేక్షకుల సలలు ప్రదర్శనమే సాగకుండా చేసేటంతటి అరసికతలే పూర్వమే నటకులు ప్రేక్షకుల ఓరిమిని పూర్తిగా మింగివేసేటంతటి విచక్షణమాలిం వారై నప్పుడూ మాత్రం ప్రదర్శన గౌరవం నిలడం అసాధ్యము. దీనినిబట్టి ఆఖరముకేలేసంగతియిది. తమ అరసికతలనే ప్రదర్శనం పాడుకొంటున్నారని ఎవరూ అంతా వదలి కేమాత్రము అరసికత చూపినప్పుడు నటకుల పట్ల పూర్తియైన సాసభూతిమాలినవడం ప్రేక్షకులకర్హ్యము. అట్లే, తమవిచక్షణ చేయివల్లనే ప్రదర్శనం విరసమైపోయిందనే అపవాదం రాకుండా ప్రవర్తించడం నటకులధర్మము.

ఈ సందర్భంలోనే, నాటక ప్రదర్శనమీద నాటకం గౌరవాన్ని పురస్కరించుకొని సవినయంగా ఆంధ్రనాటక ప్రేక్షకులకొక మనవి చేసుకోవడానికి సాహసించున్నాను. ప్రేక్షకులు తమ ధర్మముమరచి, కొంతవరకు విశ్రమించి తమ అరసికతల పట్ల నాటకమర్పాదకూ, ప్రదర్శన గౌరవానికి భంగంకలిగిస్తున్నారని నా అభిప్రాయము. ఈ అరసికతలవల్ల కొంతవరకు సాధ్యమైనదికాదు. చున్నానట్లైతే నేనే కాదు. నటకులలో కొందరియందు విచక్షణ లోపించినట్లే ప్రేక్షకులలో కూడా కొందరియందు విచక్షణ లోపించుటవల్ల కలిగిన దీ అరసికత. అందుచేత, ఇది లేకుండా చేసుకోవడానికి అవకాశం చాలా ఉన్నది.

పద్యం మల్లీ పాడడం అనుచితము

సాధారణముగా నాటక ప్రదర్శనములలో ఒక పాటగాని పద్యముగాని వాగా ఉన్నప్పుడు ప్రేక్షకులు సంతోషముతో దానిని పరీక్షించి చదువుచు నటకంపై ఆసక్తి పెడతారు. అలాగే వారు లొంగి నటకుడు దానిని మల్లీచందం చాలాకాలం నుంచి ఆంధ్రనాటక ప్రదర్శనాలలో ఆచారంగా ఉన్నది. ఒక్క ఆంధ్రనాటక ప్రదర్శనలోనే కాదు. పాటలకు సభ్యులూ సాధారణం ఇచ్చే మరి యేభావాలలో నాటకం ప్రసాదించినా కరీ ఆసక్తి సాగుతున్నట్లు ఉన్నది. అరచనాటకములు, పాటలను, కొంత మహాగ్రాస్త్ర నాటకములు, ఇందుకుదాహరణములు. మనకేంలా ఒక్క యెగల నాటకాలలో మాత్రం ఈభావి ఉండడమే అని తోస్తుంది. ఇది యెట్లైతే నేను, ఏరంగస్థలంలో ఈభావి ఉన్నా, దీనిపై భావం ఒక్కటే. ఒకదాని అది నటముగా పరిగణించినది కేరంకానా అనగా అనగా అరసికతను, ప్రదర్శనావిధినిబట్టి చూచినప్పుడూ, నటకుని కీర్తనలమే అలాగే చూచినప్పుడు

పూర్వమే ఈభావి చందం అనే అనావశ్యకమే అనవశ్యమే. ప్రదర్శనావిధినిబట్టి చూచినప్పుడు ఇది ప్రదర్శన గౌరవాన్ని గాని దాని అందాన్ని గాని ఏవిధంగానూ పుట్టించదు. కేవలము, ప్రేక్షకుల ఉద్దేశ్యంతో మనము పుట్టించవలసిన మాత్రమే దీని ప్రయోజనము. అందువల్ల ప్రదర్శనమనేది అసలసరము ఇంక నటకుని కర్తవ్యమునుగూర్చి ఆలోచించేటప్పుడు, ఈ ప్రేక్షకుని సంతోషావేశానికి స్థానమేలేదు. అప్పుడు దానిని సంకల్పిస్తే చందంలేని నటకుడు ప్రయత్నించడం అసంగతమే వివరించును.

ఎంతకంటే నటకుడు రంగస్థలముగల ఒక పాత్రను నిర్వహించేటప్పుడు తనయందు పుష్కలముగా అపాత్ర స్వభావాన్ని ఆకాషించుకోవాలి ఉంటుంది. అపాత్ర కవితమైన నేమభావమో నవసరించి తన్నుకుంటే పోవాలి ఉంటుంది. నటకుడు పాత్రతో పుష్కలము లా వికల్పం పొందడానికి అంటే తన్నుకుంటే పోవాలి ఎంత యెక్కువ అవకాశం ఉంటే నాటక ప్రదర్శనం అంత సమాజంగా, అంతసరసంగా

శ్రీ శక్తిమూర బహదూర్ గారు
నువ్వనింక ఎంతో నటకంమీ. వీరు తమ నాటక మండలితో అమెరికాదేశమున నాటక ప్రదర్శనము లాసంగుటకు పర్యటనము నలువరుసగా.

ఉంటుంది. ఇట్టి సమాజతనూ, సరసతనూ భగ్నమచేసి ప్రేక్షకులు ప్రదర్శనానికి కల్పించే విరసత కీ మల్లీ పాడింపడం ఒక కారణము దీని ప్రయోజనం ఎంతవరకూ వైవ చెప్పబడినది.

మల్లీ పాడవలసిన అవసరము

ఇది వృత్తాంతమనీ చూచి భంగంగా మల్లీ చదివినదే చందం అనగమని తోచినప్పుడు మాత్రమే కాని, మరి యే పూర్వమే నాటక రచయిత ఒక పద్యంగాని పాటగాని నటకుడు మల్లీ చదువవలె ననే నిర్ణయం చేయడు. విశేష, నాటక రచయిత నిర్ణయం వంతమాత్రమున నటకుడే పద్యాన్ని మల్లీ చదువకూడదా అనే ప్రశ్న రావచ్చు. చదువకూడక పోవడమే కాదు. చదువవలసిన అవసరమూడా ఒకప్పుడు కలుగవచ్చు. కాని యీ అవసరం ప్రేక్షకులు మరి భగ్నమూ పాడవలసినదని నటకుణ్ణి నిర్బంధించేటప్పుడు వచ్చేది కాదు. దాని కనుకూలమైన సమయం వేరు.

ఉదాహరణగా పాండవద్వ్యం లోని 'జెండాపై కపి రాజు' అనే శ్రీకృష్ణుడి పద్యం తీసుకొందాం. ఇక్కడ దుర్యోధనుడితో కృష్ణుడు చెప్పిన కొన్ని మాటలను కవి పద్య రూపం నామించాడు. ఇక్కడ ఈ పద్యంలోని మాటలకు ఇతివృత్తంలో ఉండే ప్రాధాన్యాన్ని బట్టి అవసరమైతే నటకు దానిని రెండు మూడు సార్లు చదవడం యొక్కమే అవుతుంది. సభి తమకన్న కొలవిన నని కృష్ణుడు దుర్యోధనుకి అనేక విధాల బోధించినాడు. కాని దుర్యోధనుడు సంతోషపడలేదు. రావోయేది మహాయుద్ధం. దాని పరిణామం ఊహించరానిది. ఇట్టి సందర్భంలో ఆఖరకు విసుగుపట్టి తన

మనస్సులో ఉండే అభిప్రాయం పూర్తిగా మృదీ అయ్యేలాగు తుదిమాటగా 'గాంధీసంఘ ధరించి పుణ్యము మూకం జెడుచున్న పుణ్యక్షేత్రం' నీ మొదటి యాత్రాకథకు ముగింపుగా 'సంధింపగ' అని దుర్యోధనుణ్ణి భజనపాదమున్నాడు. ఈ విధంగానే నా అతడు తనదారికి వస్తాడేమో అని. 'జెండాపై కపిరాజు', 'ముందు సిరిగాజి కేసి' 'నేడండంబుంగొనితొలకొందనము', 'గాంధీసంఘ' ఇవన్నీ విజయసాధనాలోకాల్లో సభావాలలో 'నారి సారి' చుక్క మూకం జెండు' వాడు 'పుణ్యము' ఇట్టి మాటలలో కృష్ణుడు దుర్యోధనునికి తన తుదిసందేశం ఇచ్చే యీ సందర్భంలో 'జెండాపై' నుమా నీ యే మునున కే నీ నింతవరకు బోధిస్తున్నాను. అనే అభిప్రాయంలో తా నొక్కసారి చెప్పినమాటలనే అతడు వల్ల రెండు మూడుసార్లు దుర్యోధనునితో చెప్పి చెబించడం సమాజం. ఇక్కడ కృష్ణపాత్ర ధరించిన నటకుడు అమాటలను రెండు మూడుసార్లు చదవడం సరసంగా ఉండి రసభావము తోడ్పడుతుంది. ఒకవేళ అట్లు చెప్పించినవడం నటకుడు మనీషేనప్పుడు అతనికి తాను ధరించేపాత్రనుగరించి తెలియదనీ, అది అతనికి కొంతవరకు లోపమనీకూడా చెప్పి వా చెప్పవచ్చును. కాని ఒకసారి ఇరంతా అయిపోయినతన వార మల్లీ ప్రేక్షకుల కొరక ననువరించి నటకుడు ఆ ప్రదర్శనం అంతా జరుపుకున్నాడంటే వెంటనే యిక్కడ నటకుని పాత్రైక్యతకు భంగం కలిగించి అర్థము. అంటే కృష్ణుడు దుర్యోధనునితో అనగరం ఉండి మల్లీ అమాటలను చెప్పడంతే దక్కడం. కాని కృష్ణపాత్రధారి ప్రేక్షకుల ఆజ్ఞను కిరసావించి తనపద్యమును మల్లీ అప్పజెప్పుతున్నాడు. నటకు డిక్కడ తన కృష్ణపాత్రధారిత్వమునే ప్రకటిస్తున్నాడు. కాని, గృష్ణత్వమునే ప్రకటించడం లేదు అంటే, ముప్పటికీ, దీనినిబట్టి నాటకంలో చిరింపబడినప్పుడు వేరని, రంగస్థలమీద ఉండేప్పుడు వేరని లేదీ. అందుచే నటకుపాత్రైక్యాని డిక్కడ భంగం కలిగిందనీ దీని పుష్కలమే అభిప్రాయం.

తక్కిన పాత్రలపై

ఇంతలో ఇంక అసంగతమిది. కృష్ణపాత్రధారి పద్యం చక్కగా చదివినాడనే సంతోషంతో అతని మల్లీ పద్యం చదువమని ప్రేక్షకులకిగారు; అంతటితో అతడు పద్యం నేను కృష్ణుణ్ణిగానూ, పూర్వాపక్షి అని జ్ఞప్తికి తెచ్చుకొని, తన పాత్రైక్యతకు భంగంకలిగింకొని పద్యం మల్లీపాడుతున్నాడు. మల్లీ అభినయిస్తున్నాడు. ఈ అసంగతతనం ఇంకటితో అగిపోవడంలేదు. రంగస్థలమీద ఉండే తక్కిన నటకుల నుకూడా ఒక విమన నితిలో పడవేస్తున్నది. వాడనూడా మల్లీ, అతనితో బాటు అతనిమాటల ననుసరించి కత్తవడి నమయించితమైన అభినయంచేయడానికి ప్రయత్నించవలెను. లేదా దానితో తమకేమీ సుబధంలేదని మల్లీబొమ్మలవలె అట్టేనిలుచుండవలెను. ఎంతవరకూ విడి! జెండాపై కపి భంగము! భానూత్రివిచ్చుట తెగిపోవలెదా? విలేనేమి, ప్రేక్షకులను దీనితో దేనితోను సుబధమలేదు. ఎంత అసంగతమైనా సరే, అపద్యం మల్లీ రెండవసారి చదవడం జరిగిందనీనదే. ఒకవేళ అనాచిత్యము గమనించి నటకుడే చదవడమనికేసిందా ఇంక ప్రదర్శనం ముందుకు సాగడానికి అవకాశం ఉండదు. 'మేము డబ్బుదండగ నేట్లు కొని నాటకానికి వచ్చి నామ. రంగస్థలముమీద ఉన్నంత నేపూ నటకుడు మామాట వి తీరవలసినదే' అనేదే అప్పుడు ప్రేక్షకులమునకుల సావరించే అభిప్రాయం. దానిముందు తమలోపమేమీ లేకుండా సాధ్యమయినంతవరకు నటకులకు ప్రదర్శనం జయప్రదంగా నిర్వహించుకొనడానికి అవకాశం ఇవ్వడం ప్రేక్షకుల ధర్మం అనే సంగతికిక స్థానమే లేదు.

అనాచిత్యపు యెన్నత్యము

ఇట్టిది జరగడం మామూలుగా కథ సాగిపోయే ఉండే సాధారణపరిస్థితులలో మాత్రమే కాదు, ఒక్కొక్కప్పుడు పాత్రధారి ఏదో ఒక పద్యమును చదివి వెంటనే రంగస్థలమీద నుండి నిష్క్రమించడమో లేకపోలే రంగస్థలమీదనే పడిపోయి మూర్ఛనో మరణమునో అభినయించడమో అవసరమవుతుంది అప్పుడుకూడా నటకుడు ప్రేక్షకుల ఆజ్ఞ ననుసరించి తీరవలసినదే. ఇందుకు రెండుదాహరణలు: కృష్ణుడు లాభారంలో పర్యభామ; పారిశ్రామియంలో లోహితాశ్వము. సానం సరసింహారావుగారు సత్యభామపాత్ర ధరించి ప్రతివిధానమహిమ సత్వంతరి మిరజాలగలదా నాయనంతి అనేపాట పాడుతుంటారు. సత్యభామ సగర్వంగా ఆనందంతో ఇంక కృష్ణుడు నాంజీ కదా అని ఆలోచించుకుంటూ, అంతటి అదృష్టం తనకు పట్టినదన్న ఆనందాన్ని గూర్చిన ఆలోచనల మల్లీ కలిగే ఆ ఉద్దేశభావాన్ని అలాగే ఉంచుకోలేక, ముఖ చర్యలద్వారా దానిని పై కలికించుకొనుచుండును. అట్టి ఆలోచనతోనే అట్టి ఉద్దేశంతోనే అటూఇటూ రిరుగుతూ ఇది నోరు తా నన్నచోటినుండి వల్లిపోవును. సరసింహారావుగారు ఆ పాటమీద ప్రేక్షకులకు మోజు. అందుచేత వెంటనే అయిన మల్లీ దానిని పాడవలెను. పాడడం నునీస్తే ఇంక నాటకం సాగదు. మల్లీ అనిధంగానే ఆలోచించుకుంటూ సత్యభామ మామూలుగా ఇదివరకు తా నన్నచోటికి వస్తుంది. శిశుంగా

ఇట్లు నారదుణ్ణి పాట కావ్యోనించేటప్పుడు నారదు
 పోకమూల రామనాథ శాస్త్రిగారి పాటలను పాడుతుంటే
 గంగసలమిన ఉండే తక్కిన నటకు లేమీ చేయవలసి ఉంటుం
 దని ప్రేక్షకు లు అలోచింపలేదు. నారదుడు రామనాథ శాస్త్రి
 గారు కావలసినవచ్చినప్పుడు కృష్ణుడుగూడా యచవిల్లి మూర్త్య
 నారాయణగారు కావచ్చును సత్యభామ సంబీరావుగారు

బాపయ్య. వారుగాడా ప్రేక్షకులతో కలిసి రామనాథ శాస్త్రి గారి గ్రామస్థాన పాటలను వింటూ తలలూపుతూ, నవ్వులు నవ్వుతూ, తమ కావలసినంత ప్రేమతో వారయ్యకపోయేలా తమ గూడా పురమాయనూ ఉండవచ్చు. ఈస్థితిలో ఇంద్రుని తమిళ కవలడను. ప్రేక్షకులు వారణాశి, శివశ్రీకంగా, ప్రస్తుతదర్శనానికి సంబంధించి సాల్లను పాడకలసినదిగా ఆహ్వానించారంటే, నాటకం నిలిపివేయవలసినది నటకుల నాజ్ఞానించినారని అర్థము. అప్పుడిక నటకులు చేయవలసిన పనియేమి? రంగస్థలమును విడిచిపెట్టి నేపథ్యంలోకి వెళ్లిపోవలెను. లేదా, రంగస్థలమీద ఉండే నిలబడియుండవలెను. లేదా, తమ నాటక ప్రేక్షకులతో విడిచి, వారణాశి కా రంగస్థలమీదనే ఉన్నాడుకాట్టి ఆతని చుట్టూనుకొని ఆతనిపాటను ప్రాప్తమొందుచుండవలెను. ఈమాడు పసలూ తమకేవల కాకపోతే తమ కావలసినంత ఇష్టమైన మరేయేమియైనా చూచుకొని చూచు. వారణాశి రామనాథశాస్త్రిగారి గ్రామస్థాన పాటలను పాడుతున్నాడు. రామనాథ శాస్త్రిగారిని నాటకపు చెరనుండి విడిపించడం న్యాయమైనప్పుడు మూర్ఖువారాయగారిని సంతోషపెట్టగలిగిన మాత్రం నిర్బంధించి ఉండడానికి ప్రేక్షకులకు హక్కున్నది? నాటకస్థలంపై మండికొనేయబడినది. ప్రదర్శనం నాటక ప్రదర్శనకాదు. ఇంక నీ ఆసంబంధము పొద్దుపడ్డ రెండుకు?

* * * * *

ఏదో ఒకవిధంగా ఆ రంగము ముగిసింది. తరువాత కొంతసేపటికి రంగస్థలమీద కనబడింది. వేటల ప్రేక్షకులలో నుండి ఈసారి పాడకలసినది మళ్ళీ కేకలారంభమైంది. రఘురామయ్యగారి రిసందర్శనలో రామనాథశాస్త్రిగారి యంతటి సానభూతి మావలే ప్రేక్షకుల నిర్బంధం పట్ల రఘురామయ్యగారు కొంత కాత్వం నవించినారు. ఇది తనని కోరిక అని తన మాపులద్యంగా, చాలాసేపటివరకు మూకీ భావనలూ, ప్రేక్షకుల నాయన చీవాట్లు పెట్టివాడు. కాని లాభం లేకపోయినది. ప్రేక్షకుల అసంగత ప్రవర్తన విడిచిపెట్టి ఆ నిర్బంధానికి లొంగిపోయి తనకాయన ఒకసారి తన ఈసారి పాడినాడు. ఎట్లా ఆ రంగముగూడ ముగిసింది. తరువాత రంగంలో వల్లీ దక్కణి రాగానే కేకలారంభమయినది. ఇంక నటకులకు మిగిలిన దాడులు రెండే. నాటకం పూర్తిగా విడిచిపెట్టి తెర వాల్చి రఘురామయ్యగారి కరమరలి సాగించడం మొదటిదాది. లేకపోతే తామందరూ ప్రేక్షకులచర్య కసమృతి తెలియజేస్తూ, నేపథ్యంలోనికి వెళ్లిపోయి తెరవాల్చడం రెండవదాది. ఈ రెండు పద్ధతులలోనూ వెంటనే తెర వ్రాలవలసిందే. కాని వారి రెండు దాదలూ ఆనలించిపోయాయి. ఇంకా కొంచెము తాము లొంగి విడుదలచూపిస్తే ప్రేక్షకులు నాటకం పొగిసిస్తారనుకొన్నారని, అందుచేత రఘురామయ్యగారు మరొక్కపాట పాడినారు. కాని దీనికి వారణాశి ఫలితం కలగలేదు. ప్రేక్షకుల సాహసం మరింత విడిచిపెట్టినది. మళ్ళీ పాడకలసినది నిర్బంధించారు. నాటకమెట్లా ముగిసినదని అనిపించుకోవడంకొన్న నటకులు ఏమి చేయుటకూ తోచక తెల్లబోయి నిలబడ్డారు. ప్రేక్షకులకేకల అల్లరి నాటకకాలంతా ఆవరించి కేసింది. ఈ అల్లరిలోనే నాటక ప్రదర్శనం ముగిసి ముగియకపోయేలా తెర వ్రాలినది.

శ్రీకృష్ణ రాయబారము

ఈవార నేను చూచినది పాండవోద్ధ్వం నాటకము. నాటకంలో కొన్ని రంగాలయిన తరువాత ఎక్కడో సానం కరిగిపోయినట్లుగా కొక బంగారు కలక విచ్చివారు. ఆయన తన కృతజ్ఞత తెలుపుకుందామని రంగస్థలమీదికి వచ్చివాడు. ఇంతలో ఆయన పాట యేదైనా పాడవలెనని కేకలారంభమైనది. తుదకాయనగూడా ప్రేక్షకుల నిర్బంధం తప్పించుకొనిపోతే చూపివాడు. ఆ నాడు నరసింహరావుగారికి నాటకంలో పాత్ర యేమిటేను, సాంకంగానేనువినోరావుగానే రంగమీదికి వచ్చివాడాయన. ఆయనగూడా ఏదోపాత్రధరించియుండి ప్రేక్షకుల నిర్బంధానికి లొంగిపడినట్లుయితే రాయబారమూడా తులాభారమంత విరసంగా ఉంటుంది. కాని అట్లులేకపోవడంపట్ల వైరసంగతత్వం ఇక్కడ అంతగా కన్పించలేదు. ఇంతమాత్రంచేత ఈపదధిని ఏమి చేసెనో నా నాడించడం తప్పుకాదని భావించరాదు ఇది కూడ మిగిలి ఆనవితమైనదే. అగ్ని ప్రేక్షకులు గ్రహించవలెను. ఒక నాటక ప్రదర్శనము ఇక్కడ నున్నప్పుడు ఆ ప్రదర్శనంలో నిర్బంధమైన రంగాలయిన నటకులతో ఏదో అవసరమున్నట్టి రంగస్థలమీదికి రావడం సంభించినంతమాత్రమున ప్రేక్షకులు వారిని పాడకలసినది ప్రాధాన్యపడి అడగడం, అట్లు వారు తమకోరికను లొంగవచ్చును కేరలునేని నిర్బంధించి పాడినాడని వాలా అనుచితము. కావలూరా? కేదూ ఒక ప్రేక్షకుణ్ణి. నరసింహరావుగారికి పతకం ఇవ్వడానికి రామనా

థుపంతులుగారు రంగస్థలమీదికివచ్చి నిలబడ్డారు. వాకు కోరికతోనే వ్యవహారంలే చాలా అభిమానం. పంతులుగారు చాలాకాలంనుంచి కోరికతోనే ఉన్నందులో పనిచేస్తున్నాడు. అందుచేత ఆ ఉద్యమాన్ని గురించి ఒక చిన్న ఉపన్యాసం ఈయవలసినదని నేను వారిని కోరి ఉండవచ్చు. ఇది తగదని యెవ్వరైన గలదు? ఎందుచేతంటారా? అసలు జరిగే ప్రదర్శనతో కరిగిపోయినట్లుగా కొంత సంబంధమున్నదో పంతులుగారికి కూడా అంతే సంబంధమున్నది. రావుగారి పాట కిక్కడ బాధితమైతే ఉన్నదో అంత బాధితమైనా పంతులుగారి ఉపన్యాసానికి ఉన్నది ఇట్టి సందర్భంలో పంతులుగారి నట్లు నేననుకూడదని కాని ఆయన నాకోరికను లొంగి ఉపన్యాసించ గూడదని గాని అట్లుకెట్టడాని కెవ్వరికి అధికారం లేదు. పంతులుగారు మామూలు ప్రారసలకు లొంగకపోతే నేను వారిని నిర్బంధించి అడగడానికూడా నాకు అధికారం ఉంటుంది. ఒక ప్రేక్షకుడికి సంగీతమీద అభిమానం ఉంటే నాకు కోరికతోనే వ్యవహారమీద అభిమానం "అలాగోన్నది" అని

ఇక్కడ ఎంతటి అసాధితమైన సామర్థ్యమిద్దో ప్రేక్షకులు గమనించవలసి ఉంటుంది నిజాని కిట్టి సిద్ధిలో ప్రేక్షకుల కోరిక కిట్లు నటకులు లొంగకం గూడా అన్యాయమే అనే నిరూపించిన ప్రదర్శనావిత్తానాన్ని బట్టి, నాటక పరిజ్ఞానాన్ని బట్టి. కాని దీనికికూడా ప్రధాన కారణం ప్రేక్షకుల ఆరంభికతయే అడగలేదు వారి అసాధితమైన సామర్థ్యం యొక్క వాగ్దేవతలనే ఉంటుంది. ఇంతేకాక ఈనిర్బంధముల కంటే మెక్కుడ. ఇంక నా డొక్కరినే కాక నలుగురు కురి నటకులు సహజీవ వస్తువు. అందుకే ప్రతిభుతే. అంతకుండానే పాడించ వలసినదే నా? ఇంక నాటక మెక్కుడే? ఒకవేళ యీపాడించి ఆనందించడం కూడా నటకుని సహజకార్యక్రమంలో ఒక భాగమా? అట్లయినచో నలుగురు కురికి సహజం కరిగినప్పుడు అందరిచేత పాడించడం న్యాయం. ఒకరిపట్ల మాత్రం పక్షపాతంనూ ఊరకుండడం న్యాయంకాదు. వారిపాటలలో కొంచె మెక్కువ తక్కువలన్నా సహజించుకున్నప్పుడు అందరినీ సమానముగా సహజించవలసినదే

ఇట్టి అసాధితమైన మరేయొకటి యీనాడు జరిగిన ప్రతాపద్రుష్ట నాటక ప్రదర్శనలో కనబడినది. చెరుమకి శాస్త్రి పాత్రధరించిన పులిపాక వెంకటేశ్వరుగారి కెంతో వెండిగొన్ని యొక్కటి యిచ్చి బహూకరించారు. వెంటనే పాప నటించిన ప్రేక్షకులనుండి అజ్ఞానవచ్చినది. ఆయన గూడా పాడితేనేగాని ప్రేక్షకులు వెళ్లిపోయేరు అయితే యిక్కడ కనబడిన అసంగతత్వం వెనుకటి రెండియొక్క కలగలుపు. మొదటివారదట్టి ప్రేక్షకులూహ్యమివ్వకుండా కరిగి పోయినట్లుగా నారదుడే వచ్చి వాడు. రెండవసారి నరసింహరావు గారుగానే వచ్చివారు. మూడవసారి పులిపాక వెంకటేశ్వరుగారు చెరుమకి శాస్త్రిగా వచ్చి ప్రేక్షకుల కోరిక నెరవేర్చారు. అయితే, చెరుమకి శాస్త్రి పాత్రధారణమనే ఆయన కా బహుమానము వచ్చుటచేత అపారగనే ఆయన వచ్చి దానిని స్వీకరించడం అసంగత కాదని కొందరనవచ్చు. కాని బహూకరించినది వెంకటేశ్వరుగారినిగాని చెరుమకి శాస్త్రిని కాదు ఇంతేకాక, ప్రదర్శనం నడుమ ఈ విధంగా పాత్రధారి పాత్రైక్యమును విడిచిపెట్టడంపట్ల కలిగే అసాధితమైన సామర్థ్యం యిదివరకే చాలవంతు చర్చింప బడింది. అందుచేత మళ్ళీ యిక్కడ దానిని విరిచిపెట్టిన పనిలేదు. కాని యీ సందర్భంలో నటకులు సహజంపై దలచుకొన్న వారు కూడ ఈ అసాధితమైన కనిపెట్టి తమ సహజమున నాటక మారంభమగుటకు ముందో లేకపోయిన నాటకంనూ ముగిసిన తరువాతనే జరుపుట యొక్కమని కూడా చెప్పవలసి ఉంటుంది.

మొత్తముమీద ఈ మాడు నాటకాలనూ పోల్చిచూచి నప్పుడు అన్నిటికంటే యెక్కువగా కరిగినది బాల్మీకీని తులాభారము. రాయబారము.

దీనికంతకును ఫలితము

ఇట్టి యీ ప్రేక్షకుల అసాధితమైన సామర్థ్యం మన వలెనే తెలియడం లేదు. "నటకులు తమపాటల గొప్పదనాన్ని గూర్చి ప్రకటించుకొన్నాడు. అది, మరి, పాడడానికి కాక పోతే మరేందుకు?" అని దీనికి ప్రశ్నతోనే మళ్ళీ ప్రేక్షకుల సమాధానమే ఉంటుందేమో. కాని యీ అన్యాయం. నాటక ప్రేక్షకులలో సంగీతాభిమానం ఇంకా కొంతవరకూ మిగిలి ఉన్నదిగా, నాటకరచనలోనూ సంగీతానికి స్థానం ఇప్పటికీ కొద్దిగానే గొప్పగానే ఉంటూనే ఉన్నదిగా, అందుచేత రంగస్థలమీద సంగీతానికి స్థానం ఏలాగూ తప్పడంలేదనే నమ్మకంతో, ఇందుచేత తమసంగీత ప్రదర్శనం కేవలం అసావధికం విహీనం లేదుగా, ఈలాంటి సందర్భంలో తమ సంగీత ప్రావీణ్యాన్ని గూర్చి కొంత వివరించుకుంటే మాత్రం అందులో తప్పుమిట్టి? అనే ఉబలాటంతో, నటకులు దానినిగూర్చి కరచిత్రాలలో ప్రకటించుకొంటున్నారనుకొందాం. ఇక్కడ నటకుల విషయంలో ఇంతవరకే అనుమానించ

దాని కనకాశమున్నది. కాని తమ సాంకేతి పాటలను రంగస్థలమీద వినిపించలేని ఉంటుందని తామన్నాడు వాటిని పాడివచ్చునని ప్రేరేపించారు ప్రకటించుకొన్నారని అనుకోవడాని కవకాశంలేదు. ఒకవేళ ప్రేక్షకులకిగినప్పుడు వారికోరికను తీరనిరంపలేక మొగమెట్టడం పాడే మే తనిస్వభావంకల వారు నటకులలో ఉండవచ్చు. ఇంతేకాదు, అవిధముయిన ఆ హ్వనం కోసం ఎదురుచూచేవారూ కొండకుండవచ్చు. ఇట్టి నటకులపట్ల ఇది ఒక లోకముగా పరిగణించవలెనే కానీ, ఒకదొర్ల ల్యుని యెంచి దానిపట్ల సానభూతి మావలసినదేకాని, ప్రేక్షకులు ప్రత్యక్షంగా ఆదర్శల్యానికి స్వాగతమిచ్చి రెచ్చగొట్టడం కే. లం అన్యాయమూ, అనుచితమూ. ఇందువల్ల ఎన్ని విధాలనవచ్చు వారు కొంచెం ఆలోచించుకోవలసి ఉంటుంది. అసలు ప్రజత్వ నాచితి కిది ధంగకరం. నాటకం కళాదృష్టిని చూచినప్పుడు, కళను నిర్బంధించి చంపడం ఇది. ఫలానానాటక సంఘంవారి నాటక ప్రదర్శన వివిధంగా తయారైనదని తరువాత నలుగురూ అనుకుంటే, ఆ నాటక సంఘంవారి కప్రతిష్ట. నా నాటకం ఎందు కీ విధంగా పాడవలెనని నటకులమీద నాటకరచయిత అగ్రహం. ఈ విధంగా దీని ఫలితాలన్నీ అనుభవించే వారు నటకులు. ఇంతమాత్రం ప్రధాన కారణం ప్రేక్షకుల అసంగత ప్రవర్తన. ఇందువల్ల ప్రేక్షకులకు లాభము? పేద రసితమే, అన్యాయమయిన కళానిక అకేవల సంతృప్తికడడంమాత్రమే నీయ సంతృప్తి, సంతోషమూ తాత్కాలికము; అటునటులకూ, నాటకకళకూ కలిగే వ్యత్యాసం త్రాశాస్య తరుయినది. ఇట్టి సిద్ధిలో ప్రేక్షకులు తమ అసాధిత యెంతవరకు విడిచిపెట్టిపోతున్నదో సంగతిని గూర్చి కొంచెం ఆలోచించుకోవలసి ఉంటుంది. నాటక ప్రదర్శనము మీద నాటక కళమీద తమకు గల సానభూతి యే విధంగా పరిణమిస్తున్నదో వారి సారి పరిశీలించుకొనలసి ఉంటుంది. నటకుల కష్టమల్లలపట్ల తా మెంతవరకు బాధ్యతమీది నిరంకుశంగా వర్తిస్తున్నది వారు గమనించడం అవసరము.

ప్రేక్షకుల బాధ్యత

అయితే అరవనాటకాలలో ఈ ఆచారం ఇదివరకే అడ్డుతేకుండా పోతున్నది. అరవనాటక రంగమీద మనకు వివరజ్ఞులలో ఏ సలహాధం మొదలియారు గారింటికి రెండుమాడు తప్ప తక్కిన వన్నీ పాటల ప్రసిద్ధికెక్కినవారిపేరులే. ఇంతే కాక ఈ నాటకాలను గూర్చి పెద్ద పెద్ద ప్రకటనలతో లలో హాక్సొనియం వాయిచేవారినడ పోటీనిగూర్చి, హాక్సొనియంనాకి వెళక ఉండిపాడుకూఉండే హాక్సొనియం (Chorist) రాత్రి నాటక ప్రదర్శనంలో జరిగేపోటీని గూర్చి బహిరంగముగా పెద్ద పెద్ద ఆటలలో ప్రకటనలు కనబడుచుండును. ఒక్కొక్కప్పుడీ హాక్సొనియం వాయిచేవాడే నటకులపాడినదాని నందుకొని మన వీధి భాగవతంలోవలె వెనక నుండి హంగుచేయడంకూడా కలదు ఇదంతా నాటక ప్రదర్శనాని కెంత అనుచితమో వేరేచెప్పవలసిన పనిలేదు. అరవదేశంలో అసలు నాటకరంగమే యేర్పలేదని దీనినిబట్టి స్పష్టమవుతుంది. వివరముకీ దురదృష్టమువల్ల మదరాసులో ఆంధ్ర నాటక ప్రేక్షకులు ఈ అసాధితమైన పాటల ఆచారాన్ని ఆంధ్ర నాటకరంగమీదకూడా ప్రవేశ పెట్టడానికి ప్రయత్నిస్తున్నాడు. ఇది మదరాసులో ఆంధ్రులకగిగిన. అరవనాటకముల సంపర్కమునకు ఫలితంగా వచ్చిన పోరాటమేకాని వేరుకాదు. ఎందుకంటే, యివివర కాంధ్ర నాటకరంగాలలో నాటక ప్రదర్శన మొత్త విరసంగా ఉన్నా మరి యే విధంగా నో ప్రేక్షకులు తమ అసంతృప్తిని వెలిబుచ్చడంకూ కలదు కాని, యీ విధంగా నటకులను తమ యిష్టమవచ్చిన పర్యాయనో పాటలనో పాడమని నిర్బంధించి ప్రేక్షకుల కృషి యంగా నాటకానికి ధిగంగం లిగించే ఆచారంలేదు. అలాగే రంగస్థలమీద ఉండగానే తన పాత్రైక్యతను భగ్నం చేసికొని మమూలు కేర్నో శాస్త్రియో, రావో కావలసినదని, ఏదీ నాటక ప్రదర్శనం జరుగుతుండగా, నిర్బంధించిన నిదర్శనం ఇదివరకే దీని కానరాదు. మదరాసులో మాత్రమే యిప్పుడే పుడు క్రొత్తగా దీనిని చూస్తున్నాము. ఇట్టిసిద్ధిలో ఈ తమిళనాట క సంపర్కము కలిగిన దుష్కారాన్ని నివారించడం అవసరము. ఒకవేళ అట్టి సంపర్కానికి ఫలితమిది కాకపోవచ్చును. స్వతంత్రంగా ఉద్భవించిన క్రొత్తలక్షణమే కావచ్చును. కాని యీ కలకడ ఈ ఆలోచనలకు స్థానంలేదు ఈ ఆలంకారానికి కారం మేమిటని యిప్పుడంతగా ఆలోచించవలసిన అవసరములేదు. ఎందుచేతవచ్చినా ఇది అవలంకారమే. నాటకరంగాని కనుగొనే. అందుచేత నాటకమర్యాదను, కళాసౌఖ్యమును, ప్రదర్శనకారమును, నటకుల కష్టములను భావనలు తెచ్చుకొని ప్రేక్షకులీ అవలంకారాన్ని నిర్మూలించి దానికి ప్రయోగించుకొని విధి. ప్రేక్షకులే దానికి నాటకరంగమీద స్థానం కల్పించవలసి అందుచేత అసలుదానికి నాటకరంగమీద స్థానంలేదని, దాని ప్రవేశం అసంగతమని నాటక కళకడ హానికరమని తెలియవచ్చినప్పుడుదాని కాస్థానం లేకుండా చేసే బాధ్యతకూడా వారిదే.

అతిమేలు స్వీట్లకలండు అలీచులుక్ సింహంనూరుక్కు		
,,	నీలిరంబ 1 రతి	0 10 0
,,	14 రమల	1 10 4
,,	2తి రమల	1 10 4
,,	55 రమల	2 6 0
,,	1 అందిరు	1 6 0
రమలకుపాస్ట్రుపాస్ట్రోవోలేవో అనగా (మృగంకెల్లు)		
	బాండ్ 3 ని	1 4 0
	మక 4	1 0 0

నూతన ఏజెంటు

హిందీగున స్థలములయందు నదరు స్థలము పేరులకు ప్రక్కన తెలిపియుండువారిని ఏజెంటుగా నియమించి యున్నాము గాన దయయుంచి చందాదారులు వారికిగాని వారి అనుమతి పొందినవారికిగాని చందాలను 1 వ తాకికులోగా చెల్లించి వత్తికలను స్వీకరింప ప్రార్థితులు.

శ్రీయుత కుక్కడపు లక్ష్మీనారాయణగారు-వరంగల్	(నైజాం)
,, టి. దర్శయ్యచార్యులుగారు, భవనగిరి	(నైజాం) 24-9-30
,, నిష్టల కృష్ణమూర్తిగారు,	బరంపురం
,, వైద్యవిద్వాన్ డాక్టరు శ్రీపాద దేవీశంకర ప్రసాదరావుగారు,	చాలకొల్లు. 25-9-30
,, మెసర్సు. బేగూరు నారాయణరావు అండు నన్ను,	అనంతపురము.
,, యస్. అబ్దుల్ అజీజ్ సాహెబుగారు,	కాళహస్తి. 23-9-30
,, శ్రీయుత వనం చినచెంచయ్యగారు,	వెంకటగిరి.
,, కే వెంకటనరసయ్యగారు,	వేణుగోపాల్ గుడిపీధి, హిందుపూరు.
,, పిశుపాటి గణపతయ్యగారు,	ప్రొద్దుటూరు.
	వ్యవస్థాపకుడు.

బంగారముతో చేసినది

మ క ర ధ్వ జ ము (జర్నీ)

“దాని ను పయోగించిన జరామరణములుండవు”
తులము గొట్టము రు 2. ర న శాస్త్రము.
ఇండియాకు సోల్ ఏజెంటు: అపూర్వ యాషధముల స్టాక్ ఉంచువారలు.
ఇండో-జర్నల్ డ్రస్సు స్టోరు, పోస్టుబాక్సు 10852 కలకత్తా.

వసంతకుసుమాకరము.

మధుమేహము, అతిమాత్రము, రాచకరపులు, కుక్రనవ్వము, కుక్రతయము, నరముల బలహీనత, చిరకాలపు తెల్ల తుమ్మ, కుఖవాధులు జీర్ణించుటచే కలుగు మూత్రాశయవాధులు మొదలగు మేహరోగములకు పదిసార్లు పడియోషధములను తిని మరుకక వ్యయప్రయాసల నొందుటకన్న బంగారు, వెండి, మంచినీరు, పగడిములు మొదలగు వీర్యవత్తరమైన వత్తుచు లతో సిద్ధపరుపబడి నిర్మలముగ మంచి ఆరోగ్యము నీయగలిగిన “మా వసంతకుసుమాకరము”ను నేవించి కాళ్ళతపోభిక్షమును పొందుట చిత్రమపద్ధతి. ఆసేతులు నేవించి ఆరోగ్యమును పొంది యోగ్యతాపత్రముల నిచ్చియున్నారు. తు 1-కి రూ. 20 కాశ్మీరముగ తయారుచేయబడిన 224 రకముల బేషధములు గలవు—కేటలాగు ఉచితము.
వెంకటేశ్వర ఆయుర్వేదనిలయము, చింతలూరు, ఆలమూరుపాస్టు, తూర్పుగోదా వరిజిల్లా.

రసాయన చాయశాల

మేలైన గట్టిచాయనూలు వ్యాపారం, తూర్పువాకిలి, మధుర.

గట్టిచాయ నూతన రంగునూలు రకములు తయారుచేయడములో “ఇండియాలో నెల్లను మొదటివా” రని మిక్కిలి ప్రఖ్యాతి చెందినవారు.

అన్ని రకములలోను వక్కారంగులు సలీనుగా చిక్కను.

ఓకర్రాయము మా రకములను ఉపయోగించినవారు, మా రంగునూలు వినా, మరి
తర రకములను ముట్టరు.

130

శాంపిల్ ఆర్డర్ వ్రాయించేది

నెహ్రూని వేదిక ఆంధ్రానువాదము

ఇట్లు ముద్రము రాజకీయ గ్రంథ విదివరలో వెలువడియుండలేదు. వ్యాఖ్యానవిధానమును తెలిసికొనిన ప్రతి ఆంధ్రుడును చదివితీరవలెను.

తైలి సులభము

హిందీ నైజంలు భూత్రమే మిగిలియున్నవి

వలయువాడు, నెల 1-0-0 మాత్రమే. తపాలాఖర్చులు ప్రత్యేకము
మేనేజరు, ఆంధ్రపత్రికాకార్యాలయము, పోస్టుబాక్సు నెం 212, మద్రాసు, అని వ్రాయవలెను.

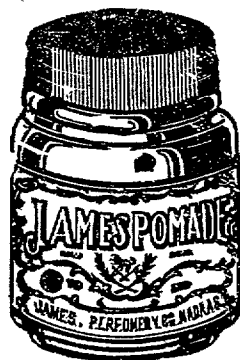

బుడ్డి 1-కి వెల 0-10-0 అణాలు

అమృతాంజనము డిపో

మదరాసు, పోంబాయి.

ఆమందు జేమ్సు పొమేడు

వెండ్రుకలను పట్టు కుచ్చుల వలె పెంచును. కన్నులకును, మెదడునకును, మిగుల చలువ దనమునిచ్చి శ్రాంతిని సగును. ధర బుడ్డి 1-కి అ. 0-5-0.

జేమ్సు పెర్ థ్యూమరీ కంపెనీ, 288, గోవిందప్పనాయుని పిథి, మద్రాసు.

తెలుపు పట్టు పంచెలు

ఈ తెలుపు పట్టుపంచెలు రిక్త మూర నిడివి 2 1/2 మూర వెడల్పున్న దగ్ధగాయనముగా అసల్ పట్టుతో శేయబడినది. చూచుటకు హుప్రకాశముగా నుండును. ఇది స్త్రీ పురుషులు బాలరు బాలికలు సహా ధరించవచ్చును.

పంచె 1-కి ధర రు. 2-0-0

N. B.—8 పంచెలు ఒకేతడవి కొనువారికి ఒక శ్రీ టయింపేను ఇనామును, 6-పంచెలు ఒకే తడవి కొనువారికి ధర 4 రు. ఫాకట్ గడియారము ఒకటి ఇనాం ఇవ్వబడును. 8 లేక 6 పంచెలు ఆర్డరు అంపువారు ఆద్యాన్న రు. 1-0-0 పంపవలయును. ఎం. ఎస్. సరస్వతి అందు కంపెనీ, సూకారుపేట పోస్టు, మదరాసు.

నత్యవత్సవ్యానము

గ్రంథకర్త:—మల్లంపల్లి మల్లికార్జున శాస్త్రిగారు. అయిదాశ్వాసముల రసవత్సృజింధము.

అద్భుతకల్పనములతో నిండియున్నది. రు. 1-0-0

సంగీత శమంతకమణి 0-8-0

ఆత్మజ్ఞానాసానుము

గ్రంథకర్త:—వారినంది జగన్నాథస్వామిగారు. తిరిరము విడిచిన తరువాత ఆత్మసేవనిగూర్చి చెప్పినది. 0-8-0

నెం. 6, 7 తంజావూరుపిథి, మద్రాసు.